

A decorative archway with a floral pattern, featuring stylized flowers and leaves in shades of green and brown, set against a light beige background.

شناسه های مهدوی

نظام موضوعات مهدویت

شناسه های مهدوی

نظام موضوعات مهدویت

تدوین:

واحد هیئت اندیشه ورز معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی

پدید آورندگان:

دکتر عبدالرضا آتشین صدف،
حجت الاسلام سید هادی ضیائی،
دکتر امیر قربانی

ارزیاب محتوایی:

حجت الاسلام علی ابهری

ویراستار ادبی:

سیدعلی آقایی

صفحه آرا:

علیرضا نقابت مقدم

شعبان ۱۴۴۷ هـ ق

فهرست مطالب

۸.....	❧ مقدمه
۹.....	❧ آیات مهدوی
۱۶.....	❧ ارتباط ظهور و قیامت
۲۰.....	❧ استغاثه به امام زمان عجل الله
۲۲.....	❧ اعتقاد به مهدویت در نظام معرفتی شیعه
۲۴.....	❧ اعتقاد به منجی در ادیان
۲۸.....	❧ امام رضا علیه السلام و تربیت نسل منتظر
۳۲.....	❧ انتظار فعال در گفتمان شیعه
۳۶.....	❧ انتظارات امام زمان عجل الله از شیعیان
۴۰.....	❧ آثار دعا برای امام زمان عجل الله
۴۴.....	❧ آثار و برکات معرفت و شناخت امام زمان عجل الله
۴۸.....	❧ آثار و پیامدهای فردی و اجتماعی زیارت امام زمان عجل الله
۵۲.....	❧ آثار اعتقاد به مهدویت در زندگی
۵۶.....	❧ آموزه رجعت در گفتمان تشیع
۶۰.....	❧ تأثیر دعا برای ظهور در کلام امام رضا عجل الله

۶۴	✧ تشکیل حکومت در عصر غیبت
۶۸	✧ حضرت مهدی عجل الله تجسم توحید و عدالت
۷۲	✧ راه‌های جلب رضایت امام زمان عجل الله
۷۶	✧ زمینه‌ها و شرایط ظهور
۸۰	✧ علائم ظهور در احادیث
۸۴	✧ سیمای حضرت مهدی عجل الله در احادیث
۸۸	✧ علائم ظهور در احادیث
۹۲	✧ فضیلت صدقه و قربانی برای امام عصر عجل الله
۹۶	✧ قسط و عدل در حکومت مهدوی
۱۰۰	✧ قیام‌های قبل از ظهور
۱۰۴	✧ معناشناسی انتظار فرج
۱۰۸	✧ نقش انقلاب اسلامی در تبیین مهدویت
۱۱۲	✧ نقش مومنان در زمینه‌سازی ظهور امام عصر عجل الله
۱۱۶	✧ وظایف منتظران در عصر غیبت
۱۲۰	✧ ویژگی‌های یاران امام زمان عجل الله
۱۲۴	✧ ویژگی‌های حکومت مهدوی
۱۲۸	✧ علل و فلسفه غیبت

مقدمه

اندیشه مهدویت، یکی از والاترین آموزه‌های اعتقادی اسلام و تجلّی امید الهی در تاریخ بشر است؛ اندیشه‌ای که ریشه در وعده‌های الهی قرآن کریم دارد و استمرار هدایت الهی را تا ظهور آخرین حجّت خدا بر زمین نمایان می‌سازد. قرآن، با آیات بشارت‌دهنده و اشارات رمزآلود خود، مسیر انتظار را نه صرفاً یک حالت ذهنی، بلکه یک حرکت در جهت تحقق وعده الهی و استقرار عدالت جهانی ترسیم می‌کند.

در آغاز این کتاب، مجموعه‌ای از آیات کریمه قرآن گردآوری شده است که به‌گونه‌ای مستقیم یا غیرمستقیم، به ظهور منجی موعود، وعده نصرت حق و تحقق دین خدا بر سراسر زمین اشاره دارند. این آیات، بنیاد قرآنی اندیشه مهدویت را روشن ساخته و زمینه تدبیر و گفت‌وگو درباره مفاهیم انتظار و ظهور را فراهم می‌کنند.

پس از بخش آیات، «شناسه‌های موضوعی مهدوی» ارائه شده‌اند؛ مجموعه‌ای پژوهش‌محور و کاربردی که با هدف سامان‌دهی مفاهیم و موضوعات مربوط به مهدویت تهیه شده تا سخنرانان و مبلغان بتوانند در مسیر شناساندن معارف امام عصر (عج)، به منابعی منظم و محتوایی مستند دست یابند.

شناسه‌ها می‌کوشند تا راهی روشن میان آیات، روایات و آموزه‌های اعتقادی برقرار سازند و ابزار دقیق‌تر و هدفمندتری برای تبیین فرهنگ انتظار و حکومت عدل جهانی فراهم آورند.

امید است که این مجموعه توفیق یابد گامی کوچک در مسیر نشر و تعمیق فرهنگ مهدویت برداشته و دل‌های منتظران را به نور امید ظهور حضرت ولیّ عصر (عج) روشن سازد.

آیات مهدوی

سوره مبارکه انبیاء/ ۱۰۵: وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ؛
و در حقیقت، در زبور پس از تورات نوشتیم که زمین را بندگان شایسته ما به ارث خواهند برد.
امام باقر (ع): قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ هُمْ أَصْحَابُ الْمَهْدِيِّ فِي
آخِرِ الزَّمَانِ (تأویل الآيات الظاهرة، ص ۳۲۷)؛

منظور از عبارت «أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ»، یاران مهدی در آخر الزمان می باشند.

سوره مبارکه قصص/ ۵: وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً
وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ؛ و خواستیم بر کسانی که در زمین فرودست شده بودند ممت نهمیم و آنان
را پیشوایان [مردم] گردانیم و ایشان را وارث [زمین] کنیم.
در روایتی از امیرالمؤمنین علی (ع) «الَّذِينَ اسْتُضِعُوا» به اهل بیت تفسیر شده که حضرت
مهدی (عج) دشمنانشان را خوار می کند. (طوسی، الغیبه، ص ۱۸۴)

سوره مبارکه نور/ ۵۵: وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْخِلَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ...؛
خدا به کسانی از شما که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند، وعده داده است که حتماً
آنان را در این سرزمین جانشین [خود] قرار دهد.
به گفته شیخ طوسی (رحمه الله)، از اهل بیت (علیهم السلام) روایت شده که این آیه درباره مهدی آل محمد
است. (طوسی، التبیان، ج ۷، ص ۴۵۷)

سوره مبارکه بقره/ ۲-۳: ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ * الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ
وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ؛ این است کتابی که در آن هیچ تردیدی نیست [و]
مایه هدایت تقواییان است. آنان که به غیب ایمان می آورند و نماز را بر پا می دارند و از
آنچه روزی شان داده ایم، انفاق می کنند.
در برخی از روایات ائمه (علیهم السلام) «غیب» در این آیه به امام غائب تفسیر شده است. (کمال الدین، ج ۱، ص ۱۸)

سوره مبارکه ملک/ ۳۰: قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ؛ بگو:
«به من خبر دهید، اگر آب [آشامیدنی] شما [به زمین] فرو رود، چه کسی آب روان برایتان
خواهد آورد؟»

امام کاظم علیه السلام: قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ قَالَ إِذَا غَابَ عَنْكُمْ إِمَامُكُمْ فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِإِمَامٍ جَدِيدٍ.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ؛ زمانی که امام شما غایب شود، کیست [غیر خدا] که برای شما امام تازه‌ای آورد؟ [امام غایب شما را ظاهر کند تا از علومش که چون چشمه صاف جاری است استفاده کنید]. (الکافی، ج ۱، ص ۳۳۹)

سوره مبارکه سجده/۲۹: قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ؛ بگو: «روز پیروزی، ایمان کسانی که کافر شده‌اند سود نمی‌بخشد و آنان مهلت نمی‌یابند.»

عَنِ ابْنِ دَرَّاجٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ قَالَ يَوْمَ الْفَتْحِ يَوْمَ تَفْتَحُ الدُّنْيَا عَلَى الْقَائِمِ لَا يَنْفَعُ أَحَدًا تَقَرُّبُ بِالْإِيمَانِ مَا لَمْ يَكُنْ قَبْلَ ذَلِكَ مُؤْمِنًا وَبِهَذَا الْفَتْحِ مُوقِنًا فَذَلِكَ الَّذِي يَنْفَعُهُ إِيمَانُهُ وَيَعْظُمُ عِنْدَ اللَّهِ قَدْرُهُ وَشَأْنُهُ وَتُزْخَرُ لَهُ يَوْمَ الْبَعْثِ جَنَائُهُ وَتَحْجُبُ عَنْهُ فِيهِ نِيرَانُهُ (تأویل الآيات الظاهرة، ص ۴۳۸)

ابن درّاج گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که درباره آیه «قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ» می‌فرمود: «یوم الفتح (روز فتح و پیروزی) روزی است که دنیا برای ظهور حضرت قائم علیه السلام مهیا می‌شود و [در آن روز] تقرب جستن به ایمان، تنها برای کسی سودمند است که پیش از آن هنگام، مؤمن باشد و به آن فتح و پیروزی، یقین داشته باشد. پس تنها مؤمن است که ایمانش برای او سودمند است و نزد خداوند قدر و منزلت والایی دارد و در روز قیامت و روز برانگیخته شدن انسان از قبر، باغ‌های بهشتی، به خاطر او آراسته و مزین می‌شود و آتش جهنم خداوند از او پرده در می‌کشد.»

سوره مبارکه حج/۴۱: الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ؛ همان کسانی که چون در زمین به آنان توانایی دهیم، نماز برپا می‌دارند و زکات می‌دهند و به کارهای پسندیده وامی‌دارند و از کارهای ناپسند باز می‌دارند و فرجام همه کارها از آن خداست.

امام باقر علیه السلام: فِي قَوْلِهِ الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ؛ فَهَذِهِ لَأَلِ مُحَمَّدٍ إِلَى آخِرِ الْأَيَّامِ وَالْمَهْدِيِّ وَأَصْحَابِهِ يَمْلِكُهُمُ اللَّهُ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا وَيُظْهِرُ بِهِ الدِّينَ وَيُمِيتُ اللَّهُ بِهِ وَأَصْحَابِهِ الْبِدْعَ وَالْبَاطِلَ كَمَا أَمَاتَ السُّفَهَاءَ الْحَقُّ حَتَّى لَا يَرَى آيُنَ الظُّلَمِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ (بحار الأنوار، ج ۵۱، ص ۴۷)؛

از امام باقر علیه السلام نقل شده که در مورد آیه «الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ» فرمود: «این آیه اختصاص به آل محمد تا آخرین امام و حضرت مهدی و یارانش دارد، همان کسانی که خداوند آن‌ها را مالک شرق و غرب زمین خواهد نمود و دین را به وسیله او آشکار کند و بدعت‌ها و ناحق را به وسیله او و یارانش از میان بردارد؛ آن‌چنان که بی‌خردان، حق را نابود کرده‌اند؛ و [عدالت آن‌گونه گسترش یابد که] اثری از ظلم باقی نمی‌ماند؛ و آن‌ها امر به معروف و نهی از منکر میکنند.

سوره مبارکه طارق ۱۵-۱۷: *إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا * وَأَكِيدُ كَيْدًا * فَمَهْلِ الْكَافِرِينَ أَْمَهُلُهُمْ رُؤُودًا؛* آنان دست به نیرنگ می‌زنند و [من نیز] دست به نیرنگ می‌زنم. پس کافران را مهلت ده و کمی آنان را به حال خود واگذار.

عَنْ أَبِي بصير عَنْ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا قَالَ كَادُوا رَسُولَ اللَّهِ وَ كَادُوا عَلِيًّا وَ كَادُوا فَاطِمَةَ فَقَالَ اللَّهُ يَا مُحَمَّدُ إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا وَ أَكِيدُ كَيْدًا فَمَهْلِ الْكَافِرِينَ يَا مُحَمَّدُ أَْمَهُلُهُمْ رُؤُودًا لَوْ قَدْ بُعِثَ الْقَائِمُ فَيَنْتَقِمُ لِي مِنَ الْجَبَّارِينَ وَ الطَّوَغِيتِ مِنْ قُرَيْشٍ وَ بَنِي أُمَيَّةَ وَ سَائِرِ النَّاسِ؛ امام صادق علیه السلام: «إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا» به رسول خدا و علی بن ابی طالب و فاطمه زهرا نیرنگ زنند. خداوند می‌فرماید: ای محمد! إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا وَ أَكِيدُ كَيْدًا فَمَهْلِ الْكَافِرِينَ أَْمَهُلُهُمْ رُؤُودًا؛ من نیز به آن‌ها مقابله به مثل می‌کنم، ایشان را تا وقت ظهور حضرت قائم مهلت بده، خداوند به وسیله او از ستمگران و جباران قریش و بنی‌امیه و سایر مردم انتقام می‌گیرد.»

سوره مبارکه نمل ۶۲: *أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ۗ إِنَّ اللَّهَ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ؛* [کیست] آن کس که درمانده را - چون وی را بخواند - اجابت می‌کند و گرفتاری را برطرف می‌گرداند و شما را جانشینان این زمین قرار می‌دهد؟ آیا معبودی با خداست؟ چه کم پند می‌پذیرید.

عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ نَزَلَتْ فِي الْقَائِمِ هُوَ وَ اللَّهُ الْمُضْطَرُّ إِذَا صَلَّى فِي الْمَقَامِ رُكْعَتَيْنِ وَ دَعَا اللَّهَ فَأَجَابَهُ وَ يَكْشِفُ السُّوءَ وَ يَجْعَلُهُ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ (بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۴۸)؛
امام صادق علیه السلام: این آیه درباره قائم آل محمد نازل گردیده است. به خدا سوگند! مضطرّ اوست، آنگاه که در مقام، دو رکعت نماز به‌جا آورد و به درگاه خدا دعا کند و خداوند دعاى وی را مستجاب نموده، بدی را از او دور نماید و او را خلیفه روى زمین قرار می‌دهد.

امام باقر (ع): نَزَلْتُ فِي الْقَائِمِ إِذَا خَرَجَ تَعَمَّمُ، وَ صَلَّى عِنْدَ الْمَقَامِ، وَ تَصَرَّعَ إِلَى رَبِّي، فَلَا تُرَدُّ لَهُ رَأْيَةٌ أَبَدًا (بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۹): این آیه درباره قائم نازل شده است. آن حضرت چون خروج کند، عمامه بر سر می‌نهد و در مقام، نماز می‌خواند و به درگاه پروردگار تضرع می‌کند، از این رو هرگز شکست نخواهد خورد.

امام صادق (ع): إِنْ الْقَائِمَ إِذَا خَرَجَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ فَيَسْتَقْبِلُ الْكَعْبَةَ وَيَجْعَلُ ظَهْرَهُ إِلَى الْمَقَامِ ثُمَّ يَصَلِّي رُكْعَتَيْنِ ثُمَّ يَقُومُ فَيَقُولُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِأَدَمَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِإِسْمَاعِيلَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِمُحَمَّدٍ ثُمَّ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ فَيَدْعُو وَيَتَضَرَّعُ حَتَّى يَقَعَ عَلَى وَجْهِهِ وَهُوَ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ أَمَنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَا وَ يَكْشِفُ السُّوءَ وَ يَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَلِلَّهِ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ (تأویل الآيات الظاهرة، ص ۳۹۹): چون قائم خروج کند، وارد مسجد الحرام می‌شود و رو به قبله ایستاده به گونه‌ای که مقام در پشت سر وی قرار گرفته باشد. سپس دو رکعت نماز می‌خواند و آنگاه برخاسته و می‌گوید: «ای مردم! من نزدیک‌ترین مردم به آدم هستم؛ ای مردم! من نزدیک‌ترین مردم به ابراهیم هستم. ای مردم! من نزدیک‌ترین مردم به اسماعیل هستم. ای مردم! من نزدیک‌ترین مردم به محمد هستم». سپس دستان خود را به طرف آسمان بلند کرده و آن قدر دعا می‌خواند و تضرع می‌جوید تا اینکه به صورت بر زمین می‌افتد و این خود نشان می‌دهد که مصداق آیه «أَمَنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَا وَ يَكْشِفُ السُّوءَ وَ يَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَلِلَّهِ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ»، خود اوست.

عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ فِي قَوْلِهِ أَمَنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَا قَالَ أُنْزِلَتْ فِي الْقَائِمِ وَ جَبْرِئِيلُ عَلَى الْمِيزَابِ فِي صُورَةِ طَيْرٍ أبيض فَيَكُونُ أَوَّلَ خَلْقٍ يُبَايِعُهُ وَ يُبَايِعُهُ النَّاسُ الثَّلَاثُمِائَةِ وَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ فَمَنْ كَانَ ابْتِلَى بِالْمَسِيرِ وَافَى تِلْكَ السَّاعَةِ وَ مَنْ لَمْ يُبْتَلِ بِالْمَسِيرِ فَقَدْ عَنَ فِرَاشِهِ وَهُوَ قَوْلُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ الْمُفْقُودِ عَنْ فُرْشِهِمْ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا قَالَ الْخَيْرَاتُ الْوَلَايَةُ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ (الغيبه للنعماني، ص ۳۱۴):

امام باقر (ع): در مورد آیه «أَمَنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَا وَ يَكْشِفُ السُّوءَ وَ يَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَلِلَّهِ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ»، فرمود: «این آیه درباره قائم نازل شده است و جبرئیل به صورت پرنده سفیدی بر ناودان کعبه نشسته؛ نخستین کسی که با او بیعت می‌کند جبرئیل است. آنگاه سیصد و سیزده نفر با وی بیعت می‌کنند. هرکس به راه افتاد، به زودی به او می‌رسد و هرکس به راه نیفتاد، در رختخوابش ناپدید می‌شود، یعنی از همان جا که خوابیده،

ناگهان حرکت می‌کند. این است معنی گفته امیرمؤمنان علی که فرمود: «آنان در رختخوابشان ناپدید می‌شوند». چنانکه خداوند می‌فرماید: در نیکی‌ها و اعمال خیر، بر یکدیگر سبقت جوید! هر جا باشید، خداوند همه شما را [برای پاداش و کیفر در برابر اعمال نیک و بد، در روز رستاخیز]، حاضر می‌کند. آن حضرت فرمود: «خیرات همان ولایت ما خاندان است».

سوره مبارکه بقره/۱۴۸: ... أَئِنْ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا...؛ هرکجا که باشید، خداوند همگی شما را [به سوی خود باز] می‌آورد.

از امام صادق علیه السلام نقل شده که این آیه درباره قائم آل محمد و اصحابش نازل شده که بدون قرار و وعده قبلی جمع خواهند شد. (الکافی، ج ۸، ص ۳۱۳)

سوره مبارکه بقره/۱۵۵: وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ...؛ و قطعاً شما را به چیزی از [قبیل] ترس و گرسنگی و کاهش در اموال و جان‌ها و محصولات می‌آزماییم...

در روایتی، امام صادق علیه السلام پس از ذکر برخی از نشانه‌های ظهور، این آیه را خواند. (بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۲۹)

سوره مبارکه آل عمران/۲۰۰: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، صبر کنید و ایستادگی ورزید و مرزها را نگهبانی کنید و از خدا پروا نمایید، امید است که رستگار شوید.

در روایتی از امام باقر علیه السلام، به وظایف منتظران از جمله رابطه با امام زمان اشاره شده است. رابطه یعنی انسان خودش را به رشته ولایت او ببندد و مربوط سازد و به پیروی و یاری او ملتزم گردد. (نعمانی، الغیبه، ص ۱۹۹)

سوره مبارکه نساء/۶۹: وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا؛ کسانی که از خدا و پیامبر اطاعت کنند، در زمره کسانی خواهند بود که خدا آنان را گرمی داشته [یعنی] با پیامبران و شهیدان و شایستگان‌اند و آنان چه نیکو همدان‌اند.

در روایتی از امام صادق علیه السلام، «النَّبِيِّينَ» به پیامبر و «الصِّدِّيقِينَ» به امام علی علیه السلام و «الشُّهَدَاءِ» به حسنین علیهم السلام و «الصَّالِحِينَ» به ائمه علیهم السلام و «حَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا» به حضرت قائم علیه السلام تفسیر شده است.

سوره مبارکه توبه/۳۳: هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ؛ اوست کسی که فرستاده خود را با هدایت و آیین درست روانه کرد تا آن را بر هر چه دین است فائق گرداند، هرچند مشرکان را ناخوش آید.

محمد بن فضیل گوید: از امام کاظم (ع) درباره آیه «او کسی است که رسولش را با هدایت و آیین حق فرستاد» سؤال کردم. آن حضرت فرمود: «او همان کسی است که پیامبرش را به تبلیغ ولایت وصی و جانشین خود دستور داده است و ولایت همان دین حق است». از آن حضرت درباره عبارت «تا آن را بر همه آیین‌ها غالب گرداند، هرچند مشرکان کراحت داشته باشند» سؤال کردم. آن حضرت فرمود: «منظور از آن غالب‌ساختن آن بر همه ادیان در هنگام قیام قائم است. خداوند می‌فرماید: «ولی خدا نور خود را کامل می‌کند هرچند کافران خوش نداشته باشند» (صف/۸) که منظور از نور همان ولایت قائم و منظور از مشرکان، کسانی است که دیگران را در ولایت امیرالمؤمنین علی شریک قرار می‌دهند. (تأویل الآيات الظاهرة، ص ۶۶۱)

سوره مبارکه ابراهیم/۵: ... وَذَكَرْهُمْ يَوْمَ الْيَوْمِ... و روزهای خدا را به آنان یادآوری کن.

از امام باقر (ع) روایت‌شده که روزهای خداوند سه روز است: روزی که قائم بیا خیزد، روز رجعت و روز قیامت. (البرهان، ج ۳، ص ۲۸۶)

سوره مبارکه حجر/۳۶-۳۸: قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ * قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ؛ گفت: «پروردگارا، پس مرا تا روزی که برانگیخته خواهند شد مهلت ده.» فرمود: «تو از مهلت‌یافتگانی تا روز [و] وقت معلوم.»

بر پایه روایتی از امام صادق (ع)، وقت معلوم در این آیه به وقت قیام قائم آل محمد تفسیر شده است. (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۴۲)

سوره مبارکه حجر/۸۷: وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ؛ و به‌راستی، به تو سبع المثنائی [=سوره فاتحه] و قرآن بزرگ را عطا کردیم.

در روایتی از امام باقر (ع) «سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي» به امامان و «الْقُرْآنَ الْعَظِيمَ» به امام زمان (ع) تفسیر شده است. (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۵۰)

سوره مبارکه اسراء/۳۳: ... وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا؛ و هر کس مظلوم کشته شود، به سرپرست وی قدرتی داده‌ایم، پس [او] نباید در قتل زیاده‌روی کند، زیرا او [از طرف شرع] یاری شده است.

بر پایه روایتی از امام صادق (ع)، این آیه مربوط به امام حسین (ع) و ولی دم او حضرت مهدی (عج) است. (کامل الزیارات، ص ۶۳)

سوره مبارکه اسراء/۸۱: وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا؛ و بگو: «حق آمد و باطل نابود شد. آری، باطل همواره نابودشدنی است.»

از امام باقر (ع) در معنای در تفسیر آیه نقل شده، هنگامی که امام قائم (عج) قیام کند، دولت باطل برجیده می‌شود. (الکافی، ج ۸، ص ۲۸۷)

سوره مبارکه طه/۱۱۰: يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا؛ آنچه را که آنان در پیش دارند و آنچه را که پشت سر گذاشته‌اند می‌داند و حال آنکه ایشان بدان دانشی ندارند.

از امام صادق (ع) روایت شده که منظور از عبارت «وَمَا خَلْفَهُمْ»، اخبار حضرت مهدی (عج) است. (تفسیر القمی، ج ۲، ص ۶۵)

سوره مبارکه طه/۱۱۵: وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا؛ و به یقین پیش از این با آدم پیمان بستیم و[لی آن را] فراموش کرد و برای او عزمی [استوار] نیافتیم.

بر پایه روایتی از امام باقر (ع) در تفسیر این آیه، خدا از پیامبران بر ربوبیت خود، نبوت پیامبر اسلام صص و امامت امامان شیعه (عج) و نیز به مهدی (عج) که به وسیله او برای دینش یاری می‌گیرد، دولتش را به سبب او آشکار می‌سازد و از دشمنانش انتقام می‌گیرد، پیمان گرفت. (بصائر الدرجات، ج ۱، ص ۷۰)

سوره مبارکه طه/۱۳۵: قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى؛ بگو: «همه در انتظارند. پس در انتظار باشید. زود است که بدانید یاران راه راست کیان‌اند و چه کسی راه‌یافته است.»

در روایتی از امام کاظم (ع)، «الصِّرَاطِ السَّوِيِّ» (راه میانه) حضرت قائم (عج) دانسته شده و هدایت مربوط به کسی است که به طاعت او راه یافته باشد. (تأویل الآیات الظاهرة، ص ۳۱۷)

سوره مبارکه مدثر/۴۶-۴۷: وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ * حَتَّىٰ آتَانَا الْيَقِينَ؛ (سخن مجرمان تارک نماز)... و روز جزا را دروغ می‌شمردیم تا مرگ ما در رسید.

یوم‌الدین به روز قائم و یقین به روز ظهور حضرت مهدی (عج) تفسیر شده است. (تفسیر فرات کوفی، ص ۶۵۸)

ارتباط ظهور و قیامت

موضوع: ارتباط ظهور و قیامت

پیام: ظهور و قیامت، تجلیات عدالت خداوند؛ یکی در دنیا و دیگری در عالم آخرت

سؤالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

با وجود اختلاف بنیادین دنیا و آخرت، چه ارتباطی بین ظهور و قیامت وجود دارد؟

تبیین موضوع و پیام:

ارتباط میان ظهور حضرت مهدی علیه السلام و قیامت کبرا یکی از موضوعات مهم در باورهای شیعه است. این دو رویداد با هم تضاد ندارند، بلکه در یک ترتیب و پیوستگی با هم قرار دارند. هر دو، مرحله‌ای از تحقق اراده خدا و آشکار شدن کامل حقیقت در جهان هستند و از «ایام الله» محسوب می‌شوند؛ یعنی روزهایی که قدرت و حاکمیت خداوند به روشنی نمایان می‌گردد.

شباهت ظهور و قیامت

ظهور امام مهدی علیه السلام: در این مرحله، حکومت عدل الهی در همین دنیا برقرار می‌شود، ظلم از بین می‌رود، حقیقت و معرفت الهی جهانی می‌شود و انسان‌ها زندگی در جامعه‌ای آرمانی را تجربه می‌کنند. این دوران، زمینه‌ساز رشد و کمال نهایی انسان‌هاست و آن‌ها را آماده ورود به مرحله بعدی می‌کند.

قیامت کبرا: این رویداد در جهان آخرت و پس از پایان عمر دنیا اتفاق می‌افتد. در آن روز، حق و عدالت مطلق آشکار می‌شود و هیچ پرده و حجابی باقی نمی‌ماند. انسان‌ها نتیجه کامل و روشن اعمال خود را می‌بینند و همه حقیقت‌ها بی‌واسطه آشکار می‌شوند. به زبان ساده‌تر، ظهور حضرت مهدی علیه السلام، آغاز تحقق حکومت خدا در زمین است و قیامت اتمام کامل همان مسیر در عالم دیگر خواهد بود.

مستندات:

سوره مبارکه اعراف/۱۸۷: يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

سوره مبارکه انبیاء/۱۰۵: وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

سوره مبارکه نور/۵۵: وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

امام حسن علیه السلام: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَتَى يَخْرُجُ قَائِمُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ قَالَ إِنَّمَا مَثَلُهُ كَمَثَلِ السَّاعَةِ - ثَقُلَتْ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً (بحار الأنوار، ج ۳۶، ص ۳۴۱)؛ به رسول خدا عرض کردم: «ای رسول خدا! پس قائم ما اهل بیت چه موقع خروج خواهد کرد؟» فرمود: «مثل او مثل رستاخیز است، این مطلب بر آسمانها و زمین گران آمده و به‌طور ناگهانی بر شما فرود می‌آید.»

امام باقر علیه السلام: أَيَّامَ اللَّهِ ثَلَاثَةٌ يَوْمٌ يَقُومُ الْقَائِمُ وَيَوْمُ الْكُزَّةِ وَيَوْمُ الْقِيَامَةِ (تفسیر اهل بیت ج ۷، ص ۳۴۰)؛ ایام الله سه روز است؛ روزی که قائم قیام می‌کند؛ روز رجعت و روز قیامت.

علامه طباطبائی^{۱۱}: روز ظهور مهدی^{۱۲} و روز رجعت و روز قیامت مراتب مختلف یک حقیقت هستند.

روایاتی که رجعت را اثبات می‌کند، هرچند آحاد آن با یکدیگر اختلاف دارند، الا اینکه با همه کثرتش (که متجاوز از پانصد حدیث است) در یک‌جهت اتحاد دارند و آن یک جهت این است که سیر نظام دنیوی متوجه به‌سوی روزی است که در آن روز، آیات خدا به تمام معنای ظهور ظاهر می‌شود، روزی که در آن روز، دیگر خدای سبحان نافرمانی نمی‌شود، بلکه به خلوص عبادت می‌شود، عبادتی که مشوب و آمیخته با هوای نفس نیست، عبادتی که شیطان و اغواش هیچ سهمی در آن ندارد، روزی که بعضی از اموات که در خوبی و یا بدی برجسته بودند، یا ولی خدا بودند و یا دشمن خدا، دوباره به دنیا برمی‌گردند تا میان حق و باطل حکم شود.

و این معنا به ما می‌فهماند روز رجعت، خود یکی از مراتب روز قیامت است، هرچند که از نظر ظهور به روز قیامت نمی‌رسد، چون در روز رجعت باز شر و فساد تا اندازه‌ای امکان دارد، به خلاف روز قیامت که دیگر اثری از شر و فساد نمی‌ماند و باز به همین جهت روز ظهور مهدی^{۱۳} هم معلق به روز رجعت شده است، چون در آن روز هم حق به تمام معنا ظاهر می‌شود، هرچند که باز ظهور حق در آن روز کمتر از ظهور در روز رجعت است.

و از ائمه اهل بیت^{۱۴} نیز روایت شده که فرموده‌اند ایام خدا سه روز است، روز ظهور مهدی^{۱۵} و روز برگشت و روز قیامت و در بعضی از روایات آمده: ایام خدا سه روز است، روز مرگ و روز برگشت و روز قیامت.

و این معنا یعنی اتحاد این سه روز برحسب حقیقت و اختلاف آن‌ها از نظر مراتب ظهور باعث شده که در تفسیر ائمه^{۱۶} بعضی آیات گاهی به روز قیامت و گاهی به روز رجعت و گاهی به روز ظهور مهدی^{۱۷} تفسیر شود و در سابق هم گذشت که گفتیم چنین روزی فی‌نفسه ممکن است، بلکه واقع هم هست و منکر آن هیچ دلیلی بر نفی آن ندارد.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

حکیمی، محمدرضا، خورشید مغرب، تهران: دفتر نشر و فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۷.

✪ استغاثه به امام زمان عجل الله تعالی فرجه ✪

✪ موضوع: استغاثه به امام زمان عجل الله تعالی فرجه ✪

✪ پیام: توسل، شاهراه استفاده از فیض وجود امام عصر عجل الله تعالی فرجه ✪

✪ سؤالات اساسی و چالش های فکری مخاطب: ✪

✪ چگونه می توانم ارتباط قلبی عمیق تری با امام عصر عجل الله تعالی فرجه برقرار کنم؟

✪ توسل و استغاثه به امام زمان عجل الله تعالی فرجه تأثیری هم دارد؟

✪ تبیین موضوع و پیام: ✪

مقام معظم رهبری (مدظله العالی):

اهل معنا و باطن، در توسلات معنوی خود، این بزرگوار را مورد توجه و نظر دائمی قرار می دهند و به آن حضرت توسل می جویند و توجه می کنند. نفس پیوند قلبی و تذکر و توجه روحی به آن مظهر رحمت و قدرت و عدل حق تعالی، انسان را عروج و رشد می دهد و وسیله پیشرفت انسان را - روحاً و معنأً - فراهم می کند.

این، یک میدان وسیع است. هر کس که در باطن و قلب و دل و جان خود، با این بزرگوار مرتبط باشد، بهره خودش را خواهد برد. البته، توجه به کانون نور، باید توجه حقیقی باشد. لقلقه زبان در این زمینه، تأثیر چندانی ندارد. اگر انسان، روحاً متوجه و متوسل شد و معرفت کافی برای خود به وجود آورد، بهره خودش را خواهد برد. این، یک میدان فردی و تکامل شخصی و معنوی است.

(بیانات در جمع اقشار مختلف مردم در روز میلاد پریزک حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه، ۱۳۷۴/۱۰/۱۷)

استغاثه به امام زمان علیه السلام یکی از آموزه‌های مهم مکتب شیعه است که بر اساس آن، مؤمنان در مواقع سختی و بحران می‌توانند به ایشان متوسل شوند و از ایشان یاری بخواهند. این عمل، تنها یک درخواست مادی نیست، بلکه نشان‌دهنده رابطه زنده و پویای امام با پیروانش است.

بر اساس باور شیعی، امام زمان علیه السلام اگرچه از دیدگان پنهان است، اما از احوال و نیازهای شیعیان خود غافل نیست. ایشان به واسطه مقام امامت و علوم الهی، از شرایط و مشکلات پیروان خود آگاه است و می‌تواند در حل مشکلات و هدایت آنان نقش مؤثری داشته باشد.

استغاثه به امام عصر علیه السلام آثار متعددی دارد؛ از جمله ایجاد امید و آرامش در دل مؤمنان، تقویت ارتباط معنوی با امام و دریافت کمک روحی و مادی. این عمل، نشان‌دهنده اعتقاد به حضور فعال امام در زندگی و تأثیرگذاری آن حضرت در سرنوشت آنان است.

مستندات:

سوره مبارکه نمل / ۶۲: اَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ۗ إِنَّ اللَّهَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ

سوره مبارکه مائده / ۳۵: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ...

سوره مبارکه بقره / ۱۸۶: وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۖ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۖ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

[حدیث توقیع به شیخ مفید]

امام زمان علیه السلام: إِنَّا غَيْرُ مُهْمَلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ، وَلَا نَاسِينَ لِذِكْرِكُمْ، وَلَوْلَا ذَلِكَ لَنَزَلَ بِكُمْ الْوَأْدُ ۖ وَأَضَلَّكُمْ كُمْ الْأَعْدَاءُ فَاتَّقُوا اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ (بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۵)؛

ما در رعایت حال شما کوتاهی نمی‌کنیم و شما را فراموش نمی‌کنیم، اگر جز این بود گرفتاری‌ها بر شما فرو می‌آمد و دشمنان، شما را ریشه‌کن می‌کردند؛ پس تقوای خدای بزرگ را پیشه خود سازید.

مام زمان علیه السلام: اَنَا خَاتَمُ الْأَوْصِيَاءِ، بِي يَدْفَعُ الْبَلَاءُ عَنْ أَهْلِ وَ شِيعَتِي. (دعوات راوندی، ص ۲۰۷)؛
من آخرین وصی پیغمبر خدا هستم. به‌وسیله من بلاها و فتنه‌ها از آشنایان و شیعیانم دفع و برطرف خواهد شد.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

سبزی، ابوالفضل، استغاثه به امام زمان ۸، قم: انتشارات شبین باران، ۱۳۹۶.

❦ اعتقاد به مهدویت در نظام معرفتی شیعه ❦

❦ موضوع: اعتقاد به مهدویت در نظام معرفتی شیعه

❦ پیام: مهدویت، امید جامعه منتظر

❦ سؤالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

❦ چگونه باور به مهدویت می‌تواند منبع امید و انگیزه برای تغییرات مثبت در جامعه باشد؟

❦ تبیین موضوع و پیام:

اعتقاد به مهدویت در نظام معرفتی شیعه، یک باور بنیادین است که بر ظهور امام مهدی علیه السلام به‌عنوان آخرین امام معصوم برای برپایی عدالت جهانی و هدایت بشر تأکید دارد. این باور نه‌تنها یک امید برای آینده، بلکه انگیزه‌ای برای اصلاح فردی و اجتماعی است. در مکتب تشیع، انتظار برای ظهور امام عصر علیه السلام باید همراه با عمل صالح و اخلاق نیکو باشد. به این معنا که منتظران باید در مسیر پرهیزکاری و فضائل اخلاقی گام بردارند تا در صورت درک نکردن زمان ظهور، از اجر یاران حضرت برخوردار شوند.

همچنین اعتقاد به مهدویت بر ضرورت وجود حجت الهی در زمین تأکید دارد و نشان می‌دهد که زمین هرگز از حجت خدا خالی نخواهد بود. اعتقاد به مهدویت در باورهای شیعی، همواره به‌عنوان یک نیروی محرک برای تلاش در جهت ایجاد یک جامعه عادلانه عمل کرده است.

مستندات:

سوره مبارکه قصص / ۵: وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ

سوره مبارکه توبه / ۳۳: هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

سوره مبارکه نور / ۵۵: وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ...

پیامبر اکرم ﷺ: لَوْ لَمْ يَتَّقِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٌ وَاحِدٌ، لَطَوَّلَ اللَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ رَجُلًا مِنْ وَلَدِي يُوَاطِئُ اسْمُهُ اسْمِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مِلْتُ ظُلْمًا وَجَوْرًا (بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۷۱)؛

اگر از عمر دنیا جز یک روز باقی نمانده باشد، خداوند آن روز را طولانی می‌کند تا مردی از اهل بیت من ظهور کند که زمین را پر از عدل و داد کند، همان‌گونه که از ظلم و جور پر شده باشد.

امام صادق (ع): مَنْ سَرَهُ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ فَلْيَنْتَظِرْ وَلْيَعْمَلْ بِالْوَرَعِ وَمَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ وَهُوَ مُنْتَظَرٌ فَإِنْ مَاتَ وَقَامَ الْقَائِمُ بَعْدَهُ كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ أَذَرَكَ (بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۴۰)؛

هر کس دوست دارد که از یاران قائم باشد، باید در حال انتظار به سر ببرد و به ورع (پرهیزکاری) و اخلاق نیکو عمل کند، درحالی‌که منتظر است. پس اگر پیش از قیام قائم از دنیا برود و قائم پس از او قیام کند، برای او اجری مانند اجر کسی خواهد بود که زمان قیام را درک کرده است.

امیرالمؤمنین علی (ع): لَا تَحُلُوا الْأَرْضَ مِنْ قَائِمٍ لِلَّهِ بِحُجَّةٍ إِلَّا ظَاهِرًا مَشْهُورًا أَوْ خَائِفًا مَعْمُورًا لِئَلَّا تَبْطُلَ حُجَجُ اللَّهِ وَيَبْتَأَتْهُ (نهج البلاغه، حکمت ۱۴۷)؛

زمین هرگز از حجت خدا خالی نمی‌ماند؛ یا ظاهر و آشکار است یا غایب و پنهان.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

حکیمی، محمدرضا، خورشید مغرب، تهران: انتشارات غدیر، ۱۳۶۲.

❦ اعتقاد به منجی در ادیان ❦

❦ موضوع: اعتقاد به منجی در ادیان

❦ پیام: منجی آخرالزمان، مورد اتفاق همه ادیان ابراهیمی

❦ سوالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

❦ آیا در ادیان دیگر هم اعتقاد به منجی وجود دارد؟

❦ تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی):

منجی آخرالزمان مورد اتفاق همه ادیان ابراهیمی است؛ اینکه کسی خواهد آمد و جهان را از منجلا بظلم و جور نجات خواهد داد، در میان ادیان ابراهیمی مورد قبول همگان است. در اسلام، نام این منجی هم مشخص شده است؛ این موجود الهی را، این انسان بزرگ فوق‌العاده را در همه مذاهب اسلامی به نام مهدی می‌شناسند. شاید در بین فِرَق اسلامی هیچ فرقه‌ای را نتوان سراغ داد که معتقد نباشد که مهدی علیه السلام ظهور خواهد کرد و او از ذریه پیغمبر است؛ حتی نام و کنیه آن حضرت را هم مشخص می‌کنند. خصوصیتی که در اعتقاد

شیعه وجود دارد این است که این شخصیت را به صورت مشخص و معین معرفی می‌کند؛ او را فرزند امام یازدهم از ائمه اهل بیت -حضرت امام حسن عسکری- می‌داند؛ تاریخ ولادت او به طور مشخص از نظر مورخان شیعه و متکلمان شیعه روشن و واضح است؛ دیگر فرق اسلامی، غالباً این نظر را متذکر نشده با نپذیرفته‌اند ولی شیعه با ادله مسلم و قطعی، حضور و وجود و ولادت آن بزرگوار را اثبات می‌کند. بعضی استبعاد کرده‌اند که چگونه ممکن است انسانی متولد بشود و در این زمان طولانی زنده بماند. این تنها استبعادی است که در مورد قضیه حضرت مهدی، مخالفان مطرح کرده‌اند و تکرار کرده‌اند؛ لکن قرآن کریم با نص صریح خود، این استبعاد را برطرف می‌کند. درباره حضرت نوح پیغمبر می‌فرماید: قَلَيْتَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا؛ یعنی نوح در میان قوم خود ۹۵۰ سال زندگی کرده است. نه اینکه عمر او این مقدار بود، ظاهر مطلب این است که دوران دعوت آن بزرگوار ۹۵۰ سال است؛ بنابراین، این استبعاد جایی ندارد. (بیانات در مراسم بیست و ششمین سالگرد رحلت امام

خمینی، ۱۴/۰۳/۱۳۹۴)

اعتقاد به منجی، در همه ادیان مطرح بوده و عقیده مشترک همه آن‌ها به شمار می‌آید؛ و هر دین و مکتبی به تناسب فرهنگ دینی و ملی خود از موعود آخرین به نامی یاد کرده است. در آیین بودائی بودای پنجم، با اسامی مختلف و در آیین هندو، آواتار دهم است. در آیین زرتشت نیز از آمدن منجی و موعود آخرین خبر داده شده و او را سوشیانت یا سوشیانس می‌نامند. کتب دینی یهود نیز ظهور رهبری بزرگ به نام ماشیح یا مسیح در آخرالزمان را نوید داده‌اند. آیین مسیحیت نیز آمدن دوباره حضرت عیسی مسیح (ع) به دنیا و برپایی حکومت جهانی به دست او را خبر داده است. اما اندیشه مهدویت و ظهور موعود جهانی در آیین آسمانی اسلام، جایگاه و جلوه بیشتری دارد و با وجود دلایل معتبر از آیات و روایت متواتر و قطعی، همه مذاهب اسلامی بر ظهور مهدی موعود از نسل حضرت فاطمه زهرا (ع) اتفاق نظر دارند. در این میان، مهدی موعود در مذهب شیعه، هم به دلیل جایگاه اعتقادی آن و هم به دلیل دارا بودن شناسنامه روشن و پرداختن به جزئیات زندگی و چگونگی ظهورش، از اهمیت، قطعیت و شفافیت بیشتری برخوردار است. تا جایی که جزئیات قیام حضرت در روایات شیعی ذکر شده است.

سوره مبارکه قصص / ۵: وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ

سوره مبارکه روم / ۶۰: فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ

سوره مبارکه انبیاء / ۱۰۵: وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

رسول گرامی اسلام ﷺ: لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٌ، لَطَوَّلَ اللَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ وَلَدِي، يَمْلَأُهَا عَدْلًا وَ قِسْطًا كَمَا مِلْتُمْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا (سنن

ابی داود، ج ۴، ص ۱۰۷؛ الغيبة (للطوسي)، ج ۱، ص ۴۲۵):

اگر از عمر دنیا فقط یک روز باقی بماند، خداوند تبارک و تعالی همان روز را آن قدر طولانی می کند تا این که مردی از فرزندان من قیام کرده و زمین را همچنان که پراز ظلم و تبعیض شده، مملو از عدل و قسط می کند.

رسول گرامی اسلام ﷺ: إِنَّ خُلَفَائِي وَ أَوْصِيَائِي وَ حُجَجَ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ أَوَّلَهُمْ أَخِي وَ آخِرُهُمْ وَلَدِي، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَخُوكَ؟ قَالَ: عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، قِيلَ: فَمَنْ وَلَدُكَ؟ قَالَ: الْمَهْدِيُّ الَّذِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مِلْتُمْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٌ وَاحِدٌ لَطَوَّلَ اللَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَخْرُجَ فِيهِ وَلَدِي مَهْدِيٌّ، فَيَنْزِلُ رُوحُ اللَّهِ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ يُصَلِّيَ خَلْفَهُ، وَ تُشْرِقُ الْأَرْضُ بِنُورِهِ وَ يَبْلُغُ سُلْطَانُهُ الْمَشْرِقَ وَ الْمَغْرِبَ (الإصناف، ج ۱، ص ۲۳۵):

جانشینان و اوصیا و حجت‌های پروردگار بر خلق پس از من دوازده نفرند، اول ایشان برادرم و آخر ایشان فرزندم می‌باشد. عرض شد: ای رسول خدا! برادرت کیست؟

فرمود: علی بن ابی‌طالب. عرض شد: فرزندت کیست؟ گفت: مهدی، آن کسی که زمین را از عدل و داد پر کند چنانچه از ظلم و ستم پر شده است، به خدایی که مرا به‌درستی به پیغمبری برانگیخته اگر باقی نماند از (عمر) دنیا مگر یک روز، هرآینه خدای تعالی آن روز را طولانی فرماید تا فرزندم مهدی بیرون آید و حضرت عیسی بن مریم روح‌الله از آسمان فرود آید و پشت سرش نماز کند و زمین را به نور خویشتن روشن کند و فرمانروایی و سلطنت او به شرق و غرب عالم برسد.

امام سجاد (ع): إِذَا قَامَ قَائِمُنَا أَذْهَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَنْ شِيعَتِنَا الْعَاهَةَ، وَ جَعَلَ قُلُوبَهُمْ كُزْبِرَ الْحَدِيدِ، وَ جَعَلَ قُوَّةَ الرَّجُلِ مِنْهُمْ قُوَّةَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا. (بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۱۶، ح ۱۲)؛ هنگامی که قائم ما قیام و خروج نماید، خداوند بلا و آفت را از شیعیان و پیروان ما برمی‌دارد و دل‌های ایشان را همانند قطعه آهن محکم می‌نماید و نیرو و قوت هر یک از ایشان به مقدار نیروی چهل نفر دیگران خواهد شد.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

بورونی، علی، ماشیح، مسیحا، مهدی در ادیان ابراهیمی، انتشارات مرغ سلیمان، چاپ اول، ۱۳۸۹.

❦ امام رضا علیه السلام و تربیت نسل منتظر ❦

❦ موضوع: امام رضا (ع) و تربیت نسل منتظر ❦

❦ پیام: پرورش امید به آینده و ترویج عدالت خواهی ❦

❦ سؤالات اساسی و چالش های فکری مخاطب: ❦

❦ آیا منتظران امام زمان (عج) فقط باید دعا کنند و منتظر باشند، یا باید برای ساختن دنیای بهتر و برقراری عدالت هم تلاش کنند؟ ❦

❦ تبیین موضوع و پیام: ❦

هیچ انقلابی بدون زمینه سازی به پیروزی نمی رسد و انقلاب جهانی امام مهدی (عج) نیز از این قاعده مستثنا نیست. تربیت نسل منتظر به عنوان یکی از مهم ترین زمینه سازان این نهضت عظیم، نیازمند دو شاخصه اصلی «مهدی باوری» و «مهدی یآوری» است. تربیت دینی نسل منتظر، نیازمند شناخت شاخص هایی مانند ایمان به آینده، آمادگی برای ظهور، تفکر جهانی، زیستن با یاد امام عصر (عج)، خدامحوری، دینمداری و عدالت خواهی است. امام رضا (ع) در روایات متعددی بر اهمیت انتظار فرج تأکید فرموده و ویژگی های یاران امام زمان (عج) را برشمرده اند.

برای تربیت نسل منتظر، هم خانواده و هم جامعه نقش اساسی دارند. خانواده با انتخاب همسر شایسته، توجه به تربیت پیش و پس از تولد، تحکیم بنیان خانواده و تشویق جوانان به ازدواج اسلامی می‌تواند بستری مناسب فراهم کند. جامعه نیز با شناساندن امام زمان علیه السلام، ترویج فرهنگ خداگرایی، عدالت‌خواهی و دین‌مداری، ایجاد فضای مساعد تربیتی و گسترش مراسم عبادی، می‌تواند در این مسیر گام بردارد. ترکیب این دو رویکرد، زمینه‌ساز ظهور نسلی است که آماده تحقق عدالت جهانی تحت رهبری امام عصر علیه السلام خواهد بود.

مستندات:

سوره مبارکه نور / ۵۵: وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

سوره مبارکه انبیاء / ۱۰۵: وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

سوره مبارکه قصص / ۵: وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ

امام رضا علیه السلام: مَا أَحْسَنَ الصَّبْرَ وَانْتَظَارَ الْفَرَجِ أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى «فَأَرْقِبُوا إِلَيَّ مَعَكُمْ رَقِيبٌ» حَدِيثَ وَقَوْلَهُ عَزَّ وَجَلَّ «فَانْتَظِرُوا إِلَيَّ مَعَكُمْ مِنَ الْمُنتَظَرِينَ» فَعَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ فَإِنَّهُ إِنَّمَا يَجِيئُ الْفَرَجُ عَلَى الْيَأْسِ فَقَدْ كَانَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ أَصْبَرَ مِنْكُمْ (بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۶۲۹):

شکیبایی و انتظار فرج چقدر نیکو است، آیا گفته خدا را شنیدید که فرمود: «شما منتظر باشید که من هم با شما منتظرم» و همچنین فرمود: «انتظار بکشید که من هم با شما از انتظار کشدگانم»، بنابراین صبور باشید، چون فرج بعد از زمان یأس و ناامیدی می‌رسد و افراد قبل از شما صبورتر بودند.

امام رضا (ع): أَمَّا يَرْضَى أَحَدُكُمْ أَنْ يَكُونَ فِي بَيْتِهِ يَنْفِقُ عَلَى عِيَالِهِ يَنْتَظِرُ أَمْرَنَا فَإِنْ أَذْرَكَ كَانَ كَمَنْ شَهِدَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ بُدْرًا وَإِنْ لَمْ يَدْرِكْهُ كَانَ كَمَنْ كَانَ مَعَ قَائِمِنَا فِي فُسْطَاطِهِ (کافی، ج ۴، ص ۲۶۰، ح ۳۴)؛

آیا هیچ‌یک از شما خوش ندارد که در خانه خود بماند، نفقه خانواده‌اش را بپردازد و چشم‌به‌راه امر ما باشد؟ پس اگر در چنین حالی از دنیا برود مانند کسی است که به همراه رسول خدا در (نبرد) بدر به شهادت رسیده است؛ و اگر هم مرگ به سراغ او نیاید مانند کسی است که به همراه قائم ما و در خیمه او باشد.

امیرالمؤمنین علی (ع): اِنْتَظِرُوا الْفَرَجَ وَلَا تَيَاسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ فَإِنْ أَحَبَّ الْأَعْمَالُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ اِنْتَظَارُ الْفَرَجِ... وَ الْمُنتَظِرُ لَأَمْرِنَا كَالْمُنْتَسِطِ بِدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ (بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۳)؛

انتظار فرج بکشید و از رحمت خدا ناامید نگردید، زیرا محبوب‌ترین اعمال نزد خدای عزوجل، انتظار فرج است؛ و همانا منتظران فرج مانند شهیدانی هستند که در راه خدا، در خون خود می‌غلتنند.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

طیبی، نجم‌الدین، آموزه‌های مهدوی در آیین کلام رضوی، قم: انتشارات دلیل ما، ۱۳۹۷.

اخوی، رضا، رواق‌های انتظار، قم: انتشارات موسسه بنیاد فرهنگی مهدی موعود (عج)؛

❖ انتظار فعال در گفتمان شیعه ❖

❖ موضوع: انتظار فعال در گفتمان شیعه

❖ پیام: انتظار فعال یعنی آماده باش!

❖ سؤالات اساسی و چالش های فکری مخاطب:

- ❖ در دوران غیبت که سرتاسر آن فتنه و شبهه میان جبهه حق و باطل است، آیا بهتر نیست انسان بی طرف باقی بماند و در امور سیاسی و اجتماعی دخالتی نکند تا نه خودش به خطا و گناه بیفتد و نه دیگران را به شبهه بیفکند؟
- ❖ بیش از ۱۱۰۰ سال گذشته و امام زمان علیه السلام ظهور نکرده اند. در صورتی که ایشان در زمان حیات ما ظهور نکند، آمادگی و انتظار فعال ما چه فایده ای دارد؟

تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی):

ما مأمور به انتظاریم؛ انتظار یعنی چه؟ انتظار به معنای مترصد بودن است. در ادبیات نظامی یک چیزی داریم به نام «آماده باش»؛ انتظار یعنی «آماده باش»! باید «آماده باش» باشیم. انسان مؤمن و منتظر، آن کسی است که در حال «آماده باش» است. اگر امام شما که مأمور به ایجاد عدالت و استقرار عدالت در کل جهان است، امروز ظهور بکند، باید من و شما آماده باشیم. این «آماده باش» خیلی مهم است؛ انتظار به این معنا است. انتظار به معنای بی صبری کردن و پا به زمین کوبیدن و چرا دیر شد و چرا نشد و مانند این‌ها نیست؛ انتظار یعنی باید دائم در حال «آماده باش» باشید.

(بیانات در مراسم دانش‌آموختگی دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین ۸، ۲۰/۰۲/۱۳۹۶)

انتظار فعال در گفتمان شیعه، به‌ویژه در اندیشه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، مفهومی است که فراتر از انتظار منفعلانه و صرف امیدواری به ظهور امام زمان عج قرار دارد. این انتظار، انسان و جامعه را به حرکت، اقدام و اصلاح وضعیت موجود فرامی‌خواند و موجب ایجاد انگیزه برای تلاش در مسیر عدالت و اصلاح اجتماعی می‌شود. انتظار فعال به معنای مترصد بودن حقیقتی است که گشایش در امور را به دنبال دارد و نشان‌دهنده نگاه پیشرفت‌گرایانه و حرکت‌ساز اسلام در زندگی فردی و اجتماعی است.

انتظار فعال دارای ویژگی‌ها و لوازمی است که آن را از نوع منفعل متمایز می‌کند.

نخست، فرد منتظر از وضعیت موجود و ظلم و ناعدالتی رضایت ندارد و در جهت اصلاح و برقراری عدالت عمل می‌کند.

دوم، بقیین به تحقق وعده الهی و گشایش نهایی انگیزه حرکت را در انسان ایجاد می‌کند.

سوم، انتظار فعال مستلزم آمادگی مادی، معنوی، اخلاقی و سیاسی است؛ شامل کسب معرفت و بصیرت، اصلاح نفس، ارتباط ایمانی و اخلاقی با امام زمان عج و جامعه مؤمنان و آمادگی برای مقابله با زور و ظلم.

چهارم، انتظار فعال نیازمند نقش‌آفرینی مثبت در عرصه‌های اجتماعی و سیاسی است تا امکان ظهور و تحقق عدالت جهانی فراهم شود.

مستندات:

سوره مبارکه آل عمران/ ۲۰۰: يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَبِرُوْا وَصَابِرُوْا وَرَابِطُوْا وَاَتَقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ

سوره مبارکه نور/ ۵۵: وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْاَرْضِ ...

سوره مبارکه انفال/ ۶۰: وَاَعِدُّوْا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبٰطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُوْنَ بِهٖ عَدُوَّ اللّٰهِ وَعَدُوَّكُمْ وَاٰخِرِيْنَ مِنْ دُوْنِهِمْ لَا تَعْلَمُوْنَهُمْ اللّٰهُ يَعْلَمُهُمْ ۗ وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ شَيْءٍ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُوْنَ

امام صادق (ع): فَإِنْ مَاتَ وَقَامَ الْقَائِمُ بَعْدَهُ كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ أَدْرَكَهُ فَجِدُّوْا وَاسْتَظَرُّوْا هَنِيئًا لَكُمْ أَيُّهَا الْعَصَابَةُ الْمَرْحُومَةُ (الغيبة نعماني، ص ۲۰۰)؛ اگر کسی که منتظر حضرت است از دنیا برود و حضرت بعد از او قیام کند، اجر او همانند اجر کسی است که زمان او را درک کرده، پس بکوشید و منتظر باشید، گوارا باد بر شما ای یاران مورد لطف خدا.

امام صادق (ع): مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ فَلْيَسْتَظِرَّ، وَلْيَعْمَلْ بِالْوَرَعِ وَمَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ وَهُوَ مُنْتَظِرٌ (بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۴۰)؛ کسی که مایل است جزء یاران قائم قرار گیرد، باید منتظر باشد و اعمال و رفتارش در حال انتظار با تقوا و اخلاق نیکو توأم گردد.

امام صادق (ع): طُوبَى لِمَنْ تَمَسَّكَ بِأَمْرِنَا فِي غَيْبَةِ قَائِمِنَا، فَلَمْ يَزَعْ قَلْبُهُ بِالْهِدَايَةِ (بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۲۳)؛ خوشا به حال کسی که در زمان غیبت قائم ما، به فرمان ما چنگ زند و قلب هدایت شده‌اش به طرف باطل متمایل نشود.

امام باقر (ع): يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَغِيبُ عَنْهُمْ إِمَامُهُمْ فَيَأْتِيهِمُ النَّاسُ عَلَى أَمْرِنَا فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ (بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۴۵)؛ زمانی بر مردم می‌آید که امام و پیشوای آنان غیبت می‌کند، پس خوشا به حال کسانی که در آن زمان بر فرمان ما استوار و ثابت‌قدم باشند.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

پناهیان، علیرضا، انتظار؛ عامیانه، عالمانه، عارفانه، تهران: انتشارات حکمت و بیان، ۱۳۹۱.

❦ انتظارات امام زمان عجل الله از شیعیان ❦

❦ موضوع: انتظارات امام زمان علیه السلام از شیعیان ❦

❦ پیام: تقوا و تبعیت از اهل بیت علیهم السلام، مهم ترین توقعات امام از شیعیان ❦

❦ سؤالات اساسی و چالش های فکری مخاطب: ❦

- ❦ مهم ترین انتظارات امام زمان علیه السلام از شیعیان در دوران غیبت چیست؟
- ❦ عمل به توقعات امام عصر علیه السلام چه تأثیری در زندگی فردی و اجتماعی ما دارد؟

❦ تبیین موضوع و پیام: ❦

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی):

بزرگ ترین وظیفه منتظران امام زمان این است که از لحاظ معنوی و اخلاقی و عملی و پیوندهای دینی و اعتقادی و عاطفی با مؤمنین و همچنین برای پنجه درافکندن با زورگویان، خود را آماده کنند. کسانی که در دوران دفاع مقدس، سر از پا نشناخته در صفوف دفاع مقدس شرکت می کردند، منتظران حقیقی بودند. کسی که وقتی کشور

انتظارات امام زمان عجل الله از شیعیان ۳۷

اسلامی مورد تهدید دشمن است، آماده دفاع از ارزش‌ها و میهن اسلامی و پرچم برافراشته اسلام است، می‌تواند ادعا کند که اگر امام زمان بیاید، پشت سر آن حضرت در میدان‌های خطر قدم خواهد گذاشت؛ اما کسانی که در مقابل خطر، انحراف و چرب و شیرین دنیا خود را می‌بازند و زانوانشان سست می‌شود؛ کسانی که برای مطامع شخصی خود حاضر نیستند حرکتی که مطامع آن‌ها را به خطر می‌اندازد، انجام دهند؛ این‌ها چگونه می‌توانند منتظر امام زمان به حساب آیند؟ کسی که در انتظار آن مصلح بزرگ است، باید در خود، زمینه‌های صلاح را آماده سازد و کاری کند که بتواند برای تحقق صلاح بایستد. (بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم به مناسبت نیمه شعبان در مصلاى تهران، ۱۳۸۷/۰۷/۳۰)

در منظومه اعتقادی شیعه، رابطه میان امام زمان علیه السلام و پیروانش صرفاً یک پیوند عاطفی یا آرمانی نیست، بلکه عهدی الهی و مسئولیتی سنگین بر دوش مؤمنان است. شیعیان، نه تنها منتظر ظهور آن حضرت‌اند، بلکه در دوران غیبت نیز موظف‌اند رفتار و سبک زندگی خود را بر اساس رضایت و خواست او تنظیم کنند. انتظار حقیقی، در حقیقت آمادگی برای یاری امام است؛ آمادگی‌ای که تنها با عمل به وظایف و تحقق انتظارات آن حضرت معنا می‌یابد.

امام مهدی علیه السلام در توقیعات و بیانات خود، انتظاراتی روشن و عملی از شیعیان بیان کرده‌اند که هر یک، نقشه راهی برای رشد معنوی، اخلاقی و اجتماعی امت منتظر است. این انتظارات، در عین تنوع، همه در یک جهت واحد جمع می‌شوند: ساختن انسانی مسئول، پرهیزکار، با محبت به اهل بیت علیهم السلام و متعهد به آرمان وحدت و عدالت.

امام عصر علیه السلام از شیعیان می‌خواهد در تقوا و تسلیم محض بودن، در محبت و تبعیت از اهل بیت علیهم السلام، در حفظ وحدت و همدلی، در دعا برای فرج و زمینه‌سازی ظهور، نمونه‌ای از بندگان صالح خدا باشد. این مجموعه انتظارات، هم نشانه ارتباط زنده و جاری امام با امت است و هم معیاری برای سنجش صداقت در ادعای انتظار.

شناخت و عمل به این انتظارات نه تنها مایه رضایت امام و زمینه ساز فرج است، بلکه انسان منتظر را از سطح آرزو و احساس، به مرتبه عمل و تعهد می‌رساند.

مستندات:

سوره مبارکه آل عمران/ ۲۰۰: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

سوره مبارکه نور/ ۵۵: وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ

سوره مبارکه شوری/ ۲۳: قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ

حضرت مهدی ﷺ: فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْلَمُوا لَنَا وَزِدُوا الْأَمْرَ إِلَيْنَا فَعَلَيْنَا الْإِصْدَارَ كَمَا

كَانَ مِنَّا الْإِيزَادُ وَلَا تَحَاوِلُوا كَشْفَ مَا غُطِّيَ عَنْكُمْ وَلَا تَمِيلُوا عَنِ الْيَمِينِ وَلَا تَعْدِلُوا

إِلَى الشَّمَالِ وَاجْعَلُوا قَصْدَكُمْ إِلَيْنَا بِالْمَوَدَّةِ عَلَى السَّنَةِ الْوَاضِحَةِ (الاحتجاج، ج ۲، ص ۴۶۷):

از خدا بترسید و تسلیم ما شوید و کارها را به ما واگذارید، بر ماست که شما را از سرچشمه،

سیراب برگردانیم، چنان که بدن شما به سرچشمه از ما بود، در پی کشف آنچه از شما پوشیده

شده نروید مقصد خود را با دوستی ما بر اساس راهی که روشن است به طرف ما قرار دهید.

حضرت مهدی ﷺ: فَلْيَعْمَلْ كُلُّ امْرِئٍ مِنْكُمْ بِمَا يَقْرُبُ بِهِ مِنْ مَحَبَّتِنَا وَيَتَجَنَّبُ مَا يُدْنِيهِ مِنْ

كِرَاهَتِنَا وَسَخَطِنَا فَإِنَّ أَمْرَنَا بَعْتَهُ فُجَاءَةٌ حِينَ لَا تَنْفَعُهُ تَوْبَةٌ وَلَا يُنْجِيهِ مِنْ عِقَابِنَا نَدَمٌ عَلَى

خَوْبَةٍ وَاللَّهُ يُلْهِمُكُمْ التَّوْبَةَ وَيُطْفِئُ لَكُمْ فِي التَّوْفِيقِ بِرَحْمَتِهِ (الاحتجاج، ج ۲، ص ۴۹۸): پس هریک

از شما باید آنچه را که موجب دوستی ما می‌شود، پیشه خود سازد و از هر آنچه موجب

خشم و ناخشنودی ما می‌گردد، دوری گزیند؛ زیرا امر ما به یک باره و ناگهانی فرامی‌رسد و در

آن زمان توبه و بازگشت برای کسی سودی ندارد و پشیمانی از گناه، کسی را از کیفر ما نجات

نمی‌بخشد.

انتظارات امام زمان الله از شیعیان ع: ۳۹

حضرت مهدی ع: وَ لَوْ أَنَّ أَشْيَاعَنَا وَفَقَّهَهُمُ اللَّهُ لَطَاعَتِهِ عَلَى اجْتِمَاعِ مِنَ الْقُلُوبِ فِي الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ عَلَيْهِمْ لَمَّا تَأَخَّرَ عَنْهُمْ الْيَمْنُ بِلِقَائِنَا وَ لَتَعَجَّلَتْ لَهُمُ السَّعَادَةُ بِمُشَاهَدَتِنَا عَلَى حَقِّ الْمَعْرِفَةِ وَ صِدْقِهَا مِنْهُمْ بِنَا فَمَا يَحْسِبُنَا عَنْهُمْ إِلَّا مَا يَتَّصِلُ بِنَا مِمَّا نَكْرَهُهُ وَ لَا نُؤَيِّرُهُ مِنْهُمْ وَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ وَ هُوَ حَسْبُنَا وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ . (بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۷):

اگر دل‌های شیعیان ما - که خداوند آنان را برای اطاعت خودش موفق کند - در وفا کردن به پیمان‌شان یکی بود هرگز سعادت و ملاقات ما از آنان به تأخیر نمی‌افتاد، بلکه سعادت دیدار با ما همراه با شناخت و صداقت برای آنان زود به دست می‌آمد، چیزی جز کارهای ناشایست آنان ما را از ایشان محبوس نمی‌سازد.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

شمس‌الدین، سیدمهدی، انتظارات امام زمان ع (توقعات و انتظارات امام زمان ع از شیعیان)، قم: مؤسسه توسعه فرهنگ قرآنی - متفق (مؤسسه توسعه فرهنگ قرآنی)، ۱۳۸۰.

❦ آثار دعا برای امام زمان عجل الله

❦ موضوع: آثار دعا برای امام زمان ع

❦ پیام: دعا برای امام زمان ع، کلید ارتباط قلبی با حجت خدا و زمینه ساز ظهور

❦ سؤالات اساسی و چالش های فکری مخاطب:

- ❦ دعا برای کسی که او را نمی بینیم، چه فایده ای دارد؟
- ❦ آیا دعای من واقعاً در سرعت بخشیدن به ظهور تأثیری دارد؟
- ❦ دعا برای امام زمان ع چه سودی برای خود من و زندگی ام دارد؟

❦ تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی):

وقتی «اَللّهُمَّ كُنْ لِوَلِيِّكَ» را می خوانید، درواقع دارید ارتباط می گیرید با امام زمانتان که فرموده اند: ما را دعا کنید، ما هم شما را دعا می کنیم؛ وقتی دعا برای فرج آن بزرگوار می کنید، درواقع دارید زمینه را برای دعای آن بزرگوار به خودتان و برای خودتان فراهم

می‌کنید؛ این‌جوری است - این مجموعه عظیم مؤمنین و مخلصین و دل‌های نورانی، باید سعی کنند رابطه‌ی خودشان را با حضرت مستحکم‌تر کنند. لازمه استحکام رابطه، این نیست که کسی خدمت حضرت برسد؛ نه لزومی ندارد؛ با حضرت حرف بزنید، سلام کنید، زیارت کنید، با همین زیارات مأثوری که هست یا حتی با همین زبان معمولی خودتان با حضرت حرف بزنید. خدای متعال پیام شما را و سخن دل و زبان شما را به آن بزرگوار می‌رساند و آن بزرگوار مطلع می‌شود... تشکیل نظام جمهوری اسلامی یک مقدمه و تحقق یک وعده کوچک و نزدیک است برای اطمینان به تحقق آن وعده بزرگ که از دسترس ما دور است و نمی‌دانیم زمانش کی است. از خدای متعال بخواهید آن وعده را محقق کند؛ ارتباط قلبی را هرچه بیشتر کنید، از حضرت بخواهید، درخواست توجه بکنید، درخواست دعا بکنید از آن بزرگوار و بدانید که آن بزرگوار به این درخواست‌ها توجه خواهد کرد. (۱۳۹۳/۰۳/۲۲)

دعا برای امام زمان عج، به‌ویژه برای سلامتی و تعجیل در فرج ایشان، در احادیث متعددی سفارش شده است. این عمل تنها یک درخواست فردی نیست، بلکه پاسخی مستقیم به امر خود حضرت در توقیع شریفشان است که می‌فرمایند: «وَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ» این تأکیدها، جایگاه رفیع و وظیفه‌مند بودن این عمل عبادی را نشان می‌دهد.

دعا برای آن حضرت، آثار و برکات گسترده‌ای برای فرد منتظر دارد. این آثار شامل تقویت پیوند قلبی و محبت به امام، زنده نگه‌داشتن یاد و انتظار او در دل، ایجاد گشایش در امور زندگی و مصونیت از بلاها می‌شود. این دعاها رابطه‌ای یک‌طرفه نیست، بلکه محبتی فعال است که هم دل را صیقل می‌دهد و هم زندگی مادی و معنوی دعاکننده را تحت تأثیر الطاف خاص امام قرار می‌دهد.

برخی از مهم‌ترین ادعیه و زیارات مربوط به امام عصر عج مانند دعای عهد (که چهل روز خواندن آن، انسان را از یاران حضرت می‌شمارد)، دعای ندبه (که باعث تجدیدعهد و حتی جلب حضور حضرت می‌شود) و زیارت آل یاسین (که توسط خود حضرت معرفی شده)، راه‌های ارتباطی قوی، برای بهره‌برداری از این برکات هستند. خواندن این مناجات با حضور قلب، نه تنها یک عبادت که عملی زمینه‌ساز برای ظهور و وسیله‌ای برای تربیت منتظر محسوب می‌گردد.

[آیاتی که بر اهمیت و تأثیر «دعا» به طور کلی تأکید می کنند]

سوره مبارکه غافر / ۶۰: وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ...

سوره مبارکه بقره/ ۱۸۶: وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أَجِيبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ...

[آیاتی که بر «یاد و ذکر خدا و اولیای الهی» تأکید می کنند]

سوره مبارکه احزاب/ ۴۱: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

نکته: ذکر و یاد امام که «ذکر الله» است (طبق روایت «انا ذکر الله»)، مصداقی از این فرمان الهی است. دعا برای امام، بهترین وسیله برای این «ذکر کثیر» است.

[نجات از فتنه های آخرالزمان و شرط ایمان]

امام حسن عسکری (ع): أَمَّا وَاللَّهِ لَيَغِيْبَنَّ غَيْبَةً لَا يُنْجُو فِيهَا مِنَ الْهَلَكَةِ إِلَّا مَنْ تَبَتَّهَ اللَّهُ عَلَى الْقَوْلِ بِإِمَامَتِهِ وَ وَفَّقَهُ فِيهَا لِلدَّعَاءِ بِتَعْجِيلِ فَرَجِهِ (کمال الدین، ج ۲، ص ۳۸۴)
به خدا قسم! او چنان غیبتی خواهد داشت که در آن، هیچ کس از هلاکت نجات نمی یابد، مگر کسی که خداوند او را بر عقیده به امامتش ثابت قدم بدارد و برای دعای تعجیل فرجش توفیقش دهد.

[ثواب عبادات بزرگ (حج، جهاد و...)]

امام صادق (ع): مَنْ دَعَا لِتَعْجِيلِ فَرَجِنَا كَانَ لَهُ ثَوَابُ أَلْفِ شَهِيدٍ مِثْلَ شَهِدَاءِ بَدْرٍ وَ أَحَدٍ (مکیال المکارم، ج ۱، باب ۵):

هرکس برای تعجیل فرج ما دعا کند، برای او پاداش هزار شهید، مانند شهدای بدر و احد خواهد بود.

[دفع بلاها به برکت دعاکنندگان]

امام صادق علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَدْفَعُ بِهِمْ عَنْ أَهْلِ كُلِّ بَلَدٍ مِنَ الْبَلَايَا وَ يُنْزِلُ بِهِمُ الرِّزْقَ وَ لَوْلَا ذَلِكَ لَصَبَّ عَلَيْهِمُ الْعَذَابُ صَبًّا. (كمال الدين، ج ۱، ص ۳۳۰)؛ خداوند متعال به برکت آنان (دعاکنندگان برای امام)، بلاها را از اهل هر شهری دفع می‌کند و روزی را نازل می‌نماید و اگر آنان نبودند، عذاب خود را به شدت بر آنان فرومی‌ریخت.

[ملاقات با امام زمان علیه السلام]

امام صادق علیه السلام: مَنْ قَالَ بَعْدَ صَلَاةِ الْعَدَاةِ وَ صَلَاةِ الظُّهْرِ: «اللَّهُمَّ بَلِّغْ مُوَلَّائِي صَاحِبَ الزَّمَانِ...» لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرَى الْقَائِمَ (بحار الانوار، ج ۸۳، ص ۷۷)؛ هر کس بعد از نماز صبح و نماز ظهر بگوید: «خدایا به مولایم صاحب‌الزمان برسان...»، نمی‌میرد تا اینکه قائم را ببیند.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

موسوی اصفهانی، محمدتقی، آثار و برکات دعا برای امام زمان علیه السلام، قم: انتشارات کتاب جمکران، ۱۳۸۸.

✽ آثار و برکات معرفت و شناخت امام زمان عجل الله فرجه ✽

✽ موضوع: آثار و برکات معرفت و شناخت امام زمان عجل الله فرجه ✽

✽ پیام: معرفت امام زمان عجل الله فرجه، نجات بخش دنیا و آخرت ✽

✽ سؤالات اساسی و چالش های فکری مخاطب: ✽

- ✽ چرا باید امام زمان را بشناسیم؟
- ✽ چگونه این شناخت را به دست آوریم؟
- ✽ این شناخت چه ربطی به زندگی روزمره ما دارد؟

✽ تبیین موضوع و پیام: ✽

مقام معظم رهبری (مدظله العالی):

مسئله مهدویت در اسلام هم جزو مسلمات است؛ یعنی مخصوص شیعه نیست. همه مذاهب اسلامی غایت جهان را که اقامه حکومت حق و عدل به وسیله مهدی عجل الله فرجه است، قبول دارند. روایات معتبر از طرق مختلف، در مذاهب گوناگون، از پیغمبر اکرم ص و از بزرگان نقل شده است. بنابراین، هیچ تردیدی در آن نیست. منتها امتیاز شیعه در این است

که مسئله مهدویت در آن، یک مسئله مبهم نیست؛ یک مسئله پیچیده‌ای که برای بشر قابل فهم نباشد، نیست؛ یک مسئله روشن است، مصداق واضحی دارد که این مصداق را می‌شناسیم، خصوصیتی از او را می‌دانیم، پدران او را می‌شناسیم، خانواده او را می‌شناسیم، ولادت او را می‌شناسیم، جزئیات آن را خبر داریم. در این معرفی هم باز روایات شیعه، تنهائی در صحنه نیستند؛ حتی روایاتی از غیر طریق شیعه هم وجود دارد که همین معرفی را برای ما روشن می‌کند و باید کسانی که مال مذاهب دیگر هستند، توجه کنند و دقت کنند تا این حقیقت روشن را دریابند. بنابراین اهمیت مسئله یک چنین سطحی دارد و ما بیشتر از دیگران اولی هستیم به اینکه به این مسئله بپردازیم؛ کارهای علمی و دقیق و متقن روی این مسئله انجام بگیرد. (بیانات در جمع اساتید و فارغ التحصیلان تخصصی مهدویت، ۱۳۹۰/۰۴/۱۸)

شناخت امام زمان ﷺ تنها یک توصیه اخلاقی نیست، بلکه پایه نجات و شرط قبولی اعمال در پیشگاه الهی است. بر اساس روایت معتبر، کسی که بدون شناخت امام زمان خود از دنیا برود، مرگش همانند مرگ در دوران جاهلیت است؛ یعنی در حالی می‌میرد که از اصلی‌ترین محور هدایت بی‌بهره بوده است. این معرفت، در حقیقت تکمیل‌کننده شناخت خدا و پیامبر است؛ زیرا امام، مظهر اسماء الهی و جانشین راستین پیامبر است و شناخت او، حلقه ضروری برای تکمیل چرخه توحید و نبوت به شمار می‌رود.

برکات این شناخت در تمام ابعاد زندگی فردی و اجتماعی به‌طور ملموس آشکار می‌شود. فردی که امام زمانش را می‌شناسد، از گرداب شبهات و انحرافات فکری مصون می‌ماند و به «حیات عقلانی» - یعنی زندگی آگاهانه و هدفمند - دست می‌یابد. این شناخت، در دوران پراشوب آخرالزمان، چراغ هدایت و مایه آرامش دل‌هاست و همچون قطب‌نمایی عمل می‌کند که جهت درست را در میان انبوه راه‌های انحرافی نشان می‌دهد.

شناخت امام، تنها به یک بینش شخصی محدود نمی‌شود، بلکه مسئولیت‌آفرین و حرکت‌ساز است. این معرفت، انسان را به ایفای نقش الگو و پیشرو در جامعه فرامی‌خواند. چنین افرادی که در روایات از آن‌ها به «أُولُو بَقِيَّةٍ» (صاحبان باقیات الصالحات) یاد می‌شود، در مسیر اهداف و ارزش‌های امام عصر ﷺ گام برمی‌دارند و خود، زمینه‌سازان جامعه‌ای می‌شوند که در برابر انحرافات مصون می‌ماند و برای ظهور منجی، آماده و مهیا می‌گردد.

مستندات:

سوره مبارکه شوری / ۲۳: ... قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ

سوره مبارکه مائده/ ۵۵: إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا...

[دعای معرفت]

امام صادق (ع): اللَّهُمَّ عَرَّفْنِي نَفْسَكَ فَإِنَّكَ إِن لَّمْ تُعَرِّفْنِي نَفْسَكَ لَمْ أَعْرِفْ رَسُولَكَ، اللَّهُمَّ عَرَّفْنِي رَسُولَكَ فَإِنَّكَ إِن لَّمْ تُعَرِّفْنِي رَسُولَكَ لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَكَ؛ (أعلام الوری، ص ۴۳۲)؛

خدایا! خودت را به من بشناسان که اگر خودت را به من نشناسانی، پیامبرت را نخواهم شناخت.

خدایا! پیامبرت را به من بشناسان که اگر پیامبرت را به من نشناسانی، حجتت را نخواهم شناخت.

[علت خلقت انسان]

امام حسین (ع): خَرَجَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ ذَكَرَهُ مَا خَلَقَ الْعِبَادَ إِلَّا لِيَعْرِفُوهُ فَإِذَا عَرَفُوهُ عَبَدُوهُ فَإِذَا عَبَدُوهُ اسْتَغْنَوْا بِعِبَادَتِهِ عَنْ عِبَادَةِ مَا سِوَاهُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ بِأَيِّ أَنْتَ وَأُمِّي فَمَا مَعْرِفَةُ اللَّهِ قَالَ مَعْرِفَةُ أَهْلِ كُلِّ زَمَانٍ إِمَامَهُمُ الَّذِي يَجِبُ عَلَيْهِمْ طَاعَتُهُ (بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۸۳)؛

امام حسین بر اصحابش وارد شد و فرمود: ای مردم! خداوند عزوجل بندگان را نیافرید مگر تا او را بشناسند. چون او را شناختند بیرستندش و چون او را بیرستند از پرستش جز او بی نیاز می شوند. مردی عرض کرد: ای فرزند رسول خدا! پدر و مادرم فدایت بادا! شناخت خدا چیست؟ فرمود: شناخت این است که مردم هر روزگار، امام و پیشوای واجب الطاعه خود را بشناسند.

[شرط قبولی اعمال]

امام صادق علیه السلام: عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ : «وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا» قَالَ نَحْنُ وَاللَّهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ الَّتِي لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْعِبَادِ عَمَلًا إِلَّا بِمَعْرِفَتِنَا (اصول کافی، کتاب التوحید، باب النوادر، حدیث ۴)؛

معاویة بن عمار از اباعبدالله صادق در مورد آیه «و برای خدا، نام‌های نیک است؛ خدا را به آن نام‌ها بخوانید» (اعراف ۱۸۰) سؤال کردم، حضرت فرمودند: به خدا قسم ما نام‌های نیکوی پروردگاریم که هیچ عملی را خداوند از بندگانش قبول نمی‌کند مگر آنکه ما را بشناسند.

[نجات از گمراهی‌های دوران غیبت]

امام صادق علیه السلام: اَعْرِفْ إِمَامَكَ فَإِنَّكَ إِذَا عَرَفْتَهُ لَمْ يَضُرَّكَ تَقَدُّمُ هَذَا الْأَمْرُ أَوْ تَأَخُّرُ (غیبت نعمانی، باب ۲۵، حدیث ۱)؛ امام خود را بشناس که اگر او را شناختی، امر (فرج) چه زود اتفاق بیفتد و چه دیر، به تو زیانی نخواهد رسید.

[ارتقای انسان به مقام رزمندگان در رکاب امام زمان علیه السلام]

امام صادق علیه السلام: يَا زُرَّارَةُ، إِنَّ أَدْرَكَتَ ذَلِكَ الزَّمَانَ فَأَدِمْ هَذَا الدُّعَاءَ... اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي حُجَّتَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي حُجَّتَكَ ضَلَلْتُ عَنْ دِينِي (کمال الدین و تمام النعمه، باب ۳۳، حدیث ۲۴)؛

ای زرارہ! اگر زمان غیبت را درک کردی بر این دعا مداومت کن: ...خدایا حجتت را به من شناسان که اگر او را به من شناسانی از دینم گمراه خواهم شد.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

بنی‌هاشمی، سید محمد، معرفت امام عصر علیه السلام، تهران: انتشارات نیک معارف، ۱۳۷۷.

✽ آثار و پیامدهای فردی و اجتماعی زیارت امام زمان عجل الله فرجه

✽ موضوع: آثار و پیامدهای فردی و اجتماعی زیارت امام زمان عجل الله فرجه

✽ پیام: زیارت امام علیه السلام ادای حق و استفاده از برکات وجودی اوست.

✽ سوالات اساسی و چالش های فکری مخاطب:

- ✽ مگر می توان امام غایب را زیارت کرد؟
- ✽ امامی را که نمی توان دید زیارت او چه اثری دارد؟!

✽ تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مدظله العالی):

وقتی «اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ» را می خوانید، درواقع دارید ارتباط می گیرید با امام زمانتان که فرموده اند: ما را دعا کنید، ما هم شما را دعا می کنیم؛ وقتی دعا برای فرج آن بزرگوار می کنید، درواقع دارید زمینه را برای دعای آن بزرگوار به خودتان و برای خودتان فراهم می کنید؛ این جوری است - این مجموعه ای عظیم مؤمنین و مخلصین و دل های نورانی، باید سعی کنند رابطه ی خودشان را با

حضرت مستحکم‌تر کنند. لازمه‌ی استحکام رابطه، این نیست که کسی خدمت حضرت برسد؛ نه لزومی ندارد؛ با حضرت حرف بزنید، سلام کنید، زیارت کنید. با همین زیارات مأثوری که هست یا حتی با همین زبان معمولی خودتان با حضرت حرف بزنید. خدای متعال پیام شما را و سخن دل و زبان شما را به آن بزرگوار می‌رساند و آن بزرگوار مطلع می‌شود. امروز این وظیفه‌ی ما است که هرچه بیشتر [رابطه برقرار کنیم] و خودمان را آماده کنیم. (۱۳۹۳/۰۳/۲۲)

هرکاری و هر حرکت و سکونی در عالم هستی اثر بلکه آثاری دارد و زیارت امام علیه السلام نه تنها از آن مستثنی نیست بلکه از آن جهت که امام علیه السلام مثل اعلای الهی و حجت اوست، این آثار چندین برابر خواهد بود. همچنین بر اساس آیه شریفه: مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا اگر انسان یا جامعه یکبار امام علیه السلام را یاد کنند، او ده برابر به یاد فرد و جامعه خواهد بود؛ همانطور که از امام عصر علیه السلام نقل شده که فرمود ما شما را فراموش نمی‌کنیم....

پرواضح است که آثار تربیتی زیارت به میزان معرفت فرد و جامعه با زیارت شونده و نیز میزان تقوای عملی او بستگی دارد. بنابراین هرچه این سنخیت بیشتر باشد آثار زیارت نیز بیشتر است. چنانچه زائر در هنگام زیارت به دنبال سنخیت پیدا کردن با امام علیه السلام نباشد مثلاً در هنگام دعای ندبه صرفاً از دوری امام علیه السلام گریه و ندبه کند اما وقتی جمله (وَأَعِنَّا عَلَى تَأْدِیَةِ حُقُوقِهِ إِلَيْهِ...) را می‌گوید حاضر نباشد مثلاً خمس بپردازد، طبعاً این دعا و زیارت حداقل فایده را خواهد داشت.

مستندات:

سوره مبارکه انعام / ۱۶۰: مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلُهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

سوره مبارکه حدید / ۲۸: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

سوره مبارکه فتح / ۹: لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَنُعَزِّرُوهُ وَنُقْضَرُوهُ وَنُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

سوره مبارکه شوری / ۲۳: ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهَ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ

تمام آیاتی که در آن و اذْکُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ ابراهیم، موسی، اسماعیل، ادريس را دارد همه مصادیقی برای یاد کردن از حجت خدا است در هر عصری؛ مثالهای متعدد آن: سوره مبارکه مریم آیات ۱۶ و ۴۱ و ۵۱ و ۵۴ و ۵۳ همچنین آیات که دارد و اذْکُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ، ایوب، ابراهیم و اسحاق و یعقوب و اسماعیل و الیسع و ذا الکفل سوره مبارکه ص آیات ۱۷، ۴۱، ۴۵، ۴۸ و مانند این آیات

امام عصر علیه السلام: إِنَّا غَيْرُ مُهْمَلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ، وَلَا نَاسِيْنَ لِذِكْرِكُمْ، وَلَوْلَا ذَلِكَ لَنَزَلَ بِكُمْ الْإِلَآءُ وَاضْطَلَمَكُمُ الْأَعْدَاءُ فَاتَّقُوا اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ. (بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۵) ما در رعایت حال شما کوتاهی نمی کنیم و شما را فراموش نمی کنیم، اگر جز این بود گرفتاری ها بر شما فرود می آمد و دشمنان، شما را ریشه کن می کردند پس تقوای خدای بزرگ را پیشه خود سازید.

از آثار مشترک زیارت همه ائمه اطهار علیهم السلام از جمله امام زمان علیه السلام هدایت یافتن به حکمت و موعظه حسنه است؛ در زیارت امیرالمؤمنین (أشهد أنك قد اقامت الصلاة... و جاهدت في الله حق جهاده و دعوت الي سبيله بالحكمة و الموعظة الحسنة حتي اتاك اليقين، (الكافي، ج ۴، ص ۵۷۰، ح ۱) و در زیارت سیدالشهداء (أشهد أنك قد اقامت الصلاة...، و دعوت الي سبيل ربك بالحكمة و الموعظة الحسنة. (الكافي، ج ۴، ص ۵۷۴، ح ۱)؛

در زیارت جامعه کبیره: و دعوتم الي سبيله بالحكمة و الموعظة الحسنة... (من لایحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۰۹، ح ۳۲۱۳)؛

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

محدثی، جواد، «فرهنگ زیارت(اهداف، آثار، تاریخچه، مشروعیت، سازندگی و آداب زیارت)» ، قم: مشعر، ۱۳۹۳.

✧ آثار اعتقاد به مهدویت در زندگی ✧

موضوع: آثار اعتقاد به مهدویت در زندگی

پیام: اعتقاد به مهدویت، عامل امید، تحول و حرکت

سؤالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

- ✧ اعتقاد به مهدویت چه آثاری در زندگی فردی و جمعی مؤمنین دارد؟
- ✧ اعتقاد به امامی که هیچ‌کس او را نه دیده و نه می‌تواند ببیند، چه فایده‌ای دارد؟

تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی):

اگر ملتی برای خودش تحرکی نداشت، ارزشی قائل نبود، آینده‌ای قائل نبود، دشمنان می‌توانند بیایند و برایش نقشه بکشند، به او توصیه کنند، برای او و به‌جای او تصمیم بگیرند و عمل کنند! بدون هیچ مانعی این کارها را می‌توانند انجام دهند. این ناشی است از عدم تحرک و عدم تحرک ناشی است از عدم امید؛ لذا سعی می‌کنند مردم را ناامید کنند! شما بدانید. امروز هر نفسی و هر حنجره‌ای که برای ناامید کردن مردم بدمد و به صدا درآید بدانید که در اختیار دشمن است؛ چه خودش بداند، چه خودش نداند! هر قلمی که کلمه‌ای را در

جهت ناامید و مأیوس کردن مردم روی کاغذ بیاورد، متعلق به دشمن است. چه صاحب این قلم بدانند، چه ندانند، دشمن از او استفاده می‌کند. آن وقت اعتقاد به مهدویت و به وجود مقدس مهدی موعود علیه السلام، امید را در دل‌ها زنده می‌کند. هیچ وقت انسانی که معتقد به این اصل است، ناامید نمی‌شود؛ چرا؟ چون می‌داند یک پایان روشنی حتمی وجود دارد، بروبرگرد ندارد؛ [لذا] سعی می‌کند که خودش را به آن برساند. (بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، ۱۳۷۶/۰۹/۲۵)

اعتقاد به مهدویت، یکی از بنیادی‌ترین ارکان اندیشه اسلامی و عنصر حیاتی در پویایی امت است. این اعتقاد صرفاً یک باور غیبی یا عاطفی نیست، بلکه دارای آثار اجتماعی، اخلاقی و روانی عمیقی است که به حیات فرد و جامعه جهت می‌دهد. از نگاه مقام معظم رهبری، جامعه‌ای که به آینده‌ای روشن و قطعی ایمان دارد، جامعه‌ای زنده و فعال است. این ایمان، انسان را از سکون، بی‌تفاوتی و یأس نجات می‌دهد و در او انگیزه تلاش برای اصلاح و پیشرفت ایجاد می‌کند.

در نقطه مقابل، وقتی جامعه‌ای از امید تهی می‌شود، قدرت تصمیم‌سازی و حرکت از او سلب می‌گردد و در برابر فشار دشمنان و مشکلات منفعل می‌شود. باور به مهدویت به مؤمنان می‌آموزد که جهان، در نهایت به سمت تحقق عدالت مطلق پیش می‌رود و ظلم و فساد پایدار نخواهد ماند. همین باور، انسان را به مشارکت فعال در مسیر تحقق عدالت و اصلاح جامعه فرامی‌خواند.

از سوی دیگر، این اعتقاد نوعی پیوستگی تاریخی و هویتی در امت اسلامی ایجاد می‌کند. مؤمن منتظر، خود را بخشی از جریان الهی تاریخ می‌بیند، نه انسانی تنها و بی‌تأثیر. این پیوند درونی، روحیه مقاومت در برابر سلطه‌طلبی و ناامیدی را تقویت می‌کند. در نگاه اسلامی، انتظار حقیقی، نه سکون و رخوت، بلکه تحرک، اصلاح‌گری و خودسازی است.

مستندات:

سوره مبارکه قصص/۵: وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ

سوره مبارکه روم/۶۰: فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُوَفُّونَ

سوره مبارکه انبیاء/۱۰۵: وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

امام باقر (ع): كَأَنِّي كَأَنِّي بِأَصْحَابِ الْقَائِمِ وَ قَدْ أَحَاطُوا بِمَا بَيْنَ الْخَافِقَيْنِ فَلَيْسَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَهُوَ مُطِيعٌ لَهُمْ (كمال الدین، ج ۲، ص ۶۷۳)؛ گویا یاران قائم را می بینم که بر شرق و غرب عالم مسلط شده اند و هیچ چیزی نیست مگر آن که از آن ها فرمان می برد.

امام کاظم (ع): طوبی لِشِيعَتِنَا الْمُتَمَسِّكِينَ بِحُبِّنَا فِي غَيْبَةِ قَائِمِنَا الثَّابِتِينَ عَلَى مَوَالِئِنَا وَ الْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِنَا أُولَئِكَ مِنَّا وَ نَحْنُ مِنْهُمْ قَدْ رَضُوا بِنَا أئِمَّةً وَ رَضِينَا بِهِمْ شِيعَةً وَ طُوبَى لَهُمْ، هُمْ وَاللَّهِ مَعَنَا فِي دَرَجَتِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ (بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۱۵۱)؛ آفرین به شیعیان ما که در زمان غیبت قائم ما، به دوستی ما، چنگ زندگاند و در ولایت و دوستی ما و در برائت از دشمنان ما، ثابت قدمانند. آنان، از ما هستند و ما، از آنانیم. آنان، به پیشوایی و امامت ما خاندان، راضی و خشنود شدند و ما، به شیعه بودن آنان، راضی شدیم. خوشا به حال آنان، سوگند به خدا! که آنان، در قیامت، در مرتبه ما با ما هستند.

امام جواد (ع): لِلْقَائِمِ مَنَّا غَيْبَةٌ أَمَدُهَا طَوِيلٌ كَأَنِّي بِالشَّيْعَةِ يَجُولُونَ جَوْلَانِ النَّعْمِ فِي غَيْبَتِهِ يَطْلُبُونَ الْمَرْعَى فَلَا يَجِدُونَهُ إِلَّا فَمَنْ ثَبَّتَ مِنْهُمْ عَلَى دِينِهِ وَلَمْ يَقْسُ قَلْبُهُ لَطُولَ أَمَدِ غَيْبَةِ إِمَامِهِ فَهُوَ مَعِيَ فِي دَرَجَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ (كمال الدین، ج ۱، ص ۳۰۳)؛ برای قائم ما غیبتی است که مدتش طولانی است. گویا شیعه را در دوران غیبت او می بینم که جولان می دهد مانند جولان چهارپایان؛ چراگاه را می جویند اما آن را نمی یابند. بدانید! هرکه [در آن دوران] در دینش استوار باشد و قلبش به واسطه طول غیبت امامش سخت نشود، او در روز قیامت هم درجه من است.

منابع مطالعاتی بیشتر برای مخاطب:

اسحاقی، سیدحسین، سپیده امید: کاوشی در مهدویت، قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۰.

استادی مقدم، محمدحسن، امید منتظران، قم: خادم الرضا ۸، ۱۳۸۹.

✧ آموزه رجعت در گفت‌مان تشیع ✧

✧ موضوع: آموزه رجعت در گفت‌مان تشیع ✧

✧ پیام: رجعت؛ ایمان به تحقق عدالت الهی در این دنیا و قبل از قیامت ✧

✧ سؤالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب: ✧

✧ اگر انسان‌ها پس از مرگ برای حساب و جزا به جهان آخرت می‌روند، پس آموزه «رجعت» و بازگشت برخی به دنیا چه معنایی دارد؟

✧ تبیین موضوع و پیام: ✧

امام خمینی رحمته الله علیه:

آنچه بر آن دلیل داریم و ضروری است اصل قضیه رجعت است، اما خصوصیات آن که مثلاً در رجعت حسینی علیه السلام بعضی را می‌آورند و می‌بندند، یا اینکه با همان بدنی که سرش را بریدند رجعت می‌فرماید و یا اینکه آن بدن شریف اجزایش را جمع کرده و روح مطهرش با آن بدن خواهد آمد، این‌ها خصوصیتی است که بر آن‌ها دلیل نداریم و ضروری هم نیستند، پس در خصوص رجعت اگر بگوییم که نفس شریف و مبارک رجعت‌کنندگان بدن مُلکی انشا نموده و با آن بدن انشایی مُلکی رجوع می‌نمایند هیچ استبعادی ندارد، بلکه حتماً قضیه چنین خواهد بود. (تقریرات فلسفه امام خمینی، ج ۳، ص ۱۹۷)

رجعت در اندیشه شیعی، بازگشت گروهی از مؤمنان خالص و دشمنان سرسخت حق به دنیا پیش از قیامت است تا وعده‌های الهی درباره پیروزی نهایی حق بر باطل در همین زمین تحقق یابد. این آموزه، نشانه قدرت مطلق خداوند و تجلی عدالت اوست؛ زیرا بسیاری از مظلومان تاریخ، فرصت دیدن برپایی عدالت را نیافته‌اند و رجعت مجالی برای دیدار ثمره ایمان و اعمالشان است. از منظر اعتقادات شیعی، رجعت مقدمه ظهور کامل دولت حق و آغاز عصر حکومت جهانی حضرت مهدی (عج) است.

رجعت در حقیقت، مرحله‌ای میان دنیا و قیامت است که در آن، حق‌طلبان و اهل باطل در مقابل هم قرار می‌گیرند. بازگشت نه برای آزمون دوباره، بلکه برای اجرای عدالت و تحقق وعده «استخلاف صالحان» است که قرآن آن را تضمین کرده است.

در نگاه امامان شیعه، باور به رجعت ادامه ایمان به معاد است، نه رقیب آن؛ زیرا هر دو بر محور عدل الهی و تجلی حقیقت عمل انسان می‌چرخند. رجعت، بُعد زمینی و تاریخی جزاست و معاد، بُعد جاودان و اخروی آن. این آموزه به انسان می‌آموزد که مسیر حق هرچند طولانی باشد، راه نجات است و اهل ایمان سرانجام روز ظهور حق را در همین زمین خواهند دید.

مستندات:

سوره مبارکه نمل/۸۳: وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ

سوره مبارکه بقره/۲۵۹: أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِي هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ ۖ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ۖ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۖ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ ۖ وَانْظُرْ إِلَى حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ ۖ وَانْظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا ۖ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمْتُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

امام صادق (ع): عَنْ الْمُفَضَّلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا قَالَ لَبِثَ أَحَدٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ قَبْلَ أَنْ يَرْجِعَ حَتَّى يَمُوتَ وَلَا يَرْجِعُ إِلَّا مَنْ مَحَضَ الْإِيمَانَ مَحْضًا وَمَنْ مَحَضَ الْكُفْرَ مَحْضًا (تفسير قمی، ج ۲، ص ۱۳۱). مفصل از امام صادق (ع) روایت می‌کند که درباره آیه وَ يَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا فرمود: «همه مؤمنان کشته شده رجعت می‌کنند تا دوباره بمیرند و هیچ کس رجعت نمی‌کند، مگر اینکه ایمانش خالص یا مشرک محض باشد».

امام صادق (ع): «أَيَّامُ اللَّهِ ثَلَاثَةٌ يَوْمُ يَقُومُ الْقَائِمُ وَ يَوْمُ الْكَرَّةِ وَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ» (بحارالانوار، ج ۵۳، ص ۶۳)؛ روزهای الهی سه تاست: روزی که قائم آل محمد ع قیام خواهد کرد، روز رجعت و روز قیامت.

علامه طباطبائی (رحمه الله) با بیان اینکه آیات بسیاری از قرآن یکبار به قیامت و بار دیگر به رجعت و بار دیگر به ظهور تفسیر شده‌اند، در مورد رابطه رجعت با قیامت و ظهور امام زمان (عج) می‌گوید: روایات ثابت‌کننده رجعت اگرچه خبرهای واحد مختلف هستند اما با وجود کثرتشان در یک معنا اتحاد دارند و آن اینکه نظام دنیایی به سمت روزی سیر می‌کند که خداوند سبحان در آن معصیت نمی‌شود بلکه به بندگی خالص بندگی می‌شود که شائبه‌ای از هوای نفس و اغوای شیطان در آن وجود ندارد؛ و در آن بعضی اموات از اولیای خدای تعالی و دشمنان خدا به دنیا بازمی‌گردند و حق از باطل جدا می‌گردد؛ و این مطلب این نکته را می‌رساند که رجعت از مراتب روز قیامت است. اگرچه در کشف و ظهور پایین‌تر از قیامت است به خاطر امکان راه یافتن فساد و شر در آن فی‌الجمله، به خلاف قیامت (که هیچ‌گونه فساد و شری در آن راه نخواهد یافت) و به همین دلیل، روز ظهور حضرت مهدی (عج) نیز گاه ملحق به آن شده است؛ به خاطر ظهور تامه حق در آن. اگرچه روز ظهور حضرت نیز غیر از رجعت است در روایتی از ائمه اهل بیت (ع) آمده است: «أَيَّامُ اللَّهِ ثَلَاثَةٌ يَوْمُ يَقُومُ الْقَائِمُ وَ يَوْمُ الْكَرَّةِ وَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ؛ ایام‌الله سه روز هستند: روز ظهور و روز رجعت و روز قیامت»؛ و این معنی یعنی اتحاد به‌حسب حقیقت و اختلاف به‌حسب مراتب موجب شده است که در روایات اهل بیت (ع) برخی آیات یکبار به قیامت و بار دیگر به رجعت و بار دیگر به ظهور تفسیر شود. (المیزان، ج ۲، ص ۱۰۹)

در دعای عهد آمده است: اللَّهُمَّ إِنَّ حَالَ بَيْنِي وَ بَيْنَهُ الْمَوْتُ الَّذِي جَعَلْتَهُ عَلَى عِبَادِكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا فَأَخْرِجْنِي مِنْ قَبْرِی مُؤْتَرًّا كَفَنِي، شَاهِرًا سِفْنِي، مُجَرِّدًا قَنَاتِي، مُلَبِّيًا دَعْوَةَ الدَّاعِي فِي الْحَاضِرِ وَالْبَادِي؛ خدایا اگر بین من و او مرگی که بر بندگان حتم و قطعی ساختی حائل شد، کفن پوشیده از قبر مرا بیرون آور، با شمشیر از نیام برکشیده و نیزه برهنه، پاسخگو به دعوت آن دعوت‌کننده، در میان شهرنشین و بادیه‌نشین. (مفاتیح الجنان، دعای عهد)

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

سلیمیان، خدامراد، بازگشت به دنیا در پایان تاریخ، قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۷.

تأثیر دعا برای ظهور در کلام امام رضا عجل الله

موضوع: تأثیر دعا برای ظهور در کلام امام رضا ع

پیام: زنده نگه داشتن امید و پایداری بر راه حق

سؤالات اساسی و چالش های فکری مخاطب:

❖ چرا باید برای ظهور دعا کنیم؟

❖ آیا دعا برای ظهور تأثیری در تحقق آن دارد؟

تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مدظله العالی):

وقتی «اَللّهُمَّ كُنْ لِوَلِيِّكَ» را می خوانید، درواقع دارید ارتباط می گیرید با امام زمانتان که فرموده اند: ما را دعا کنید، ما هم شما را دعا می کنیم؛ وقتی دعا برای فرج آن بزرگوار می کنید، درواقع دارید زمینه را برای دعای آن بزرگوار به خودتان و برای خودتان فراهم می کنید؛ این جوری است - این مجموعه ی عظیم مؤمنین و مخلصین و دل های نورانی، باید سعی کنند رابطه ی خودشان را با حضرت مستحکم تر کنند. لازمه ی استحکام رابطه، این نیست که کسی خدمت حضرت برسد؛ نه لزومی ندارد؛ با حضرت حرف بزنید، سلام کنید، زیارت کنید، با همین زیارات مأثور که هست یا حتی با همین زبان معمولی خودتان با حضرت حرف بزنید. خدای متعال پیام شما را و سخن دل و زبان شما را به آن بزرگوار می رساند و آن بزرگوار مطلع می شود. امروز این وظیفه ی ما است که هرچه بیشتر [رابطه برقرار کنیم] و خودمان را آماده کنیم. (۱۳۹۳/۰۳/۲۲)

تأثیر دعا برای ظهور در کلام امام رضا عجل الله تعالی فرجه 11

دعا برای امام زمان علیه السلام رابطه معنوی ما را با آن حضرت تقویت می‌کند و نشان می‌دهد که ما تنها منتظرانی منفعل و بی‌عمل نیستیم، بلکه در مسیر زمینه‌سازی برای ظهور نقش داریم. اساساً در نگاه دینی، دعا برای آن حضرت، نوعی تجدیدعهد با ولایت و اظهار همدلی با آرمان‌های مهدوی است؛ یعنی انسان با زبان دعا، قلب خود را به یاد امام زنده نگاه می‌دارد و از خدا می‌خواهد تا فرج و ظهور او را نزدیک سازد.

یکی از مهم‌ترین دعاها برای امام زمان علیه السلام تأثیر دعا برای ظهور در کلام امام رضا علیه السلام تأثیر دعا برای ظهور در کلام امام رضا علیه السلام، در حدیثی از امام رضا علیه السلام نقل شده است. این دعا نگاهی جامع به نقش امام و جایگاه دعا در حیات فردی و اجتماعی انسان دارد. در این دعا، ابالحسن رضا علیه السلام هم بر حفاظت الهی از وجود امام تأکید می‌کند و هم بر اثرات تربیتی، اخلاقی و اجتماعی دعا برای پیروان.

در آغاز دعا، درخواست نگهداری خداوند از امام عصر علیه السلام نشانه‌ای از اهمیت دفاع و پاسداری از حریم ولایت و استمرار مأموریت الهی او است. در بخش دیگری از این دعا بر طهارت، عصمت و برگزیدگی امام تأکید می‌شود تا جایگاه معنوی و حجیت او برای هدایت مردم روشن گردد. در بخش دیگر، به جنبه‌های اجتماعی و تاریخی ظهور اشاره شده و از خداوند پیروزی حق، نابودی باطل و برپایی عدالت را به دست امام طلب شده است؛ این اشاره در حقیقت منتظران آن حضرت را به‌سوی انتظار فعال و کنشگری در عرصه‌های اصلاح و تحول جامعه دعوت می‌کند.

این دعا با عبارات «طهر بلادک» و «اشف عبادک» از مرزهای فردی و شخصی عبور نموده و به جنبه‌های جهانی قیام آن حضرت اشاره می‌نماید و در پایان، امام رضا علیه السلام با اشاره به صبر و مقاومت در راه دین، از خدا می‌خواهد که دعاکنندگان، باران صادق و ثابت‌قدم امام باشند و دل‌هایشان از ریا و سستی پاک گردد.

مستندات:

سوره مبارکه غافر/۶۰: ... اَدْعُونِي أَجْجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

سوره مبارکه فرقان/۷۷: قُلْ مَا يَعْجَبُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ ...

سوره مبارکه بقره/۱۸۶: وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ...

[رفتار و دعای امام رضا (ع) در ماجرای قصیده دعبل]

هنگامی که دعبل خزاعی در قصیده خود گفت: خروج امام لا محالة خارج *** يقوم علی اسم الله بالبرکات (منتهی الامال، ج ۲، ص ۱۱۷۶)، امام رضا (ع) برخاستند، دست راست خود را بر سر گذاشتند و فرمودند: اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَهُ وَ مَخْرَجَهُ وَ أَنْصُرْنَا بِهِ نَصْرًا عَزِيزًا؛ خدایا، در ظهور او شتاب فرما و به وسیله او ما را یاری ده یاری ای بزرگ.

[سفارش مستقیم امام رضا (ع) به دعا برای امام زمان (عج)]

أَنَّهُ كَانَ يَأْمُرُ بِالدَّعَاءِ لِلْحُجَّةِ صَاحِبِ الزَّمَانِ (بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۳۳): از یونس بن عبدالرحمن نقل شده که امام علی بن موسی ما را همواره به دعاء بر امام زمان امر می نمود.

[دعای امام رضا (ع) برای امام زمان (عج)]

یونس بن عبدالرحمن روایت کرده که حضرت رضا به دعا نمودن، برای حضرت صاحب الامر به این دعا امر می فرمودند: «اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنْ وَلِيِّكَ وَ خَلِيفَتِكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ، وَ لِسَانِكَ الْمُعَبِّرِ عَنْكَ النَّاطِقِ بِحُكْمَتِكَ، وَ عَيْنِكَ النَّاطِرَةِ بِإِذْنِكَ، وَ شَاهِدِكَ عَلَى عِبَادِكَ، الْجَحْجَاحِ الْمُجَاهِدِ الْعَائِدِ بِكَ الْعَابِدِ عِنْدَكَ... (مصباح المتعبد شیخ طوسی، ج ۱، ص ۴۱): ای پروردگار تو هر بلا را دفع کن از ولی خود و خلیفه خویش و حجت بر خلق عالمت و زیانت که از تو به سخن آید و به حکمت بالغه تو گویا باشد و چشم بینای تو که به امر تو می نگرد و گواه بندگان تو و بزرگترین مجاهدان در راه تو و پناه آورنده به حضرتت و بندگی حضور حضرتت کند...»

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

موسوی اصفهانی، محمدتقی، آثار و برکات دعا برای امام زمان (عج)، قم: انتشارات کتاب جمکران، ۱۳۸۸.

❦ تشکیل حکومت در عصر غیبت ❦

❦ موضوع: تشکیل حکومت در عصر غیبت

❦ پیام: تشکیل حکومت دینی، مقدمه ظهور

❦ سؤالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

❦ با چه استدلالی می‌توان مدعی شد کسی غیر از امام معصوم حق تشکیل حکومت دارد؟

❦ تبیین موضوع و پیام:

امام خمینی ره:

حکومت در منظر مجتهد واقعی، فلسفه عملی تمامی فقه در تمام زوایای زندگی بشریت است. (صحیفه نور، ج ۲۱، ص ۹۸)

حکومت که شعبه‌ای از ولایت مطلقه رسول الله ﷺ است، یکی از احکام اولیه اسلام است و مقدم بر تمامی احکام فرعیه اسلام حتی نماز و روزه و حج است. (۶۶/۱۰/۱۶)

مقام معظم رهبری (مدظله العالی):

استقرار عدالت، چه در سطح جهانی - آن‌طور که آن وارث انبیا انجام خواهد داد - و چه در همه بخش‌های دنیا، احتیاج به این دارد که مردمان عادل و انسان‌های صالح و عدالت‌طلب، قدرت را در دست داشته باشند و با زبان قدرت با زورگویان حرف بزنند. (بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم به مناسبت عید نیمه‌شعبان، ۱۳۸۰/۰۷/۳۰)

در آموزه شیعی، دوره غیبت امام معصوم علیه السلام نه به معنای تعطیلی کامل مشروعیت سیاسی - دینی، بلکه به‌مثابه مرحله‌ای است که در آن نیاز به حکومتی اسلامی همچنان پابرجاست. بسیاری از فقهای شیعه بر این باورند که تشکیل حکومت اسلامی در دوره غیبت، ضروری است و وظیفه فقهای عادل شمرده می‌شود تا با اتخاذ رهبری و اداره جامعه، عدالت دینی را تحقق بخشند.

از سوی دیگر، گروهی اندک با استناد به برخی روایات، معتقدند که سیاست‌ورزی و برپایی حکومت در غیبت شأنی خاص امام معصوم است و برای دیگران در این دوره جایز نیست؛ معتقدند که باید دست از تلاش سیاسی برداشت و به انتظار محض تکیه کرد.

این دو نگاه، نخستین بار به‌عنوان یک اختلاف فقهی و کلامی ظهور کردند، اما در طول زمان به یک مسئله سیاسی جدی تبدیل شدند. برخی از طرفداران عدم تشکیل حکومت در غیبت، با ترویج روحیه «بی‌تفاوتی» به امور سیاسی و اجتماعی، عملاً نوعی سکون و پذیرش ظلم را توجیه می‌کردند.

بی‌تردید چنین برداشتی از روایات، نمی‌تواند مشروعیت مبارزه سیاسی و تشکیل حکومت اسلامی را نفی کند، چراکه:

اولاً انتظار فرج معصوم، به معنای ناظر بودن است، نه بی‌تفاوتی و ترک مسئولیت؛

ثانیاً روایاتی وجود دارد که از قیام‌ها و دولت‌هایی پیش از ظهور امام زمان علیه السلام خبر می‌دهند و نشان می‌دهند که فعالیت سیاسی و تشکیل حکومت حق مشروع دارد؛

ثالثاً عقل و فقه اسلامی نیز بر وجوب امر به معروف و نهی از منکر تأکید دارند و این امر از اصول بنیادین ساختار جامعه مسلمان است.

از این منظر، ضرورت حکومت در عصر غیبت نه صرفاً یک امر نظری یا فقهی است، بلکه یک تکلیف عملی برای جامعه دینی محسوب می‌شود تا عدالت اسلامی را حفظ کند، ستم را مهار نماید و زمینه را برای ظهور منجی موعود فراهم آورد.

مستندات:

سوره مبارکه آل عمران/۱۰۴: وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ...

[این آیه تأسیس یک «امت سازمان‌یافته» برای اجرای معروف و جلوگیری از منکر را واجب می‌داند؛ تحقق این امر بدون حکومت ممکن نیست.]

سوره مبارکه حج/۴۱: الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ...

[این آیه تمکین سیاسی و اجتماعی را مقدمه اجرای احکام می‌داند. بدون حکومت اسلامی، احکام الهی در سطح جامعه محقق نمی‌شود.]

سوره مبارکه نساء/۵۸: إِنْ اللَّهُ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ...

[این آیه ناظر به قانون‌گذاری، قضاوت و اداره امور عمومی است؛ یعنی ضرورت وجود حکومت عادل]

پیامبر گرامی اسلام ﷺ: طوبى لِمَنْ أَدْرَكَ قَائِمَ أَهْلِ بَيْتِي وَهُوَ مُقْتَدِرٌ بِهِ قَبْلَ قِيَامِهِ، يَأْتِمُ بِهِ وَيَأْتِمُهُ الْهُدَىٰ مِنْ قَبْلِهِ، وَيَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ عَدُوِّهِمْ، أُولَئِكَ رُفَقَائِي وَأَكْرَمُ أُمَّتِي عَلَيَّ (كمال الدين، ص ۲۸۶)؛

خوشا به حال کسی که قائم اهل بیت را درک کند و پیش از قیامش به او اقتدا نماید، از او و امامان هدایت‌گر پیش از او پیروی کند و از دشمنان آنان به خدای عزوجل پناه و بیزاری جوید، اینان رفیقان من و گرامی‌ترین افراد امت من در نزد من هستند.

پیامبر گرامی اسلام ﷺ: يَخْرُجُ نَاسٌ مِنَ الْمَشْرِقِ فَيُوطِنُونَ لِلْمَهْدِيِّ يَعْني سُلْطَانَهُ (کنز العمال، ص ۱۶۳)؛

گروهی از ناحیه مشرق، قد برمی افرازند و زمینه‌ه حکومت مهدی ﷺ را فراهم می‌سازند.

امام باقر ﷺ: كَأَنِّي بِقَوْمٍ قَدْ خَرَجُوا بِالْمَشْرِقِ يَطْلُبُونَ الْحَقَّ فَلَا يُعْطُونَهُ ثُمَّ يَطْلُبُونَهُ فَلَا يُعْطُونَهُ فَإِذَا رَأَوْا ذَلِكَ وَضَعُوا سُيُوفَهُمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ فَيُعْطُونَ مَا سَأَلُوهُ فَلَا يَقْبَلُونَهُ حَتَّى يَقُومُوا وَلَا يَدْفَعُونَهَا إِلَّا إِلَى صَاحِبِكُمْ قَتَلَاهُمْ شُهَدَاءُ أَمَا إِنِّي لَوِ أَدْرَكْتُ ذَلِكَ لَأَسْتَبْقِيَتْ نَفْسِي لِصَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ (الغيبة (نعمانی)، ص ۲۷۳) :

گویی قومی را می‌بینم که از شرق در طلب حق قیام کرده‌اند؛ ولی بدانان نمی‌دهند و باز مطالبه می‌کنند؛ اما بدان‌ها نمی‌دهند. چون چنین می‌بینند، شمشیرهای خود را بر دوش می‌گیرند. آن هنگام، آنچه می‌خواهند، به آنان می‌دهند؛ ولی نمی‌پذیرند، تا این‌که پیروز می‌شوند و آن را جز به صاحب الامر تسلیم نمی‌کنند. کشتگان آنان شهیدند. اگر من آنان را درک کنم، جانم را برای صاحب الامر می‌گذارم.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

حسینی حائری، سیدمهدی، حاکمیت اسلامی در عصر غیبت، تهران: شرکت چاپ و نشر بین‌الملل، ۱۴۰۲.

✽ حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه ✽ تجسم توحید و عدالت ✽

✽ موضوع: حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه ✽ تجسم توحید و عدالت

✽ پیام: تجربه زندگی خدامحور و عدالت فراگیر را با حضور امام زمان عجل الله تعالی فرجه ✽

✽ سوالات اساسی و چالش های فکری مخاطب:

- ✽ چگونه امام عجل الله تعالی فرجه ✽ تجسم توحید است؟
- ✽ آیا عدالت محوری با باور به توحید پیوستگی دارد؟
- ✽ دموکراسی چه اشکالی دارد؟! نمی شود حکومتی عادلانه در جهان بر پا کرد که خدامحور و توحیدباور نباشد؟

✽ تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مدظله العالی):

شما جوانان عزیز که در آغاز زندگی و تلاش خود هستید، باید سعی کنید تا زمینه را برای آن چنان دورانی آماده کنید؛ دورانی که در آن، ظلم و ستم به هیچ شکلی وجود ندارد؛ دورانی که در آن، اندیشه و عقول بشر، از همیشه فعال تر و خلاق تر و آفریننده تر است؛ دورانی که ملت ها با یکدیگر نمی جنگند؛ دست های جنگ افروز عالم؛ همان هایی که جنگ های منطقه یی و جهانی را

در گذشته به راه انداختند و می اندازند - دیگر نمی توانند جنگی به راه بیندازند؛ در مقیاس عالم، صلح و امنیت کامل هست؛ باید برای آن دوران تلاش کرد. قبل از دوران مهدی موعود، آسایش و راحت طلبی و عافیت نیست. در روایات، «والله لتمدحن» و «والله لتغرلبن» است؛ بشدت امتحان می شوید؛ فشار داده می شوید. امتحان در کجا و چه زمانی است؟ آن وقتی که میدان مجاهدتی هست. قبل از ظهور مهدی موعود، در میدان های مجاهدت، انسان های پاک امتحان می شوند؛ در کوره های آزمایش وارد می شوند و سر بلند بیرون می آیند و جهان به دوران آرمانی و هدفی مهدی موعود (ارواح نافده) روزه روز نزدیک تر می شود؛ این، آن امید بزرگ است؛ لذا روز نیمه ی شعبان، روز عید بزرگ است. (۱۳۷۰/۱۱/۳۰)

دوران ظهور حضرت مهدی (عج) سرآغاز حقیقی حیات مطلوب بشر خواهد بود، جایی که مسیر اصلی انسانیت در صراط مستقیم الهی آغاز می شود. این دوران، تحقق وعده ای است که همه انبیا برای آن مبعوث شدند: برپایی جامعهای توحیدی بر اساس عدالت و معنویت. بشریت که تاکنون در جست و جوی این راه بوده، سرانجام به نقطه ای می رسد که در آن ستم ریشه کن شده و زمین از عدل و قسط آکنده خواهد شد، همان گونه که در متون دینی از آن به عنوان دورانی که «زمین را پر از عدل می کند، همان طور که از ظلم پر شده بود» یاد شده است.

عدالت، محور اصلی این حکومت خواهد بود و تنها به یک منطقه خاص محدود نمی شود، بلکه سراسر جهان را در بر خواهد گرفت. مردمی بودن این حکومت، از آن جهت است که بنای آن بر ایمان و اراده مؤمنان استوار است. در متون اسلامی بر این نکته تأکید شده که امام زمان (عج) با تکیه بر همراهی مردم، ظلم را ریشه کن خواهد کرد. همچنین، صلح و امنیت جهانی برقرار می شود و جنگ افروزان که در طول تاریخ بشریت عامل درگیری ها بوده اند، دیگر قدرتی برای ایجاد جنگ نخواهند داشت. اما این مسیر آسان به دست نخواهد آمد و همان طور که در روایات آمده، مؤمنان پیش از ظهور، در میدان های سختی آزمایش می شوند تا برای آن عصر باشکوه آماده شوند.

این دوران، زمانی است که تمام استعداد های انسانی بدون مانع شکوفا خواهد شد و انسان ها قادر خواهند بود از مواهب زمین بدون تخریب و زیان بهره ببرند. همان گونه که در ادعیه و روایات انتظار آمده است، امید به ظهور، امید به جهانی بدون سلطه ستمگران و متجاوزان است، جایی که بشریت به تمدن حقیقی اسلامی دست خواهد یافت. برخلاف تصور برخی که آن دوران را پایان تاریخ می پندارند، روایات اسلامی آن را آغاز حرکت بشر در مسیر حقیقی الهی معرفی کرده اند؛ حرکتی که در آن انسان ها با سرعت و موفقیت بیشتر در جاده هدایت گام خواهند برداشت.

مستندات:

سوره مبارکه نور/ ۵۵: وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لِيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلِيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

سوره مبارکه شوری/ ۱۵: ... وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ....

سوره مبارکه اعراف/ ۲۹: قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ.... (قسط یعنی عدالت اجتماعی)

امام باقر(ع): إِذَا قَامَ قَائِمُنَا، وَضَعَ اللَّهُ يَدَهُ عَلَى رُؤُوسِ الْعِبَادِ، فَجَمَعَ بِهَا عُقُولَهُمْ وَكَمَلَتْ بِهِ أَحْلَامُهُمْ. (الکافی: ج ۱، ص ۵۶)

هنگامی که قائم ما قیام کند ، خداوند، دستش را بر سر بندگان می‌نهد و عقل‌های ایشان را با آن ، جمع می‌کند و خردهایشان با او کامل می‌شود.

امام صادق(ع): لَهُ لَتُكْسَرَنَّ كَسْرَ الرُّجَاجِ وَإِنَّ الرُّجَاجَ يُعَادُ فَيَعُودُ كَمَا كَانَ وَاللَّهُ لَتُكْسَرَنَّ كَسْرَ الْفَخَّارِ وَإِنَّ الْفَخَّارَ لَا يَعُودُ كَمَا كَانَ [وَاللَّهُ لَتُمَيِّزَنَّ] وَاللَّهُ لَتُمَحِّصَنَّ وَاللَّهُ لَتُعَزَّبَنَّ كَمَا يُعَزَّبُ الْأَرْوَاحُ مِنَ الْقَمَحِ (الغیبة (للطوسی)، ج ۱، ص ۳۴)

به خدا سوگند! می‌شکنید، همچون شیشه که می‌شکند. به درستی که اگر بخواهند شیشه را به شکل اولش باز گردانند، باز می‌گردد. به خدا سوگند، همانند سفال باید شکسته شوید. به حقیقت که سفال شکسته شده به حالت اولش باز نمی‌گردد. به خدا سوگند، باید تمییز داده شوید. به خدا سوگند، باید خالص شوید و همانند جدا شدن کاه (تلخه گندم) از دانه گندم غربال می‌شوید.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

صافی گلپایگانی، لطف الله، تجلی توحید در نظام امامت، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج)، مرکز تخصصی امامت و مهدویت، ۱۳۸۹.

❦ راه‌های جلب رضایت امام زمان عجل الله

❦ موضوع: راه‌های جلب رضایت امام زمان ع

❦ پیام: انجام واجبات و مستحبات و ترک محرمات

❦ سؤالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

❦ از کجا بفهمیم کارها و اعمال ما سبب خشنودی و رضایت امام زمان ع شده است یا نه؟

❦ تبیین موضوع و پیام:

امام خمینی ع

رهبر همه شما و همه، وجود مبارک بقیه‌الله است؛ و باید ماها و شماها طوری رفتار کنیم که رضایت آن بزرگوار را که رضایت خداست به دست بیاوریم. (صحیفه نور، ج ۱۴، ص ۴۹)

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی):

یکی از خصوصیات که در حقیقت انتظار گنجانده شده است، این است که انسان به وضع موجود، به اندازه پیشرفتی که امروز دارد، قانع نباشد؛ بخواهد روزی‌به‌روز این پیشرفت را، این تحقق حقایق و خصال معنوی و الهی را در خود، در جامعه بیشتر کند. این‌ها لوازم انتظار است.

(بیانات در دیدار اساتید و فارغ‌التحصیلان تخصصی مهدویت، ۱۳۹۰/۰۴/۱۸)

دستیابی به مقام رضایت و خشنودی قلب امام زمان عجل الله به، یک وظیفه عملی و دائمی است که در سبک زندگی منتظرانه معنا پیدا می‌کند. این رضایت تنها از طریق عمل به سه رکن اساسی زیر حاصل می‌شود:

رکن اول: سلامت باطن و پابندی به اصول اخلاقی

جلب رضایت امام زمان عجل الله به از قلب ما شروع می‌شود. ایشان به‌عنوان وارث صفات الهی، تنها از کسانی راضی می‌شوند که خداوند از آنان خشنود است. این رضایت درگروی موارد زیر است:

صداقت و راستی: اولین گام، پیراستن وجود از هرگونه دروغ، ریا و دورویی است. شیعه باید در نیت، گفتار و عمل خود صادق باشد تا در جمع صدیقین قرار گیرد.

پرهیز از گناه: گناهان شیعیان عامل اصلی رنجش امام زمان عجل الله به و طولانی شدن غیبت هستند. هر تلاشی برای دوری از خطاها، مستقیماً موجب آرامش و رضایت قلبی ایشان خواهد شد.

مرزبندی در دوستی و دشمنی: شیعه واقعی باید مرزهای خود را با کسانی که دشمنی با ارزش‌های دینی و الهی دارند، کاملاً مشخص کند. دوستی و دشمنی او باید صرفاً برای خدا باشد. این قاطعیت در موضع‌گیری، نشانه استحکام ایمان بوده و خشنودی امام را در پی دارد.

رکن دوم: حضور دائمی امام در زندگی (پیوند روحی و معنوی)

یک شیعه منتظر کسی است که امامش را در تمامی لحظات زندگی خود حاضر می‌بیند. رضایت امام زمان عجل الله به از این طریق حاصل می‌شود که ایشان احساس کنند مرکز توجه، ارادت و دغدغه ما هستند:

افزایش شناخت و معرفت: جلب رضایت با «شناخت» صحیح و عمیق جایگاه امام به‌عنوان حجت خدا آغاز می‌شود.

دعای خالصانه برای فرج: این دعا، صرفاً یک مستحب نیست؛ بلکه ابراز دغدغه، اعلام وفاداری و نشانه پیوند روحی شیعه با امام و نمایش‌دهنده «صدق نیت» اوست.

سوره مبارکه توبه / ۱۰۰: وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ
بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَوَرَّضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

حب و بغض برای خدا:

سوره مبارکه مجادله/ ۲۲: لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

ترس از خدا فقط:

سوره مبارکه بینه/ ۸: جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ

امام حسین علیه السلام: رَضِيَ اللَّهُ رِضَانًا أَهْلَ الْبَيْتِ (بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۳۶۷؛ مقتل الحسين مقرر، ص ۱۹۳)

ما اهل بیت راضی هستیم به آنچه رضای خدا در آن است.

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله: إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ الْحَيَّ الْحَلِيمَ الْعَفِيفَ الْمُتَعَفِّفَ (الکافی، ج ۲، ص ۱۱۲):

خدا، شخص باحیای خویشتن دار، پاک دامن، با مناعت - که از مردم تقاضای کمک نمی کند - را دوست دارد.

امام باقر علیه السلام: اصْبِرُوا عَلَى آدَاءِ الْفَرَائِضِ وَصَابِرُوا عَذْوَكُمْ، وَرَابِطُوا إِمَامَكُمْ الْمُنتَظَرَ (الکافی، ج ۲، ص ۸۱):

صبر کنید برگزاردن احکام شرع و شکیبایی ورزید در برابر دشمنان و آماده و حاضر باشید برای امامتان که در انتظار او هستید.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

هراتیان، علی، راهی به خیمه دوست: توصیه هایی برای تقرب به آستان مقدس امام عصر علیه السلام، قم: عطر عترة، ۱۳۹۴.

🕌 زمینه‌ها و شرایط ظهور 🕌

🕌 موضوع: زمینه‌ها و شرایط ظهور

🕌 پیام: ایمان و عمل صالح مؤمنان، زمینه‌ساز ظهور در جهان امروز

🕌 سؤالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

❖ آیا فقط شیعیان وظیفه دارند برای ظهور خودسازی کرده و عمل صالح انجام دهند؟

🕌 تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی):

ما آن‌وقتی می‌توانیم حقیقتاً منتظر به حساب بیایم که زمینه را آماده کنیم. برای ظهور مهدی موعود (عج) زمینه باید آماده بشود؛ و آن عبارت از عمل کردن به احکام اسلامی و حاکمیت قرآن

و اسلام است. (بیانات در دیدار مردم قم، ۱۳۷۰/۱۱/۳۰)

امروز مسیر تاریخ، مسیر ظلم است؛ مسیر سلطه‌گری و سلطه‌پذیری است؛ یک عده در دنیا سلطه‌گرند، یک عده در دنیا سلطه‌پذیرند. اگر حرف شما ملت ایران پیش رفت، اگر شما توانستید پیروز شوید، به آن نقطه موعود برسید، آن وقت مسیر تاریخ عوض خواهد شد؛ زمینه ظهور ولی امر و ولی عصر علیه السلام آماده خواهد شد؛ دنیا وارد یک مرحله جدیدی خواهد شد. این بسته به عزم امروز من و شماست، این بسته به معرفت امروز من و شماست. (بیانات در دیدار مردم قم، ۱۳۹۱/۱۰/۱۹)

موضوع «ظهور» در اندیشه شیعی، صرفاً یک رویداد پیش‌بینی‌شده در آینده نیست، بلکه یک فرایند تاریخی است که نیازمند فراهم آمدن مجموعه‌ای از زمینه‌ها و شرایط عینی و ذهنی در سطح جهان و به‌طور خاص در جامعه شیعی است. این شرایط، که در احادیث و متون دینی به تفصیل بیان شده‌اند، نشان‌دهنده این حقیقت است که ظهور، واکنشی الهی به اوج‌گیری یک بستر انسانی و اجتماعی است.

شرایط ظهور را می‌توان در دو دسته کلی طبقه‌بندی کرد:

۱. شرایط عامه (بستر جهانی و عمومی)

این شرایط، زمینه‌ای از تراکم ظلم و فساد را توصیف می‌کنند که باعث می‌شود جهان به نقطه‌ای از فساد برسد و آماده اصلاح نهایی باشد. این شرایط عبارت‌اند از:

گسترش بی‌عدالتی و ستم جهانی: روایات متعددی بر این نکته تأکید دارند که جهان پیش از ظهور پر از ظلم می‌شود، به حدی که دیگر هیچ گوشه‌ای امن نخواهد بود و ستمگران بر مردم غلبه خواهند کرد. این اوج‌گیری ظلم، ضرورت قیام برای برقراری «عدل» را اجتناب‌ناپذیر می‌سازد.

بحران‌های معرفتی و اخلاقی: این دوره با تزلزل در باورهای اصیل، رواج جهل و غلبه هواهای نفسانی بر عقلانیت همراه است. این بحران‌ها، زمینه‌ساز این می‌شوند که مردم با تمام وجود درک کنند که نظام‌های بشری قادر به هدایت نیستند.

نشانه‌های خاص در سطح سیاسی و نظامی: در برخی روایات به نشانه‌هایی نظیر جنگ‌های بزرگ (فتنه‌ها) و تحولات سیاسی خاص اشاره شده است که سرآغاز دوره‌ای از آشوب‌های فراگیر خواهد بود که زمینه را برای حکومت جهانی مهدوی فراهم می‌کند.

۲. شرایط خاصه (آمدگی منتظران)

این شرایط مستقیماً بر دوش شیعیان قرار دارد و نشان‌دهنده میزان بلوغ فکری، ایمانی و عملی جامعه منتظر است. تحقق این موارد، به معنای آماده شدن بدنه جامعه برای پیوستن به قیام است:

آمار یاران خاص (۳۱۳ نفر): این عدد، نمادی از فراهم شدن هسته اولیه یاران متخصص، متعهد و آماده امام است. این افراد باید در بالاترین درجات معرفتی و اخلاقی قرار داشته باشند، یعنی به بالاترین سطح «جهاد اکبر» دست یافته باشند تا بتوانند مسئولیت‌های سنگین حکومتی را پس از ظهور بر دوش کشند.

تکمیل معرفت و آمدگی روحی: از جنبه روحی و معنوی، شیعیان و یاران امام زمان (عج) باید شناخت کاملی از جایگاه امام و اهداف قیام ایشان پیدا کنند و از نظر اخلاقی به طهارت روحی دست یابند. این آمدگی درونی، شرط اصلی «پذیرش» و «همراهی» است.

آمدگی عمومی (اجتماعی): علاوه بر یاران خاص، باید جامعه وسیع‌تری به درک روشنی از ماهیت حکومت مهدوی رسیده باشند و آماده اجرای فرمان‌های الهی در قالب «امر به معروف» و «تبعیت از نایبان عام» باشند تا حکومتی که امام برپا می‌کند، در سطح عمومی نیز قابل پایداری باشد.

به این ترتیب، شرایط ظهور نیازمند اوج‌گیری ظلم در سطح جهان و اوج‌گیری معرفت و عمل در میان یاران امام است.

مستندات:

سوره مبارکه رعد/۱۱: ... إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ ۖ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ

سوره مبارکه آل عمران/ ۲۰۰: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

سوره مبارکه نساء/ ۶۹: وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا

سوره مبارکه انفال/ ۶۰: وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ

پیامبر گرامی اسلام ﷺ: يَخْرُجُ نَاسٌ مِنَ الْمَشْرِقِ فَيُوطِنُونَ لِلْمَهْدِيِّ يَعْنِي سُلْطَانَهُ (کنز العمال، ص ۳۶۳)؛ گروهی از ناحیه مشرق، قد برمی افرازند و زمینه حکومت مهدی ﷺ را فراهم می سازند.

امام باقر ﷺ: كَأَنِّي يَقُومُ قَدْ خَرَجُوا بِالْمَشْرِقِ يَطْلُبُونَ الْحَقَّ فَلَا يُعْطَوْنَهُ ثُمَّ يَطْلُبُونَهُ فَلَا يُعْطَوْنَهُ فَإِذَا رَأَوْا ذَلِكَ وَضَعُوا سُيُوفَهُمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ فَيَعْطُونَ مَا سَأَلُوهُ فَلَا يَقْبَلُونَهُ حَتَّى يَقُومُوا وَلَا يَدْفَعُونَهَا إِلَّا إِلَى صَاحِبِكُمْ فَتَلَاَهُمْ شُهَدَاءُ أَمَا إِنِّي لَوِ أَدْرَكْتُ ذَلِكَ لَأَسْتَبْقِيَتْ نَفْسِي لِصَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ (الغيبة (نعمانی)، ص ۲۷۳)؛

گویی قومی را می بینم که از شرق در طلب حق قیام کرده اند؛ ولی بدانان نمی دهند و باز مطالبه می کنند؛ اما بدان ها نمی دهند. چون چنین می بینند، شمشیرهای خود را بر دوش می گیرند. آن هنگام، آنچه می خواهند، به آنان می دهند؛ ولی نمی پذیرند، تا این که پیروز می شوند و آن را جز به صاحب الامر تسلیم نمی کنند. کشتگان آنان شهیدند. اگر من آنان را درک کنم، جانم را برای صاحب الامر می گذارم.

پیامبر گرامی اسلام ﷺ: ينزل بأمتي في آخر الزمان بلاء شديد من سلطانهم لم يسمع ببلاء أشد منه، حتى تضيق الأرض عنهم الرحبة، و حتى تملأ الأرض جوراً و ظلماً، و لا يجد المؤمن ملتجأً يلجئ إلى به من الظلم، فيبعث الله رجلاً من عترتي فيملأ الأرض قسطاً و عدلاً كما ملئت ظلماً و جوراً. (بهجة النظر في إثبات الوصاية و الإمامة للأئمة الاثني عشر، ج ۱، ص ۱۹۲؛ دائرة المعارف فقه مقارن، ج ۱، ص ۵۳۳)؛ در آخر الزمان بلایی بزرگ بر امت من از ناحیه سردمداران شان نازل می شود که سابقه ندارد و شدیدتر از آن را کسی نه دیده و نه شنیده است، به گونه ای که زمین برای زندگی شان تنگ (ناامن) می شود و انسان باایمان جایی را نمی یابد که دارای امنیت باشد تا بدانجا پناه ببرد و سرانجام، خدا مردی از عترت مرا مبعوث می سازد تا زمین را پر از عدل و داد کند، همان گونه که پر از ظلم و جور شده است.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

قرآنی، محسن، شرایط ظهور از دیدگاه قرآن کریم، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود ﷺ، ۱۳۹۳.

❦ علائم ظهور در احادیث ❦

❦ موضوع: علائم ظهور در احادیث ❦

❦ پیام: علائم قطعی ظهور، زمینه ساز پذیرش حکومت مهدوی ❦

❦ سوالات اساسی و چالش های فکری مخاطب:

- ❦ مهم ترین نشانه های قطعی ظهور در باور شیعه چیست؟
- ❦ آیا این نشانه ها واقعی اند یا به صورت رمزی و نمادین ارائه شده اند؟ مثلاً دجال و سفیانی نماد انحراف از اسلام هستند؟

❦ تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مدظله العالی):

از کارِ عالمانه و همراه با دقت در مسئله انتظار و مسئله دوران ظهور نباید غفلت کرد؛ و از کارِ عامیانه و جاهلانه به شدت باید پرهیز کرد. از جمله چیزهایی که می تواند یک خطر بزرگ باشد، کارهای عامیانه و جاهلانه و دور از معرفت و غیرمتکی به سند و مدرک در مسئله مربوط به امام زمان علیه السلام است که همین زمینه را برای مدعیان دروغین فراهم می کند. کارهای غیرعالمانه، غیرمستند، غیرمتکی به منابع و مدارک معتبر، صرف تخیلات و توهمات؛ این جور کاری مردم را از حالت انتظار حقیقی دور می کند، زمینه را برای مدعیان دروغ گو و دجال فراهم می کند؛ از این بایستی به شدت پرهیز کرد.

در طول تاریخ مدعیانی بودند؛ بعضی از مدعیان هم همین چیزی که حالا اشاره کردند، یک علامتی را بر خودشان یا بر یک کسی تطبیق کردند؛ همه این‌ها غلط است. بعضی از این چیزهایی که راجع به علائم ظهور هست، قطعی نیست؛ چیزهایی است که در روایات معتبر قابل استناد هم نیامده است؛ روایات ضعیف است، نمی‌شود به آن‌ها استناد کرد. آن مواردی هم که قابل استناد هست، این‌جور نیست که بشود راحت تطبیق کرد. (بیانات در دیدار اساتید و فارغ التحصیلان تخصصی مهدویت، ۱۳۹۰/۰۴/۱۸)

علائم و نشانه‌های ظهور از مباحث بنیادین در اندیشه مهدوی است که هم جنبه معرفتی دارد و هم کارکردی. در گفتمان شیعه، این علائم صرفاً پیش‌گویی‌هایی درباره آینده نیستند، بلکه بخشی از نظام حکیمانه الهی‌اند که برای آماده‌سازی انسان‌ها و جوامع جهت پذیرش ظهور امام مهدی علیه السلام طراحی شده‌اند. از دیگر کارکردهای بیان نشانه‌های ظهور آن است که شناخت این نشانه‌ها، مؤمنان را به بصیرت، پایداری و آمادگی بیشتر در مسیر تحقق وعده بزرگ الهی یعنی ظهور مهدی علیه السلام فرامی‌خواند.

همچنین این نشانه‌ها نه تنها خبر از نزدیکی ظهور می‌دهند، بلکه نقش مهمی در تمایز امام مهدی علیه السلام از مدعیان دروغین مهدویت دارند و معیار تشخیص حق از باطل محسوب می‌شوند. از همین رو، در منابع روایی از آن‌ها به «علائم قیام قائم» نیز یاد شده است. بخشی از این حوادث در چارچوب قوانین طبیعی تحقق می‌یابند، اما برخی دیگر مانند صیحه آسمانی، ماهیتی معجزه‌گون دارند و فراتر از توان انسان و طبیعت رخ می‌دهند.

علمای شیعه این نشانه‌ها را به دو دسته حتمی و غیرحتمی تقسیم کرده‌اند. نشانه‌های حتمی، حوادثی هستند که طبق روایات، پیش از ظهور قطعاً رخ می‌دهند؛ مانند خروج سفیانی، قیام یمانی، صیحه آسمانی، قتل نفس زکیه و خسف بیداء. در مقابل، نشانه‌های غیرحتمی ممکن است تحقق نیابند و ظهور بدون وقوع آن‌ها نیز امکان‌پذیر است. با این حال، هر دو دسته در ایجاد آمادگی ذهنی و روحی جامعه مؤمنان نقش دارند.

نکته قابل توجه اینکه مفهوم نشانه‌های ظهور منحصر به اسلام نیست بلکه در برخی ادیان دیگر نیز تصاویری از حوادث پیش از ظهور منجی آمده است؛ برای نمونه، یهودیان از گسترش فساد و جنگ‌های فراگیر به عنوان نشانه ظهور «ماشیح» یاد می‌کنند و مسیحیان نیز از ظهور «ضد مسیح» یا دجال و پدید آمدن آشوب‌ها، زلزله‌ها و قحطی‌ها پیش از بازگشت مسیح سخن گفته‌اند.

مستندات:

امام صادق (ع): قَبْلَ قِيَامِ الْقَائِمِ خَمْسُ عَلَامَاتٍ مَحْتُومَاتٍ الْيَمَانِيَّةُ وَالسُّفْيَانِيَّةُ وَالصَّيْحَةُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الزَّكِيَّةِ وَالْخَسْفُ بِالْبَيْدَاءِ (كمال الدين، ج ۲، ص ۶۵۰)؛

بیش از قیام قائم پنج نشانه خواهد بود که همگی از علامات محتوم است: یمانی و سفیانی و صیحه و کشتن نفس زکیه و فرورفتن زمین در بیداء.

امام محمد باقر (ع): يَنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ بِاسْمِ الْقَائِمِ فَيَسْمَعُ مَنْ بِالْمَشْرِقِ وَمَنْ بِالْمَغْرِبِ (الغيبة، نعمانی، ص ۱۸۱)؛

ندادهندهای از آسمان به نام قائم ندا می‌دهد و همه در شرق و غرب آن را می‌شنوند.

امیرالمؤمنین علی (ع): يَخْرُجُ ابْنُ آكَلَةِ الْاَكْبَادِ مِنَ الْوَادِي الْيَاسِ وَهُوَ رَجُلٌ رُبْعَةٌ وَخَشُ الْوُجْهِ ضَخْمُ الْهَامَةِ بَوَّجْهِهِ اَثَرٌ جُدْرِيٍّ اِذَا رَاَيْتُهُ حَسِبْتُهُ اَعُوْرَ اِسْمُهُ عَثْمَانُ وَ اَبُوهُ عَنبَسَةُ وَهُوَ مِنْ وُلْدِ اَبِي سَفْيَانَ حَتَّى يَأْتِيَ اَرْضاً دَاتَ قَرَارٍ وَ مَعِيْنٍ فَيَسْتَوِي عَلَى مَنْبَرٍهَا (كمال الدين، ج ۲، ص ۶۵۱)؛

فرزند زن جگرخوار، از بیابان خشک، خروج می‌کند؛ مردی میانه‌بالا، ترسناک، با سری ستبر، آبله‌رو که چون او را ببینی، می‌پنداری یک‌چشم است. نامش عثمان، پدرش عنبسه و از نسل ابوسفیان است تا این‌که به سرزمینی که آرامش و آب روان دارد، وارد می‌شود و بر منبر آن می‌نشیند.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

رضوانی، علی‌اصغر، علائم ظهور، قم: مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۵.

❖ سیمای حضرت مهدی عجل الله در احادیث ❖

❖ موضوع: سیمای حضرت مهدی عجل الله در احادیث

❖ پیام: شناخت سیمای حضرت مهدی عجل الله در احادیث، سبب تقویت ایمان به وعده الهی

❖ سؤالات اساسی و چالش های فکری مخاطب:

- ❖ شناخت چهره و شمایل امام زمان عجل الله چه اهمیتی دارد؟
- ❖ این توصیفات دقیق ظاهری، چه نقش و کارکردی در امر شناسایی و آمادگی برای دوران ظهور ایفا می کنند؟

❖ تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مدظله العالی):

خصوصیت مهدی موعود عجل الله در نظر مسلمانان این است که: «يَمْلَأُ اللَّهُ بِهِ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا». عدل و داد، استقرار عدالت در جامعه، از بین بردن ظلم از سطح زمین، خصوصیت مهدی موعود عجل الله است... بشر به سمت آن چیزی حرکت می کند که مظهر آن، وجود مقدس مهدی عجل الله باشد و او کسی است که در احادیث متواتر وارد شده که دنیا را از عدل و داد پر

می کند و ظلم را ریشه کن می سازد. (سخنرانی در خجسته سالروز ولادت امام زمان عجل الله، ۱۳۸/۱۲/۲۲)

سیمای حضرت مهدی عج در احادیث را می‌توان در سه بخش اصلی تبیین نمود. نخست آنکه احادیث به‌طور مشخص به توصیف هویت و شمایل ظاهری ایشان پرداخته‌اند. بر اساس این روایات، حضرت مهدی عج از نسل پیامبر گرامی اسلام ص و فرزند حضرت فاطمه ع هستند و دارای چهره‌ای نورانی، پیشانی فراخ و بینی کشیده می‌باشند. این توصیفات دقیق، ظهور را از یک مفهوم کلی به شخصیتی کاملاً مشخص و قابل‌شناسایی تبدیل می‌کند که بر اساس بسیاری از روایات، بیشترین شباهت ظاهری و اخلاقی را به پیامبر مکرم اسلام ص دارد.

در مرحله بعد، این احادیث در کنار توصیف ظاهری، بر حتمی بودن وعده الهی ظهور تأکید می‌ورزند. این مجموعه روایی، ظهور منجی را به‌عنوان یک وعده قطعی الهی معرفی می‌کنند که حتی اگر زمان زیادی از عمر دنیا باقی نمانده باشد، محقق خواهد شد. این موضوع پیام امید و اطمینان خاطر را به مؤمنان القا می‌کند و ثابت می‌کند که آینده جهان، علیرغم همه نابسامانی‌ها، درنهایت به دست مصلحی الهی به سرانجامی نیکو و عادلانه خواهد رسید.

نهایتاً اینکه احادیث، سیمای حکومت و اقدامات آن حضرت را به‌روشنی ترسیم می‌کنند. بر این اساس، حکومت حضرت مهدی عج جهانی است و در آن عدالت به معنای واقعی کلمه در سراسر عالم حاکم می‌شود. در این دوره، رفاه و امنیت همگانی فراهم می‌گردد، ثروت به‌صورت عادلانه توزیع می‌شود و حتی کوچک‌ترین حقوق پایمال‌شده‌ای به صاحبانش بازگردانده خواهد شد. این تصویر آرمانی، هدف نهایی ظهور را نشان می‌دهد و انگیزه انتظار سازنده و آمادگی برای تشکیل چنین جامعه آرمانی را در مؤمنان تقویت می‌کند.

مستندات:

[آیات مربوط به حتمی بودن وعده الهی و استخلاف صالحان]

سوره مبارکه انبیا/ ۱۰۵: وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

سوره مبارکه نور/ ۵۵: وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ...

[آیات مربوط به برقراری عدالت جهانی]

سوره مبارکه حدید/۲۵: لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ...

[روایات حتمی بودن ظهور]

پیامبر گرامی اسلام ﷺ: لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٌ وَاحِدٌ لَطَوَّلَ اللَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ فِيهِ رَجُلًا مِنْ وَلَدِي يُوَاتِي اِسْمُهُ اِسْمِي يَمْلُؤُهَا عَدْلًا وَ قِسْطًا كَمَا مِلَنْتُ ظُلْمًا وَ جَوْرًا (روضة الواعظين، ص ۲۸۶)

اگر از عمر دنیا جز یک روز باقی نمانده باشد خداوند آن روز را دراز می گرداند تا مردی از نسل مرا برانگیزد که همنام من است و دنیا را از عدل و داد می کند، همچنان که از ستم و بیداد آکنده شده است.

رسول خدا ﷺ: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَلِيَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يُوَاتِي اِسْمُهُ اِسْمِي (کنز العمال، ۳۸۶۹۲)؛ قیامت بر پا نمی شود تا زمانی که مردی از خاندان من، که همنام من است، حکومت را به دست گیرد.

[شناخت امام زمان (عج) نشانه ای از ایمان]

پیامبر گرامی اسلام ﷺ: اَلْمَهْدِيُّ مِنْ وَلَدِي اِسْمُهُ اِسْمِي وَ كُنْيَتُهُ كُنْيَتِي اَشْبَهُ النَّاسِ بِي خَلْقًا وَ خُلُقًا تَكُونُ لَهُ غَيْبَةٌ وَ حَيْرَةٌ حَتَّى تَضِلَّ الْخَلْقُ عَنْ اَدْيَانِهِمْ فَعِنْدَ ذَلِكَ يَقْبَلُ كَالشَّهَابِ النَّاقِبِ فَيَمْلُؤُهَا قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مِلَنْتُ ظُلْمًا وَ جَوْرًا (كمال الدين و تمام النعمة، ج ۱، ص ۲۸۷)؛

مهدی از فرزندان من است، اسم او اسم من و کنیه او کنیه من است. از نظر خلق و خلق شبیه ترین مردم به من است، برای او غیبت و حیرتی است تا به غایتی که مردم از ادیانشان گمراه شوند، آنگاه مانند شهاب ثاقب پیش آید و زمین را پر از عدل و داد کند همان گونه که پر از ظلم و جور شده باشد.

البته روایات در باب سیمای حضرت بسیار زیاد است.

[منابع مطالعاتی برای مخاطب:]

نجفی، سید محمد، سیمای حضرت مهدی ﷺ: از دیدگاه روایات خاصه و عامه، مشهد: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۴۰۳.

❦ علائم ظهور در احادیث ❦

❦ موضوع: علائم ظهور در احادیث ❦

❦ پیام: نشانه‌های قطعی ظهور، راه شناخت مدعیان دروغین ❦

❦ سوالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب: ❦

- ❦ علائم حتمی ظهور کدام‌اند؟
- ❦ آیا فرقه‌ای که امروزه خود را یمانی می‌خوانند، منحرف هستند؟
- ❦ چه تعداد از نشانه‌های ظهور تاکنون محقق شده است؟

❦ تبیین موضوع و پیام: ❦

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی):

در طول تاریخ مدعیانی بودند؛ بعضی از مدعیان هم همین چیزی که حالا اشاره کردند، یک علامتی را بر خودشان یا بر یک کسی تطبیق کردند؛ همه این‌ها غلط است. بعضی از این چیزهایی که راجع به علائم ظهور هست، قطعی نیست؛ چیزهایی است که در روایات معتبر قابل استناد هم نیامده است؛ روایات ضعیف است، نمی‌شود به آن‌ها استناد کرد. آن مواردی هم که قابل استناد هست، این جور نیست که بشود راحت تطبیق کرد. همیشه عده‌ای این شعرهای

شاه نعمت‌الله ولی را - در طول سال‌های متمادی و در موارد زیادی - بر آدم‌های مختلفی در قرون مختلف تطبیق کردند، که بنده دیدم. گفتند بله، اینی که گفته من فلان کس را، فلان جور می‌بینم، این فلان کس است؛ یک شخصی را گفته‌اند. باز در یک زمان، صدسال بعد مثلاً، یک کس دیگری را پیدا کردند و به او تطبیق کردند! این‌ها غلط است، این‌ها کارهای منحرف‌کننده است، کارهای غلط‌انداز است. (بیانات در دیدار اساتید و فارغ‌التحصیلان تخصصی مهدویت، ۱۳۹۰/۰۴/۱۸)

ظهور امام زمان (عج) واقعه بسیار مهمی است که زندگی جهانیان را دگرگون خواهد نمود. برای واقعه‌ای با این حجم از اهمیت و اعتبار، علائم و نشانه‌های بزرگی هم لازم است. بر طبق احادیث و روایات، برای ظهور قائم (عج) نشانه‌ها و علائمی خواهد بود که به دو دسته تقسیم شده‌اند: علائم حتمی و قطعی که وقوعشان برای ظهور ضروری است یعنی تا این علائم واقع نشوند ظهور اتفاق نخواهد افتاد و نشانه‌ها و علائم غیر حتمی، که تعدادشان زیاد است اما وقوعشان حتمی نیست یعنی ممکن است در آن‌ها تغییراتی ایجاد شود و یا اینکه اصلاً اتفاق نیفتند و بدون تحقق آن‌ها هم ظهور قطعی است.

علائم حتمی ظهور، وقایعی هستند که وقوع آن‌ها، نزدیک شدن ظهور حضرت مهدی (عج) را بشارت می‌دهند و در حقیقت راهی برای شناخت مدعیان دروغین مهدویت هستند. وقوع این نشانه‌ها حتمی است و تا زمانی که رخ ندهند، ظهور اتفاق نخواهد افتاد. این نشانه‌ها در برخی احادیث عبارت‌اند از: خروج یمانی و سفیانی و صیحه آسمانی و کشته شدن نفس زکیه و فرورفتن زمین در بیداء. البته در برخی روایات دو علامت دیگر هم ذکر شده است: یکی ظهور دجال و دیگری سیدی از منطقه خراسان.

مستندات:

سوره مبارکه ذاریات/ ۱۷ و ۱۸: كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ * وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

سوره مبارکه صف/ ۴: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَتْهُمْ بَنِيَانٌ مَّرْصُوصٌ

سوره مبارکه رعد/ ۲۸: الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ ...

امام صادق علیه السلام: قَبْلَ قِيَامِ الْقَائِمِ خَمْسُ عَلَامَاتٍ مَحْشُومَاتٍ الْيَمَانِيَّةُ وَالسُّفْيَانِيَّةُ وَالصَّيْحَةُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الزَّكِيَّةِ وَالْحُسْفُ بِالْبَيْدَاءِ (كمال الدين، ج ۲، ص ۶۵۹)

پیش از قیام قائم پنج نشانه خواهد بود که همگی از علامات محتوم است: یمانی و سفیانی و صیحه و کشتن نفس زکیه و فرورفتن زمین در بیداء.

امام باقر علیه السلام: ... فَيَلْتَقِي السُّفْيَانِي بِالْأَبْقَعِ فَيَقْتَتِلُونَ فَيَقْتُلُهُ السُّفْيَانِي وَمَنْ تَبِعَهُ ثُمَّ يَقْتُلُ الْأَصْهَبَ ثُمَّ لَا يَكُونُ لَهُ هِمَّةٌ إِلَّا الْأَقْبَالُ نَحْوَ الْعِرَاقِ يَمُرُّ جَيْشُهُ بِقَرْقِيسَاءَ فَيَقْتَتِلُونَ بِهَا فَيَقْتُلُ بِهَا مِنَ الْجَبَّارِينَ مِائَةَ أَلْفٍ وَيَبْعَثُ السُّفْيَانِي جَيْشًا إِلَى الْكُوفَةِ وَعِدَّتُهُمْ سَبْعُونَ أَلْفًا فَيَصِيبُونَ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَتْلًا وَصُلْبًا وَسَبًّا فَيَبْنَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ أَقْبَلَتْ زَايَاتٌ مِنْ قَبْلِ خُرَاسَانَ وَتَطْوِي الْمَنَازِلَ طَيًّا حَثِيثًا وَمَعَهُمْ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ ثُمَّ يَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ مَوَالِي أَهْلِ الْكُوفَةِ فِي ضِعْفَاءَ فَيَقْتُلُهُ أَمِيرُ جَيْشِ السُّفْيَانِي بَيْنَ الْحِيرَةِ وَالْكُوفَةِ وَيَبْعَثُ السُّفْيَانِي بَعْنًا إِلَى الْمَدِينَةِ فَيَنْفِرُ الْمَهْدِيُّ مِنْهَا إِلَى مَكَّةَ فَيُلْبِقُ أَمِيرُ جَيْشِ السُّفْيَانِي أَنَّ الْمَهْدِيَّ قَدْ خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ فَيَبْعَثُ جَيْشًا عَلَى أَثَرِهِ فَلَا يُدْرِكُهُ حَتَّى يَدْخُلَ مَكَّةَ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ عَلَى سُنَّةِ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ قَالَ فَيَنْزِلُ أَمِيرُ جَيْشِ السُّفْيَانِي الْبَيْدَاءَ فَيَنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ يَا بَيْدَاءُ أَيْدِي الْقَوْمِ فَيَحْسِفُ بِهِمْ فَلَا يُقْلِتُ مِنْهُمْ إِلَّا ثَلَاثَةَ نَفَرٍ (الغيبة، نعماني، صص ۲۸۰)

سفیانی با ابقع رویارو می شود و آن دو می جنگند؛ سفیانی او و یارانش را می کشد، سپس اصهب را نیز از میان برمی دارد. آنگاه همه توجهش را به سمت عراق معطوف می کند. سپاه او از ناحیه قرقیسیا عبور می کند و آنجا نبردی درمی گیرد که در آن از سران ستمکار حدود صد هزار نفر کشته می شوند. سپس سفیانی سپاهی هفتاد هزار نفری به سوی کوفه می فرستد؛ آنان مردم کوفه را می کشند، به دار می کشند و اسیر می گیرند. در همان هنگام، پرچم هایی از سوی خراسان به سرعت ظاهر می شوند، و گروهی از یاران قائم همراه آنان اند. سپس مردی از دوستان اهل کوفه با گروهی اندک خروج می کند، اما فرمانده سپاه سفیانی او را میان حیره و کوفه می کشد. سفیانی سپس لشکری به سوی مدینه روانه می کند. مهدی از آنجا گریزان شده، به مکه پناه می برد. فرمانده سپاه سفیانی آگاه می شود که مهدی به مکه رفته است، پس لشکری به دنبال او می فرستد، ولی به او نمی رسند تا آنکه مهدی وارد مکه می شود، درحالی که بیمناک و منتظر است، همچون سنت موسی بن عمران. فرمانده سپاه سفیانی در بیداء فرود می آید؛ ناگهان ندادندهای از آسمان بانگ می زند: «ای بیداء! این قوم را نابود کن!» پس زمین آنان را فرومی برد و همه در زمین فرو می روند، جز سه نفر که از آن واقعه نجات می یابند.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

خادمی شیرازی، محمد، نشانه های ظهور او، قم: جمکران، ۱۴۰۲.

❖ فضیلت صدقه و قربانی برای امام عصر عجل الله فرجه

❖ موضوع: فضیلت صدقه و قربانی برای امام عصر ع

❖ پیام: صدقه برای امام زمان ع، نشانه محبت و ارتباط قلبی

❖ سؤالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

❖ امام عصر ع که تحت حمایت ویژه خداست، چه نیازی به صدقه و دعای ما دارد؟

❖ آیا این اعمال (صدقه و دعا) تأثیری در حفظ و سلامتی ایشان و تعجیل فرج دارد؟

❖ تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مدظله العالی):

مهدی موعود ع، مظهر رحمت و قدرت حق و مظهر عدل الهی است و کسانی که بتوانند با این کانون شعاع رحمت و تفضلات الهی، ارتباط روحی و معنوی برقرار کنند، در تقرب به خداوند، توفیق بیشتری می‌یابند؛ زیرا نفس توسل و توجه و ارتباط قلبی با آن حضرت، موجب عروج و

رشد روحی و معنوی انسان می‌شود. (بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، ۱۳۷۴/۱۰/۱۷)

فضیلت صدقه و قربانی برای امام عصر عجل الله بفرجه ۱۳

اگرچه امام عصر علیه السلام تحت حمایت و حفظ ویژه الهی قرار دارند، صدقه و قربانی برای ایشان نشان‌دهنده محبت، ارتباط قلبی و وظیفه‌شناسی منتظران است. همان‌گونه که در روایات متعدد تصریح شده، ائمه علیهم السلام نیز گاهی دچار بیماری می‌شدند و برای شفا دستور قربانی و صدقه می‌دادند؛ بنابراین، این عمل نه به معنای نیازمندی امام به مردم، بلکه به‌عنوان وسیله‌ای برای دفع بلاها و بیماری‌های احتمالی از وجود نازنین ایشان است.

بر اساس روایات معتبر، صدقه و اعمال خیر به دو شکل برای امام عصر علیه السلام جایز و مستحب است: نخست به‌صورت نیابتی، همان‌گونه که در روایات متعدد، انجام حج و صدقه به نیابت از ائمه علیهم السلام جایز شمرده شده است. دوم به‌صورت هدیه ثواب برای سلامتی ایشان. سیره عملی علما و بزرگان دین همچون سید بن طاووس و شیخ عباس قمی نیز بر تقدیم دادن امام زمان علیه السلام بر خود و خانواده تأکید دارد.

صدقه برای امام عصر علیه السلام تنها یک عمل فردی نیست، بلکه نشان‌دهنده نقش فعال شیعیان در پشتیبانی معنوی از امام خویش است. همان‌گونه که در دعاها، برای حفظ حضرت حجت علیه السلام از هرگونه خطری درخواست می‌شود، صدقه دادن و قربانی نیز عملی است که باعث نزدیکی به خدا و توجه ویژه آن حضرت به شیعیان می‌گردد؛ این عمل اگرچه ممکن است حکمت آن به‌طور کامل برای ما روشن نباشد، اما پیروی از دستورات شرع و سیره علما، خود نشان‌دهنده ایمان و ارادت راستین منتظران است.

مستندات:

[آیات مربوط به فضیلت صدقه]

سوره مبارکه توبه/ ۱۰۴: أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ...
سوره مبارکه بقره/ ۲۷۴: الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُم بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ...

[آیات مربوط به قربانی و انفاق]

سوره مبارکه حج/۳۷: لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَا دِمَاؤها وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ...

[روایات نیابت در اعمال]

امام جواد علیه السلام: طُفَّ عَنَّا مَا قَدَرْتَ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ يَجُوزُ ذَلِكَ (منتهی الآمال، ج ۲، ص ۹۴۲؛

هر مقدار که توانستی به نیابت از ما طواف کن که این کار جایز است.

[روایات دعا برای امام عصر علیه السلام]

اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنِّي وَلِيِّكَ وَخَلِيفَتِكَ... وَأَعِزَّهُ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ مَا خَلَقْتَ وَبَرَأْتَ وَأَنْشَأْتَ
وَصَوَّرْتَ وَاحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَمِنْ فَوْقِهِ وَمِنْ تَحْتِهِ
بِحِفْظِكَ الَّذِي لَا يُضِيعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ (مصباح المتجهد و سلاح المتعبد، ج ۱، ص ۴۱۰)؛

خدایا! بلا را از ولی و خلیفه خود دفع کن... و او را پناه ده از شر همه آنچه آفریده‌ای و پدید
آورده‌ای و ایجاد کرده‌ای و صورت داده‌ای و او را از پیش رو و پشت سر و از راست و چپ و از
بالا و پایین، به حفظی که تباہ نمی‌کند کسی را که به آن حفظ کرده‌ای، محافظت فرما.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

قاضی‌زاده، مهدی، فضائل الصدقه، خوزستان: انتشارات لوح سبز، ۱۳۹۹.

❦ قسط و عدل در حکومت مهدوی ❦

❦ موضوع: قسط و عدل در حکومت مهدوی

❦ پیام: جهان، گستره عدالت مهدوی

❦ سؤالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

❦ چطور ممکن است امام زمان بتواند عدالت را در سرتاسر زمین اجرا کند؟

❦ تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی):

اول بر نابود کردن و قلع و قمع کردن ریشه‌های ظلم و طغیان؛ یعنی، در جامعه‌ای که در زمان ولی عصر علیه السلام ساخته می‌شود، باید ظلم و جور نباشد؛ نه این‌که فقط در ایران نباشد، یا در جوامع مسلمان‌نشین نباشد، در همه دنیا نباشد. نه ظلم اقتصادی و نه ظلم سیاسی و نه ظلم فرهنگی و نه هیچ‌گونه ستمی در آن جامعه دیگر وجود نخواهد داشت. باید استثمار و اختلاف طبقاتی و تبعیض و نابرابری و زورگویی و گردن‌کلفتی و

قلدری از عالم ریشه‌کن بشود. (خطبه‌های نماز جمعه، ۱۳۵۹/۰۴/۰۶)

در مکتب اسلام، ظهور حضرت مهدی (عج) به عنوان نقطه امیدبخش و تحول آفرین برای بشریت تبیین شده است؛ چنانکه در بیان رهبر انقلاب اسلامی آمده است، مأموریت بزرگ ایشان عبارت است از «پر کردن زمین از قسط و عدل». از این رو، برپایی «حکومت مهدوی» به معنای تحقق جامعه‌ای است که در آن قسط و عدل در تمامی شئون زندگی انسانی - قدرت، ثروت، سلامت، کرامت، منزلت اجتماعی، معنویت و امکان رشد - رخ می‌نماید.

«قسط» در این معنا، به وضعی اطلاق می‌شود که نظام حیات جمعی، معادلات اقتصادی، نهادهای قدرت، مناسبات بین فردی و اجتماعی، همه و همه در چارچوب حق و انصاف سامان یافته‌اند. «عدل» به معنای گسترده‌تر، رسیدن به تعادلی است که در آن هیچ‌کس در نتیجه ساختارها، مناسبات و حاکمیت، مورد ستم واقع نشود و هر فرد فرصت رشد، شکوفایی و کرامت داشته باشد. بنابراین، جامعه مهدوی صرفاً نظم سیاسی یا اقتصادی نیست، بلکه یک جامعه فراگیر است که در آن روابط اجتماعی، اخلاق، معنویت، علم و فرهنگ نیز به عنوان اجزایی ضروری از قسط و عدل، ایفای نقش می‌کنند.

در نتیجه، انتظار ظهور، صرفاً به معنای نشستن و چشم‌پراه بودن نیست، بلکه به معنای آماده شدن فردی و جمعی برای درونی کردن این ارزش‌ها - قسط، عدل، برادری، علم، عزت، مؤاسات - و سپس تلاش برای تحقق‌شان در زندگی شخصی و اجتماعی است.

مستندات:

سوره مبارکه حدید/۲۵: لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ...

سوره مبارکه نحل/۹۰: إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُم لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

سوره مبارکه بقره/۱۲۴: وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ ۖ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ۚ قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي ۖ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ

پیامبر گرامی اسلام ﷺ: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَمْلِكَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يُوَاطِئُ إِسْمُهُ إِسْمِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ قِسْطًا كَمَا مَلَأَتْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ج ۲، ص ۴۷۱)؛

قیامت برپا نگردد تا مردی از اهل بیت من که هم‌نام باشد بر دنیا فرمانروا شود، زمین را از عدل و داد پرگرداند همچنان که پر بوده باشد از ظلم و جور.

امام صادق (ع): إِذَا قَامَ الْقَائِمُ حَكَمَ بِالْعَدْلِ وَارْتَفَعَ فِي أَيَّامِهِ الْجَوْرُ، وَأَمِنَتْ بِهِ السُّبُلُ، وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ بَرَكَاتِهَا وَرَدَّ كُلُّ حَقٍّ إِلَى أَهْلِهِ (كشف الغمة، ج ۳، ص ۲۵۵):

هرگاه قائم برخیزد، به دادگری حکم راند و ستم در روزگار او به سر آید و راهها امن شود و زمین برکت‌های خود را بیرون ریزد و هر حقی به صاحبش داده شود.

امام صادق (ع): إِذَا قَامَ قَائِمُ آلِ مُحَمَّدٍ حَكَمَ بَيْنَ النَّاسِ بِحُكْمِ دَاوُدَ لَا يَحْتَاجُ إِلَى بَيِّنَةٍ، يُلْهِمُهُ اللَّهُ تَعَالَى فَيَحْكُمُ بِعِلْمِهِ وَيُخَيِّرُ كُلَّ قَوْمٍ بَمَا اسْتَطَاعُوا وَ يَعْرِفُ وَلِيُّهُ مِنْ عَدُوِّهِ بِالتَّوَسُّمِ، قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ: «إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ» (بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۳۹):

آنگاه‌که قائم آل محمد قیام کند، به شیوه داوری داود میان مردم داوری کند و نیازی به گواه نداشته باشد. خداوند متعال به او الهام می‌فرماید و لذا بر اساس علم خود قضاوت می‌کند و هر قومی را از آنچه نهان داشته‌اند خبر می‌دهد و دوست و دشمن خود را از قیافه آنها می‌شناسد. خداوند سبحان می‌فرماید: «به‌یقین در این برای نشانه شناسان نشانه‌هاست».

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

عربی ستوده آرانی، محمد، عدالت در حکومت جهانی حضرت مهدی (عج): قم: چهارده معصوم ۱۳۸۶، b.

❦ قیام‌های قبل از ظهور ❦

❦ موضوع: قیام‌های قبل از ظهور

❦ پیام: بصیرت مؤمن در تشخیص حق از فتنه

❦ سؤال اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

❦ با توجه به اینکه طبق احادیث، قیام و حکومت قبل از ظهور باطل است، تکلیف انقلاب اسلامی و حکومت جمهوری اسلامی ایران چیست؟

❦ تبیین موضوع و پیام:

امام خمینی رحمته الله علیه

جنبشی که از طرف مستضعفان و مظلومان جهان علیه مستکبران و زورمندان شروع شده و در حال گسترش است، امیدبخش آتیه روشن است و وعده خداوند تعالی را نزدیک و نزدیک‌تر می‌نماید. گویی جهان مهیا می‌شود برای طلوع آفتاب ولایت از افق مکه معظمه و کعبه آمال محرومان و حکومت مستضعفان. (صحیفه نور، ج ۱۷، ص ۴۸۰)

یکی از مباحث حساس در معارف مهدوی، مسئله «قیام قبل از ظهور» است. در متون روایی دو دسته حدیث دیده می‌شود:

الف) دسته‌ای که برخی حرکت‌ها و قیام‌های قبل از ظهور را تأیید کرده‌اند و آن‌ها را «رایات هدی» و پرچم‌های حق دانسته‌اند؛ مانند قیام یمانی و خراسانی.

ب) دسته دیگری از روایات وجود دارد که ظاهرشان نهی از هرگونه قیام پیش از ظهور است؛ مانند حدیث مشهور «كُلُّ رَايَةٍ تَرْفَعُ قَبْلَ قِيَامِ الْقَائِمِ فَصَاحِبُهَا طَاغُوتٌ».

این دو دسته روایت در نگاه ابتدایی ممکن است تعارض داشته باشند؛ اما با دقت در سیره اهل بیت (علیهم‌السلام) و تحلیل بزرگان مکتب تشیع، روشن می‌شود که این احادیث نافی قیام، ناظر به قیام‌های بدون مشروعیت الهی، بدون ملاک شرعی و مبتنی بر انگیزه‌های دنیوی است؛ یعنی روایات در حقیقت با قیام‌هایی مخالفت می‌کنند که منهای ولایت، منهای هدایت اهل بیت (علیهم‌السلام) و بدون معیارهای الهی شکل می‌گیرد.

اما در کنار این احادیث، روایات معتبر دیگری وجود دارد که قیام‌های حق‌محور و زمینه‌ساز را ستایش کرده‌اند. این نشان می‌دهد که نفی قیام، نفی مطلق حرکت نیست؛ بلکه تأکید بر تمایز قیام مشروع از قیام نامشروع است. فقیهان و محدثان این روایات را چنین تفسیر کرده‌اند که قیام‌های تأییدشده، حرکت‌هایی هستند که:

بر مدار هدایت و عدالت‌اند،

به امام و خط امامت اتصال دارند،

و نقش زمینه‌سازی برای ظهور ایفا می‌کنند.

در حقیقت هدف اهل بیت (علیهم‌السلام) این بوده که شیعه در فضای آخرالزمان، اسیر هر پرچمی نشود؛ زیرا زمان غیبت، زمان شدت فتنه‌ها، ادعاها و حرکت‌های انحرافی است. از این رو، روایات هشدار می‌دهند که هر قیامی که ریشه در حق نداشته باشد، ولو با شعار عدالت و دین، درنهایت به انحراف می‌انجامد.

مستندات:

سوره مبارکه حج/۴۱: الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

سوره مبارکه سبأ/۴۶: قُلْ إِنَّمَا أُعْطِيَكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۖ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَىٰ شِئْنِي ۖ وَفَرَادَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا ۚ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ ۚ ...

سوره مبارکه آل عمران/۱۰۴: وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

پیامبر گرامی اسلام ﷺ: يَخْرُجُ نَاسٌ مِنَ الْمَشْرِقِ فَيُوطِنُونَ لِلْمَهْدِيِّ يَعْنِي سُلْطَانَهُ (کنز العمال، ص ۲۶۳): گروهی از ناحیه مشرق، قد برمی افرازند و زمینه حکومت مهدی f را فراهم می سازند.

امام کاظم ع: رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ قَوْمٍ يَدْعُو النَّاسَ إِلَى الْحَقِّ يَجْتَمِعُ مَعَهُ قَوْمٌ كَزَبْرِ الْحَدِيدِ لَا تَرْلُهُمُ الرِّيَاحُ الْعَوَاصِفُ وَلَا يَمْلُونُ مِنَ الْحَرْبِ وَلَا يَجْبُونُ وَعَلَى اللَّهِ يَتَوَكَّلُونَ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ (بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۱۶):

مردی از قم مردم را به حق فرا می خواند و برگرد او مردمانی فراهم می آیند که چونان پاره های آهن استوارند، طوفان ها آن ها را به لرزه نمی اندازد و از جنگ خسته نمی شوند و بذلی نشان نمی دهند، به خدا توکل دارند و فرجام از آن پرهیزگاران است.

امام باقر ع: كَأَنِّي بِقَوْمٍ قَدْ خَرَجُوا بِالْمَشْرِقِ يَطْلُبُونَ الْحَقَّ فَلَا يُعْطَوْنَهُ ثُمَّ يَطْلُبُونَهُ فَلَا يُعْطَوْنَهُ فَإِذَا رَأَوْا ذَلِكَ وَضَعُوا سُيُوفَهُمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ فَيُعْطَوْنَ مَا سَأَلُوهُ فَلَا يَقْبَلُونَهُ حَتَّى يَقُومُوا وَلَا يَدْفَعُونَهَا إِلَّا إِلَى صَاحِبِكُمْ فَتَلَاهُمْ شَهْدَاءُ ۚ أَمَا إِنِّي لَوِ ادْرَكْتُ ذَلِكَ لَأَسْتَبْقِيَتْ نَفْسِي لِصَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ (الغيبة (نعمانی)، ص ۲۷۳):

گویی قومی را می بینم که از شرق در طلب حق قیام کرده اند؛ ولی بدانان نمی دهند و باز مطالبه می کنند؛ اما بدان ها نمی دهند. چون چنین می بینند، شمشیرهای خود را بر دوش می گیرند. آن هنگام، آنچه می خواهند، به آنان می دهند؛ ولی نمی پذیرند، تا این که پیروز می شوند و آن را جز به صاحب الامر تسلیم نمی کنند. کشتگان آنان شهیدند. اگر من آنان را درک کنم، جانم را برای صاحب الامر می گذارم.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

طیسی، نجم الدین، قیام های قبل از ظهور بررسی روایات نهی از قیام در قبل از ظهور موعود ع: قم: حوزه علمیه قم، مرکز تخصصی مهدویت، ۱۴۰۳.

معناشناسی انتظار فرج

موضوع: معناشناسی انتظار فرج

پیام: انتظار فرج یعنی زندگی مؤمنانه و مسئولانه در مسیر امید

سؤالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

- از کجای احادیث اهل بیت (علیهم‌السلام) مفهوم انتظار فعال برمی‌آید؟
- در حالت انتظار فعال چه کار یا کارهایی باید انجام داد؟ به تعبیر دیگر طبق معنای انتظار فعال، وظایف منتظران ظهور چیست؟

تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری:

انتظار فرج یعنی انتظارگشایش از کار انسانیت. امروز کار انسانیت در گره‌های سخت پیچیده و گره خورده است؛ همه بشریت اسیر دو قدرت بزرگ است، قدرت غرب و قدرت شرق، قدرت آمریکا و شوروی و همه قدرت‌های دیگر هم ضمن آنکه خودشان همان خودکامگی‌ها را می‌کنند، در خط سیر یکی از این دو قدرت عمل می‌کنند. این یک گره بزرگ در کار انسانیت امروز. امروز فرهنگ مادی به‌زور به انسان‌ها تحمیل شده است؛ این یک گره است. امروز در

سطح دنیا تبعیض انسان‌ها را می‌آزارد؛ این گره بزرگی است. امروز کارِ ذهنیت غلط، مردم دنیا را به آنجا رسانده‌اند که فریاد عدالت‌خواه یک ملت انقلابی در میان عریده‌های مستانه قدرت‌گرایان و قدرتمندان گم می‌شود؛ این یک گره است. امروز مستضعفان آفریقا و آمریکای لاتین و میلیون‌ها انسان گرسنه آسیا و آسیای دور، میلیون‌ها انسان رنگین‌پوستی که از ستم تبعیض نژادی رنج می‌برند، چشم امیدشان به یک فریادرس و نجات‌بخش است؛ و قدرت‌های بزرگ نمی‌گذارند ندای آن نجات‌بخش به گوش آن‌ها برسد؛ این یک گره است. فرج یعنی باز شدن این گره‌ها. انتظار فرج معنایش این نیست که انسان بنشیند، دست به هیچ کاری نزند، هیچ اصلاحی را وجهه همت خود نکند، صرفاً دل خوش کند به اینکه ما منتظر امام زمان علیه السلام هستیم. اینکه انتظار نیست. انتظار چیست؟ انتظار دست قاهرِ قدرتمند الهی ملکوتی است که باید بیاید و با کمک همین انسان‌ها سیطره ظلم را از بین ببرد و حق را غالب کند و عدل را در زندگی مردم حاکم کند و پرچم توحید را بلند کند؛ انسان‌ها را بنده واقعی خدا بکند. (برگرفته از بیانات)

«انتظار فرج» در نگاه شیعی نوعی نگرش فعال به زندگی و جهان است. وقتی می‌گوییم انتظار فرج، منظور این است که انسان به گشایش و رهایی در مقیاس انسانی و جهانی ایمان دارد. این گشایش تنها مربوط به مشکلات شخصی یا فردی نیست، بلکه به معنای باز شدن گره‌های بزرگ بشریت است؛ گره‌هایی مثل سلطه قدرت‌های زورگو، تحمیل فرهنگ مادی، تبعیض، فقر و نادیده گرفته شدن انسان‌ها.

در چنین نگاهی، انتظار فرج یعنی باور به این که اوضاع ناعادلانه امروز، حالت دائمی و تغییرناپذیر ندارد؛ یعنی باور داریم که نظام ظالمانه جهانی، با آمدن منجی الهی فرو خواهد ریخت و عدالت و توحید جایگزین آن خواهد شد.

اما این انتظار، به معنای بی‌عملی یا صرفاً دعا کردن نیست. کسی که واقعاً منتظر است، نمی‌تواند در برابر این همه ظلم، تبعیض و فساد، دست روی دست بگذارد. انتظار، در حقیقت یک نوع آمادگی و مسئولیت‌پذیری است. منتظر واقعی کسی است که خودش را در مسیر اصلاح جامعه می‌بیند. او می‌داند ظهور زمانی اتفاق می‌افتد که انسان‌ها ظرفیت آن را پیدا کنند؛ بنابراین برای رشد آگاهی، گسترش عدالت، مبارزه با فساد و ظلم و تقویت ایمان در جامعه تلاش می‌کند.

انتظار فرج در دکتربین اسلام و انقلاب اسلامی یعنی باور به آینده‌ای روشن همراه با تلاش برای نزدیک‌تر کردن آن آینده. منتظر کسی نیست که بنشیند و بگوید: «وقتی امام بیاید، درست می‌شود»، بلکه کسی است که می‌گوید: «من باید سهم خودم را در درست شدن دنیا انجام بدهم».

درواقع، انتظار فرج ترکیبی از ایمان به وعده الهی و مسئولیت انسانی است. ایمان به اینکه خدا وعده داده زمین را به بندگان صالحش خواهد سپرد و مسئولیت اینکه ما باید در صف همین بندگان صالح باشیم.

حاصل آنکه معناشناسی انتظار فرج این را به ما می‌گوید که:

انتظار، یعنی شناخت وضعیت نابسامان امروز جهان و نپذیرفتن آن؛

یعنی باور به اینکه این بن‌بست‌ها با اراده الهی و تلاش انسان‌ها باز خواهد شد؛

و یعنی عمل برای اصلاح، رشد و عدالت تا جامعه بتواند پذیرای آن فرج بزرگ باشد.

مستندات:

سوره مبارکه آل عمران/۱۱۰: كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ...

سوره مبارکه هود/۱۱۶: فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُو بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ

سوره مبارکه توبه/ ۱۱۲: التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

امام مهدی (عج) - در نامه‌ای از آن حضرت به شیخ مفید :- فَلْيَعْمَلْ كُلُّ امْرِئٍ مِنْكُمْ بِمَا يَقْرُبُ بِهِ مِنْ مَحَبَّتِنَا، وَلْيَتَجَنَّبْ مَا يُدْنِيهِ مِنْ كَرَاهَتِنَا وَسَخَطِنَا، فَإِنَّ أَمْرَنَا بَعْتَهُ فُجَاءَةً حِينَ لَا تَنْفَعُهُ تَوْبَةٌ وَلَا

هریک از شما باید کاری کند که به محبت ما نزدیک شود و از کاری که او را به نفرت و خشم ما نزدیک می‌سازد، دوری کند؛ زیرا که قضیه [ظهور] ما ناگهانی و بی‌خبر اتفاق می‌افتد به‌طوری‌که دیگر نه توبه‌ای به حالش سودمند می‌افتد و نه پشیمانی از گناه، از کیفر ما می‌رهاندش.

وَلَوْ أَنَّ أَشْيَاعَنَا وَفَقَّهُمُ اللَّهُ لِطَاعَتِهِ، عَلَى اجْتِمَاعٍ مِنَ الْقُلُوبِ فِي الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ عَلَيْهِمْ، لَمَا تَأَخَّرَ عَنْهُمْ الْيَمْنُ بِلِقَائِنَا، وَ لَتَعَجَّلَتْ لَهُمُ السَّعَادَةُ بِمُشَاهِدَتِنَا، عَلَى حَقِّ الْمَعْرِفَةِ وَ صِدْقِهَا مِنْهُمْ بِنَا، فَمَا يَخْسِنَا عَنْهُمْ إِلَّا مَا يَتَّصِلُ بِنَا مِمَّا نَكْرَهُهُ (بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۷)؛

از امام علیه السلام نقل شده که به شیخ مفید فرمود: اگر دل‌های شیعیان ما - که خداوند آنان را برای اطاعت خودش موفق کند - در وفا کردن به پیمانشان یکی بود هرگز سعادت و ملاقات ما از آنان به تأخیر نمی‌افتاد، بلکه سعادت دیدار با ما همراه با شناخت و صداقت برای آنان زود به دست می‌آمد، چیزی جز کارهای ناشایست آنان ما را از ایشان محبوس نمی‌سازد.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

مدن، یوسف، روانشناسی انتظار، قم: انتشارات بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود علیه السلام، ۱۳۹۴.

❖ نقش انقلاب اسلامی در تبیین مهدویت ❖

❖ موضوع: نقش انقلاب اسلامی در تبیین مهدویت

❖ پیام: انقلاب اسلامی نقطه عطف در آموزه مهدویت و ظهور

❖ سوالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

❖ انقلاب اسلامی و گفتمان آنچه نقشی در تبیین اندیشه مهدویت ایفا کرده است؟

❖ تبیین موضوع و پیام:

امام خمینی ره:

مستولان ما باید بدانند که انقلاب ما محدود به ایران نیست. انقلاب مردم ایران نقطه شروع انقلاب بزرگ جهان اسلام به پرچمداری حضرت حجت ع است که خداوند بر همه مسلمانان و جهانیان منت نهد و ظهور و فرجش را در عصر حاضر قرار دهد. (صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۳۲۷)

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی):

دهه‌های آینده دهه‌های شما است و شما باید کارآزموده و پُرانگیزه از انقلاب خود حراست کنید و آن را هرچه بیشتر به آرمان بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی ع است، نزدیک کنید. (بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی)

انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷، نه تنها تحول سیاسی - اجتماعی عمیقی را در ساختار قدرت ایران رقم زد، بلکه در سطح فکری و اعتقادی نیز نقطه عطفی اساسی در نگرش به آموزه مهدویت پدید آورد. یکی از پیامدهای اساسی این انقلاب، برانگیخته شدن شیعیانی بود که تا آن زمان نسبت به مهدویت موضع منفعل داشتند و این آموزه را صرفاً در بعد فردی یا عرفانی می‌دیدند.

درواقع، پیروزی انقلاب اسلامی باعث شد آموزه مهدویت از یک «موضوع حاشیه‌ای»، به یک سرمایه فکری سیاسی تبدیل شود؛ این تحول نگرشی، به مهدویت جلوه‌ای اجتماعی و تمدنی بخشید و امید ظهور را در متن زندگی جمعی مسلمانان وارد کرد.

همچنین در منظر تمدنی، انقلاب اسلامی به عنوان نقطه عطفی تلقی می‌شود که «مسیر تمدن نوین اسلامی» را هم‌راستا با انتظار مهدوی تعریف می‌کند.

روحیه انقلابی شیعی که برآمده از اندیشه مهدویت است، به واسطه انقلاب به یک نیروی عمومی و راهبردی تبدیل شد؛ بدین ترتیب، ساختار حکومت اسلامی و برنامه‌ریزی اجتماعی آن، نه فقط برای اداره دنیا، بلکه به عنوان مقدمه‌ای برای «زمینه‌سازی ظهور» مورد توجه قرار گرفت.

از سوی دیگر، انقلاب اسلامی باعث بازشناسی مجدد مفاهیمی مانند عدالت مهدوی، انتظار فعال و مسئولیت اجتماعی در میان مردم شد؛ در نتیجه، مهدویت به صورت یک چشم‌انداز انقلاب‌گرا و نه صرفاً یک وعده غیبی، در زندگی روزمره مردم وارد گردید.

مستندات:

سوره مبارکه نور/۵۵: وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ...

سوره مبارکه آل عمران/۱۰۴: وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ...

سوره مبارکه آل عمران/۱۱۰: كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ...

امام کاظم (ع): رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ قَوْمٍ يَدْعُو النَّاسَ إِلَى الْحَقِّ يَجْتَمِعُ مَعَهُ قَوْمٌ كَزَبْرِ الْحَدِيدِ لَا تَزِلُّهُمْ
الرِّيَاحُ الْعَوَاصِفُ وَلَا يَمْلُونَ مِنَ الْحَرْبِ وَلَا يَجْبُنُونَ وَعَلَى اللَّهِ يَتَوَكَّلُونَ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ (بحار

الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۱۶):

مردی از قم مردم را به حق فرا می خواند و برگرد او مردمانی فراهم می آیند که چونان باره های
آهن استوارند، طوفان ها آنها را به لرزه نمی اندازد و از جنگ خسته نمی شوند و بزدلی نشان
نمی دهند، به خدا توکل دارند و فرجام از آن پرهیزگاران است.

كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذْ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ
عِبَادًا لَنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا فَقُلْنَا جَعَلْنَا ذَلِكَ مِنْ هَؤُلَاءِ
فَقَالَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ هُمْ وَاللَّهُ أَهْلُ قَوْمٍ (بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۱۶):

در حضور ابوعبدالله (ع) نشسته بودم که این آیه را تلاوت کرد: «چون از آن دو [وعده]، وعده
نخستین در رسد بندگان خویش را که جنگاورانی دلاورند بر سرتان فرستیم. پس آن ها [حتی]
درون خانه ها را [هم] می کاوند و این وعده ای انجام شدنی است». عرض کردیم: فدایت شویم،
اینان کیان اند؟ سه بار فرمود: به خدا قسم آنان مردمان قم هستند.

امام باقر (ع): كَانَنِي يَقُومُ قَدْ خَرَجُوا بِالْمُسْرِقِ يَطْلُبُونَ الْحَقَّ فَلَا يَعْطُونَهُ ثُمَّ يَطْلُبُونَهُ فَلَا يَعْطُونَهُ فَإِذَا
رَأَوْا ذَلِكَ وَضَعُوا سُيُوفَهُمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ فَيَعْطُونَ مَا سَأَلُوهُ فَلَا يَقْبَلُونَهُ حَتَّى يَقُومُوا وَلَا يَدْفَعُونَهَا
إِلَّا إِلَى صَاحِبِكُمْ فَتَلَاهُمْ شَهَادَةً أَمَا إِنِّي لَوْ أَدْرَكْتُ ذَلِكَ لَأَسْتَبَقِيْتُ نَفْسِي لِصَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ

(الغيبة (نعمانی)، ص ۲۷۳):

گویی قومی را می بینم که از شرق در طلب حق قیام کرده اند؛ ولی بدانان نمی دهند و باز مطالبه
می کنند؛ اما بدان ها نمی دهند. چون چنین می بینند، شمشیرهای خود را بر دوش می گیرند. آن
هنگام، آنچه می خواهند، به آنان می دهند؛ ولی نمی پذیرند، تا این که پیروز می شوند و آن را جز
به صاحب الامر تسلیم نمی کنند. کشتگان آنان شهیدند. اگر من آنان را درک کنم، جانم را برای
صاحب الامر می گذارم.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

پرهیزکار، غلامرضا، انقلاب اسلامی و رشد مهدویت در ایران، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی
امام خمینی (ع)، ۱۳۸۹.

❖ نقش مومنان در زمینه سازی ظهور امام عصر عجل الله

❖ موضوع: نقش مومنان در زمینه سازی ظهور امام عصر

❖ پیام: کسی که منتظر ظهور است اول باید از خود شروع کند.

❖ سوالات اساسی و چالش های فکری مخاطب:

❖ ظهور که به اراده الهی است چه کاری از دست ما برمی آید؟

❖ چگونه می توان برای ظهور زمینه سازی کرد؟

❖ تبیین موضوع و پیام:

ظهور امام مهدی عج وابسته به آمادگی و خواست انسان ها است، همان طور که غیبت ایشان نیز به رفتار و تصمیمات مردم مرتبط بوده است. طبق آیات قرآن، تغییر شرایط بستگی به تغییر درونی انسان ها دارد و اتحاد و آمادگی شیعیان، شرط اساسی برای تعجیل در ظهور است. روایت های اسلامی نیز نشان می دهند که در صورت وجود یارانی هم سطح یاران پیامبر در جنگ بدر، قیام امام زمان عج محقق خواهد شد. بنابراین، مردم وظیفه دارند با افزایش آگاهی و شناخت نسبت به امام و اندیشه مهدویت، زمینه ساز ظهور شوند.

اندیشه مهدویت یک تفکر جهانی است که نجات بشر از ظلم و فساد را هدف قرار داده و برای تحقق آن، آگاهی عمومی ضروری است. این آگاهی از طریق گسترش معارف مهدوی، رشد فکری و ایجاد آمادگی جهانی محقق می‌شود. انتظار سازنده، ایجاد وحدت میان حق‌طلبان، و شکل‌گیری جنبش‌های جهانی علیه ظلم از اقدامات اساسی در این مسیر است. همچنین، ترویج فرهنگ انتظار و افزایش درک عمومی نسبت به ضرورت حکومت جهانی امام مهدی (عج) از جمله وظایف پیروان این مکتب است.

زمینه‌سازی برای ظهور شامل شناخت امام، مبارزه با انحرافات، خودسازی، تبیین اهداف حکومت امام، و انتظار فعالانه است. شناخت امام مهدی (عج) لازمه ایمان صحیح بوده و مبارزه با فساد، شرط لازم برای ظهور عدالت است. خودسازی یاران امام، که باید از نظر اخلاقی و فکری آماده باشند، از مهم‌ترین عوامل محسوب می‌شود. علاوه بر این، انتظار فرج نه تنها یک عبادت مهم است، بلکه خود به عنوان یک حرکت عملی در جهت ظهور تلقی می‌شود. بنابراین، آگاهی، اتحاد، و عمل به وظایف دینی، اصلی‌ترین راهکارهای تحقق ظهور امام زمان (عج) به شمار می‌روند.

مستندات:

سوره مبارکه رعد/ ۱۱: إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ آلٍ

سوره مبارکه انفال/ ۵۳: ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

سوره مبارکه حج/ ۴۱: الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَنُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

سوره مبارکه نور/ ۵۵: وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

اگر مومنان و شیعیان بر اساس مفاد زیارت جامعه عمل کنند زمینه ساز ظهور خواهند بود:

يَا أَيُّ أَتَيْتُمْ وَأُمِّي وَأَهْلِي وَمَالِي وَأُسْرَتِي أَشْهَدُ اللَّهَ وَأُشْهَدُكُمْ أَنِّي مُؤْمِنٌ بِكُمْ وَبِمَا آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرٌ بَعْدُوكُمْ وَبِمَا كَفَرْتُمْ بِهِ مُسْتَبْصِرٌ بِشَانِكُمْ وَبِضَلَالَةٍ مَنْ خَالَفَكُمْ مُوَالٍ لَكُمْ وَ لِأَوْلِيَانِكُمْ مُبْغِضٌ لِأَعْدَانِكُمْ وَمُعَادٍ لَهُمْ سَلَامٌ لِمَنْ سَالَمَكُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ مُحَقِّقٌ لِمَا حَقَّقْتُمْ مُبْطِلٌ لِمَا أَبْطَلْتُمْ مُطِيعٌ لَكُمْ عَارِفٌ بِحَقِّكُمْ مُفَرِّقٌ بَيْنَكُمْ مُحْتَمِلٌ لِعِلْمِكُمْ مُحْتَجِبٌ بِذَمِّكُمْ مُعْتَرِفٌ بِكُمْ وَ مُؤْمِنٌ بِأَيَابِكُمْ مُصَدِّقٌ بِرَجْعَتِكُمْ مُنْتَظِرٌ لِأَمْرِكُمْ مُرْتَقِبٌ لِدَوْلَتِكُمْ آخِذٌ بِقَوْلِكُمْ عَامِلٌ بِأَمْرِكُمْ مُسْتَجِيبٌ بِكُمْ زَائِرٌ لَكُمْ لَا يَنْدُ عَانِدٌ بِقُبُورِكُمْ مُسْتَشْفِعٌ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِكُمْ وَ مُتَقَرِّبٌ بِكُمْ إِلَيْهِ وَ مُقَدِّمُكُمْ أَمَامَ طَلِبَتِي وَ حَوَائِجِي وَ إِرَادَتِي فِي كُلِّ أَحْوَالِي وَ أُمُورِي مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ عَلَانِيَتِكُمْ وَ شَاهِدُكُمْ وَ غَائِبُكُمْ وَ أَوَّلُكُمْ وَ آخِرُكُمْ وَ مُفَوَّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ وَ مُسَلِّمٌ فِيهِ مَعَكُمْ وَ قَلْبِي لَكُمْ سَلَامٌ وَ رَأْيِي لَكُمْ تَبَعٌ وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يُحْيِيَ اللَّهُ دِينَهُ بِكُمْ وَ يَرُدَّكُمْ فِي آيَاتِهِ وَ يُظْهِرَكُمْ لِعَدْلِهِ وَ يُمْكِّنَكُمْ فِي أَرْضِهِ فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عَدُوِّكُمْ أَمَنْتُ بِكُمْ وَ تَوَلَّيْتُ آخِرَكُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ أَوَّلَكُمْ وَ بَرَنْتُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ أَعْدَانِكُمْ وَ مِنَ الْجَبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ الشَّيَاطِينِ وَ حَزْبِهِمُ الظَّالِمِينَ لَكُمْ الْجَا حِدِينَ لِحَقِّكُمْ وَ الْمَارِقِينَ مِنْ وَلَائِكُمْ وَ الْعَاصِينَ لِأَرْثِكُمْ الشَّاكِينَ فِيكُمْ الْمُتَنَحِرِينَ عَنْكُمْ وَ مِنْ كُلِّ وَلِيَجَةٍ دُونَكُمْ وَ كُلِّ مُطَاعٍ سِوَاكُمْ وَ مِنَ الْأَيْمَةِ الَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ

(من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۱۴، زیارت جامعه ائمه المومنین)

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

سلیمیان، خدامراد، نقش مردم در انقلاب جهانی حضرت مهدی علیه السلام، قم: مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم، ۱۳۹۲.

❦ وظایف منتظران در عصر غیبت ❦

❦ موضوع: وظایف منتظران در عصر غیبت

❦ پیام: تلاش مجاهدانه و مومنانه برای حاکمیت اسلام

❦ سوالات اساسی و چالشهای ذهنی مخاطب:

❦ آیا شیعیان در مقابل امامی که غائب است، وظیفه دارند ؟

❦ مهمترین وظایف منتظران در عصر غیبت چیست؟

❦ تبیین موضوع و پیام:

غیبت امام زمان (عج) اصلاً به این معنا نیست که انسان‌ها رها شده‌اند، یا اینکه احکام و وظایف الهی تعطیل شده باشد. نبود حضور ظاهری امام، به معنای بی‌سرپرست ماندن مسلمانان و شیعیان نیست. امام مهدی (عج) حتی در دوران غیبت نیز نقش‌های بزرگ و اثرگذاری در جهان آفرینش و در هدایت تشریعی انسان‌ها دارد.

بر پایه چنین باوری، وظیفه شیعیان در دوران غیبت نه تنها کمتر از زمان حضور ظاهری امامان نیست، بلکه در بسیاری موارد سنگین‌تر و حساس‌تر هم هست. همان تکالیفی که در زمان

حضور امامان بر دوش مسلمانان بوده -مثل پابندی به احکام الهی، دفاع از حق، تلاش برای گسترش ارزش‌های دینی و حفظ پاکی و گسترش عدالت- در دوران غیبت نیز به قوت خود باقی است. افزون بر این، وظایف ویژه و مهمی نیز بر عهده شیعیان قرار دارد؛ وظایفی که به آماده‌سازی جامعه برای ظهور و برپایی حاکمیت واقعی اسلام مربوط می‌شود.

این مسئولیت‌ها یعنی: از یک سو در زندگی فردی به دستورات دین عمل کنیم، و از سوی دیگر در زندگی اجتماعی بکوشیم که عدالت، معنویت، اخلاق و قوانین اسلامی در جامعه جاری شود. همان‌گونه که رهبر معظم انقلاب تأکید می‌کند، امتحان بزرگ دوستان و پیروان امام زمان (عج) همین تلاش خستگی‌ناپذیر برای حاکمیت ارزش‌های اسلامی است. هر قدمی که ملت مسلمان برای تحقق حق و گسترش عدالت و عمل به قرآن بردارند، در حقیقت زمینه‌ساز ظهور آن موعود بزرگ است.

ما آن وقتی میتوانیم حقیقتاً منتظر به حساب بیاییم که زمینه را آماده کنیم. برای ظهور مهدی موعود (عج) زمینه باید آماده بشود؛ و آن عبارت از عمل کردن به احکام اسلامی و حاکمیت قرآن و اسلام است. همان‌طور که عرض کردم، فرموده‌اند: «وَاللّٰهُ لَتُمَخِّصَنَّ» و «وَاللّٰهُ لَتُغْرِبَنَّ»؛ این تمحیص و این امتحان بزرگ که مریدان و شیعیان ولی عصر (عج) با آن مواجه هستند، همان امتحان تلاش برای حاکمیت اسلام است. برای حاکمیت اسلام باید کوشش کنید؛ ملت بزرگ ما این یک‌قدم را برداشتند. (بیانات مقام معظم رهبری در اجتماع بزرگ مردم قم، در سالروز میلاد حضرت مهدی (عج) ۳۰ / ۱۱ / ۱۳۷۰)

مستندات:

سوره مبارکه آل عمران/ ۲۰۰: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

سوره مبارکه محمد/ ۳۱: وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ

سوره مبارکه سبا/ ۴۶: قُلْ إِنَّمَا أَعْطُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَشْئًىٰ وَفَرَادًىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

امام صادق علیه السلام: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ فَلْيَنْتَظِرْ وَلْيَعْمَلْ بِالْوَرَعِ وَمَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ وَهُوَ مُنْتَظَرٌ، فَإِنْ مَاتَ وَقَامَ الْقَائِمُ بَعْدَهُ كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ أَدْرَكَهُ، فَجَدُّوا وَانْتَظِرُوا هَنِيئًا لَكُمْ أَيُّهَا الْعِصَابَةُ الْمَرْحُومَةُ (الغيبة نعمانی، ص ۲۰۰)

هرکه دوست دارد از یاران قائم باشد، پس باید انتظار کشد و در حالی که منتظر است، پارسایی و اخلاق نیک را در پیش گیرد. اگر (با چنین حالتی) از دنیا برود و بعد از مرگ او، قائم قیام کند، همانند اجر کسی را دارد که قائم را درک کند. پس (در کار و عمل) بکوشید و منتظر باشید؛ گوارایتان باد ای جماعت مشمول رحمت.

اسماعیل جعفری: دَخَلَ رَجُلٌ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَمَعَهُ صَحِيفَةٌ، فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هَذِهِ صَحِيفَةٌ مُخَاصِمٌ يَسْأَلُ عَنِ الدِّينِ الَّذِي يُقْبَلُ فِيهِ الْعَمَلُ، فَقَالَ: رَحِمَكَ اللَّهُ هَذَا الَّذِي أُرِيدُ، فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحَدَّةٌ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا صَلي الله عليه و آله عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَثَقَرٌ بِمَا جَاءَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ، وَالْوَلَايَةُ لَنَا أَهْلِ الْبَيْتِ، وَالْبَرَاءَةُ مِنْ عَدُوِّنَا، وَالتَّسْلِيمُ لِأَمْرِنَا، وَالْوَرَعُ وَالتَّوَاضُّعُ، وَانْتَظِرْ قَائِمَنَا، فَإِنْ لَنَا دَوْلَةٌ إِذَا شَاءَ اللَّهُ، جَاءَ بِهَا (الكافي، ج ۲، ص ۲۲)

مردی خدمت امام باقر علیه السلام رسید و کتابی با خود داشت. امام باقر علیه السلام به او فرمود: این کتاب مناظره کننده ای است که در جستجوی دینی است که در آن عمل پذیرفته [درگاه حق] می شود. مرد عرض کرد: خدایت رحمت کند، این همان چیزی است که من می خواهم. امام باقر علیه السلام فرمود: گواهی دادن به این که معبودی جز خدای یگانه و بی نیاز نیست و محمد صلی الله علیه و آله بنده و فرستاده اوست و اقرار به آن چه از جانب خدا آمده است و ولایت و دوستی ما خاندان و بیزاری از دشمن ما و گردن نهادن به فرمان ما و پارسایی و فروتنی و انتظار (ظهور) قائم ما؛ زیرا برای او دولت و حکومتی است که هر زمان خدا بخواهد، آن را (روی کار) می آورد.

معرفی کتاب برای مخاطب

رضوانی، علی اصغر، وظایف ما در عصر غیبت، قم: مسجد جمکران، ۱۳۸۷.
میرباقری، سید محمد حسین و حسینیان قمی، مهدی، وظایف منتظران، قم: موسسه آینده روشن، ۱۳۷۸.

❦ ویژگی‌های یاران امام زمان عجل الله

❦ موضوع: ویژگی‌های یاران امام زمان ع

❦ پیام: امام زمان ع و شیعه تنوری!

❦ سوالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

❦ یاران امام زمان ع چه صفات و ویژگی‌هایی دارند؟

❦ تبیین موضوع و پیام:

تحقق ظهور حضرت ولی عصر ع نیازمند فراهم شدن مجموعه‌ای از شرایط در عرصه‌های مختلف در مقیاس فردی، اجتماعی و جهانی است. یکی از مهم‌ترین این شرایط، وجود یارانی است که بتوانند بار سنگین قیام جهانی و برپایی حکومت عدل الهی را بر دوش بکشند. روایات اهل بیت ع نشان می‌دهد که همراهی با امام، تنها با ادعا و علاقه محقق نمی‌شود. داستان تاریخی گفت‌وگوی امام صادق ع با سهل خراسانی و آزمایش تنور، بیانگر همین حقیقت است که یاران واقعی امام کسانی هستند که ایمان، اطاعت و آمادگی آنان در عمل سنجیده شده باشد.

روایات، تصویری روشن از این یاران ترسیم می‌کنند: آنان به خدا چنانکه شایسته اوست معرفت دارند؛ عبادت و ذکر الهی در جانشان ریشه دارد و صلابت روحی آنان را چون پاره‌های آهن استوار کرده است. محبت و شناختشان نسبت به امام، آنان را به اوج اطاعت، فداکاری و شهادت‌طلبی می‌رساند؛ تا آنجا که در میدان نبرد، جان خود را سپر امام قرار می‌دهند. شجاعت، صبر در سختی‌ها، تواضع، روحیه اتحاد و هماهنگی و بی‌اعتنایی به زخارف دنیا، از دیگر شاخصه‌هایی است که چهره یاران حضرت را ترسیم می‌کند.

این گروه در عین کم‌بودن، چنان جایگاهی دارند که پیامبر گرامی اسلام ﷺ آنان را «بهترین امت» خوانده و امیرالمؤمنین علی ؑ نامشان را در زمین «ناشناخته» اما قدرشان را در نزد خداوند «شناخته» معرفی کرده است.

مستندات:

سوره مبارکه ذاریات/ ۱۷ و ۱۸: كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ * وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

سوره مبارکه صف/ ۴: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَهُمْ بُنْيَانٌ مَّرْصُوعٌ

سوره مبارکه رعد/ ۲۸: الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ ...

امام صادق ؑ: در حدیثی درباره یاران قائم ؑ: وَهُمْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ مُشْفِقُونَ، يَدْعُونَ بِالشَّهَادَةِ وَيَتَمَنَّوْنَ أَنْ يُقْتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، شِعَارُهُمْ: يَا ثَارَاتِ الْحُسَيْنِ، إِذَا سَاوَزُوا يَسِيرُ الرُّعْبُ أَمَامَهُمْ مَسِيرَةَ شَهْرٍ (مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۱۱۴)

آنان افرادی خداترس و شهادت‌طلبند، آرزو دارند که در راه خدا کشته شوند. شعارشان: «ای خونخواهان حسین» است. چون به حرکت درآیند، ترس و وحشت، به فاصله یک ماه مسافت، پیشاپیش آنان حرکت می‌کند.

و رِجَالٌ كَأَنَّ فُلُوبَهُمْ زُبُرُ الْحَدِيدِ لَا يَشُوهُهَا شَيْءٌ فِي ذَاتِ اللَّهِ أَشَدُّ مِنَ الْحَجَرِ لَوْ حَمَلُوا عَلَى
 الْجِبَالِ لَأَزَالُوهَا لَا يَقْصِدُونَ بِرَأْيَاتِهِمْ بَلَدَةً إِلَّا خَرَبُوهَا كَأَنَّ عَلَى خِيُولِهِمُ الْعُقْبَانَ يَمَسُّحُونَ
 بِسِرَجِ الْإِمَامِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَطْلُبُونَ بِذَلِكَ الْبَرَكَةَ وَ يَحْفُونَ بِهِ يَقُونَهُ بِأَنْفُسِهِمْ فِي الْحُرُوبِ وَ
 يَكْفُونَهُ مَا يُرِيدُ فِيهِمْ رِجَالٌ لَا يَنَامُونَ اللَّيْلَ لَهُمْ ذَوِيٌّ فِي صَلَاتِهِمْ كَذَوِيِّ النَّحْلِ يَبْتَثُونَ قِيَامًا
 عَلَى أَطْرَافِهِمْ وَ يُضَبُّونَ عَلَى خِيُولِهِمْ دُحْبَانٌ بِاللَّيْلِ لِيُوثَّ بِالنَّهَارِ هُمْ أَطْوَعُ لَهُ مِنَ الْأَمَةِ
 لِسَيِّدِهَا كَالْمَصَابِيحِ كَأَنَّ فُلُوبَهُمُ الْقَنَادِيلُ وَ هُمْ مِنْ حَشِيَّةِ اللَّهِ مُشْفِقُونَ يَدْعُونَ بِالشَّهَادَةِ
 وَ يَتَمَنَّوْنَ أَنْ يُقْتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ شِعَارُهُمْ يَا لَثَارَاتِ الْحُسَيْنِ إِذَا سَارُوا يَسِيرُ الزُّعْبُ أَمَامَهُمْ
 مَسِيرَةَ شَهْرِ يَمَشُّونَ إِلَى الْمَوَلَى إِرسَالًا بِهِمْ يُنْصَرُّ اللَّهُ إِمَامَ الْحَقِّ (بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۰۸):

و مردانی که دل‌هایشان چون پاره‌های آهن است؛ هیچ شک و تردیدی در ذات خدا در آن
 راه ندارد؛ از سنگ سخت‌ترند. اگر بر کوه‌ها حمله برند، آن‌ها را از جای برمی‌دارند. هیچ شهری
 را با پرچم‌های خویش قصد نمی‌کنند مگر آنکه ویرانش می‌سازند. گویی بر اسب‌هایشان
 همچون عقابانی نشسته‌اند. برای تبرک، خود را به زین اسب امام می‌مالند و در جنگ‌ها
 گرد او حلقه می‌زنند و با جان خویش از او محافظت می‌کنند و هر چه او بخواهد برایش
 کفایت می‌نمایند.

مردانی که شب را به خواب نمی‌گذرانند؛ در نمازهایشان آوایی مانند صدای وزوز زنبوران
 دارند. شب را در حالی به سر می‌برند که بر سر انگشتان خویش به عبادت ایستاده‌اند و
 صبحگاهان سوار بر اسب‌های خود می‌شوند. در شب، راهبان‌اند و در روز شیران درنده.
 فرمان‌بردارتر از کنیز نسبت به خواجه خویش‌اند. چون چراغ‌هایی فروزان، گویی دل‌هایشان
 چراغ‌دانی آکنده از نور است. از بیم خدا دل‌هایی لرزان دارند. شهادت را می‌طلبند و آرزو
 می‌کنند که در راه خدا کشته شوند. شعار آنان «یا لثارات الحسین» است. هنگامی که حرکت

می‌کنند، رعب و هراس پیشاپیش‌شان یک ماه راه می‌رود. آنان به‌سوی مولای خویش پیوسته در حرکت‌اند و خداوند به‌وسیله آنان امام حق را یاری می‌کند.

مأمون رقی می‌گوید در محضر امام صادق علیه السلام بودم که سهل خراسانی وارد شد و با اشاره به آمادگی صد هزار شیعه، از امام پرسید چرا برای گرفتن حق خود قیام نمی‌کنید. امام برای نشان دادن حقیقت یاری و آمادگی واقعی، به خدمتکار فرمود تنور را روشن کند. سپس از سهل خواست وارد تنور شود، اما او ترسان شد و عذر آورد. در همین هنگام هارون مکی وارد شد. امام به او فرمود داخل تنور بنشیند و او بی‌درنگ اطاعت کرد. پس از چند دقیقه، امام به سهل گفت به تنور نگاه کند. او دید هارون سالم و آرام در میان شعله‌ها نشسته است. امام فرمود: «در خراسان چند نفر مانند این مرد می‌یابی؟» سهل گفت: «به خدا یک نفر هم نیست.» امام صادق علیه السلام فرمود: «به خدا سوگند اگر حتی پنج نفر از این یاران برای ما بود، قیام می‌کردیم. ما زمان مناسب را بهتر می‌دانیم.» (مناقب آل ابی‌طالب ب، ج ۴، ص ۲۳۷)

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

گروه پژوهش مؤسسه فرهنگی موعود، یاران امام زمان علیه السلام، تهران: موعود عصر، ۱۳۹۰.

❦ ویژگی‌های حکومت مهدوی ❦

❦ موضوع: ویژگی‌های حکومت مهدوی

❦ پیام: علم، عدالت، امنیت و رفاه، ثمره دولت مهدوی

❦ سؤالات اساسی و چالش‌های فکری مخاطب:

❦ امام زمان (عج) چه کار جدیدی خواهد کرد که دیگران و حتی معصومین (علیهم‌السلام) دیگر نکرده‌اند؟

❦ تبیین موضوع و پیام:

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی):

حالا همین چهار خصوصیت: «جامعه‌ای که در آن نشانی از ظلم و طغیان و عدوان و ستم نیست»، «جامعه‌ای که در آن اندیشه دینی و اندیشه علمی انسان‌ها در سطح بالا است»، «جامعه‌ای که در آن همه برکات و همه نعم و همه نیکی‌ها و زیبایی‌های عالم بروز می‌کند و در اختیار انسان قرار می‌گیرد» و بالاخره «جامعه‌ای که در آن تقوا و فضیلت و گذشت و ایثار و برادری و مهریانی و یکرنگی اصل و محور است»، یک چنین جامعه‌ای را شما در نظر بگیرید. این همان جامعه‌ای است که مهدی موعود ما و امام زمان ما و محبوب تاریخی دیرین ما - که هم‌اکنون در زیر همین آسمان و بر روی همین زمین زندگی می‌کند و در میان انسان‌ها هست - به وجود خواهد آورد و تأمین خواهد کرد. (خطبه‌های نماز جمعه، ۱۳۵۹/۴/۰۶)

حکومت مهدوی، یعنی دولت جهانی حضرت مهدی (عج)، یکی از مهم‌ترین و آرمانی‌ترین مفاهیم در مهدویت شیعی است که بر اساس احادیث و روایات، گزینه‌های قرآنی و باورهای دینی ترسیم شده است. این حکومت نه فقط یک حکومت زمینی ساده، بلکه تحقق غایت تاریخی و معنوی بشریت است؛ زیرا با ظهور امام موعود (عج)، موازنه قدرت، عدالت، معنویت و علم در جهان تغییر شگرفی خواهد کرد.

بر اساس آموزه‌های مهدوی، این دولت ویژگی‌های متمایزی دارد که آن را از حکومت‌های معمول متفاوت می‌سازد:

حاکمیت جهانی و فراگیر: در زمان ظهور مهدی (عج)، حکومت او سراسر زمین را در بر خواهد گرفت. طبق روایات، شرق و غرب عالم تحت نفوذ آن حضرت خواهند بود.

عدالت مطلق: یکی از مهم‌ترین شاخصه‌های حکومت مهدوی، برپایی عدالت در تمام سطوح (اقتصادی، اجتماعی، قضایی و سیاسی) است.

امنیت کامل: وجود امنیت بی‌سابقه از دیگر ویژگی‌هاست؛ در آن دوره، ظلم و ستم ریشه‌کن می‌شود و هیچ حقی ضایع نمی‌ماند.

رفاه و آسایش عمومی: مردم در زمان حکومت مهدوی از نعمت‌هایی بهره‌مند خواهند شد که در هیچ عصر دیگری تجربه نکرده‌اند، از بارش برکت باران تا زمینه‌سازی برای رشد معنوی و مادی آنان.

توزیع عادلانه ثروت: اموال عمومی (بیت‌المال) به گونه‌ای عادلانه میان نیازمندان تقسیم می‌شود و هیچ فردی در فقر ماندگار نخواهد بود.

گسترش دانش و علم: در دوران مهدوی، دانش به‌طور چشم‌گیری پیشرفت می‌کند. روایت‌هایی است که علم، بخش‌های بیشتری از آن آشکار خواهد شد و عقل بر جوامع حاکم می‌گردد.

مبارزه با شرک و کفر: در جامعه مهدوی، بت‌پرستی، شرک، الحاد و سایر انحرافات عقیدتی فروپاشی می‌کند و توحید حقیقی مجدداً در سراسر جهان زنده می‌شود.

الگو برداری از سیره پیامبر ﷺ و امامان معصوم ﷺ: شیوه حکومت داری ولی عصر ﷺ به نوعی استمرار خط پیامبر ﷺ و امامان ﷺ پیشین است؛ از عدالت امیرالمؤمنین علی ﷺ الهام گرفته شده و محدودیت هایی که دیگر امامان داشتند، در حکومت مهدوی برطرف می شود تا اهداف واقعی دین تحقق یابد.

قضاوت و حکمرانی بر اساس شریعت: قضا و مدیران در حکومت مهدوی انسان هایی با صلاحیت بالا خواهند بود که توانایی اجرای دقیق حدود الهی را دارند و حکمرانی بر اساس فقه و عدالت خواهد بود.

درمجموع، حکومت مهدوی به مثابه نقطه ای اوج تمدنی است که در آن دین، اخلاق، علم، عدالت و معنویت به صورت هماهنگ و کامل تحقق می یابند؛ این حکومت نمادی از آرزوی دیرینه بشر برای یک جامعه عادل و معنوی است که در باور شیعی، با ظهور امام زمان ﷺ محقق خواهد شد.

مستندات:

سوره مبارکه نور/۵۵: وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ...

سوره مبارکه اعراف/۹۶: وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

امام باقر ﷺ: الْقَائِمُ مَنْصُورٌ بِالرُّعْبِ مُؤَيَّدٌ بِالنَّصْرِ... وَيَبْلُغُ سُلْطَانُهُ الْمَشْرِقَ وَالْمَغْرِبَ... فَلَا يَبْقَى فِي الْأَرْضِ خَرَابٌ إِلَّا عِمْرٌ (منهاج البراعة، ج ۸، ص ۳۵۳)

فانم ما بهوسيله بيم، ياری شود و با پیروزی تأیید گردد. حکومت او مشرق و مغرب را فراگیرد. پس در تمامی روی زمین خرابی باقی نمی ماند مگر آنکه آباد شود.

امام باقر (ع): يَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ كَمَا هَدَمَ رَسُولُ اللَّهِ أَمْرَ الْجَاهِلِيَّةِ وَ يَسْتَأْنِفُ الْإِسْلَامَ جَدِيدًا (الغيبة

نعمانی، ص ۱۵۲):

او (مهدی) آنچه را پیش از او بوده است در هم ریزد؛ آن گونه که رسول خدا امور جاهلیت را در هم ریخت و اسلام را به گونه‌ای تازه و جدید می‌آغازد.

امام صادق (ع): إِذَا قَامَ قَائِمُ آلِ مُحَمَّدٍ حَكَمَ بَيْنَ النَّاسِ بِحُكْمِ دَاوُدَ لَا يَحْتَاجُ إِلَى بَيِّنَةٍ، يُلْهِمُهُ اللَّهُ تَعَالَى فَيَحْكُمُ بِعِلْمِهِ وَ يُخْبِرُ كُلَّ قَوْمٍ بِمَا اسْتَبْطَنُوهُ وَ يَعْرِفُ وَلِيُّهُ مِنْ عَدُوِّهِ بِالتَّوَسُّمِ، قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ: «إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ» (بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۳۹):

آنگاه که قائم آل محمد قیام کند، به شیوه داوری داود میان مردم داوری کند و نیازی به گواه نداشته باشد. خداوند متعال به او الهام می‌فرماید و لذا بر اساس علم خود قضاوت می‌کند و هر قومی را از آنچه نهان داشته‌اند خبر می‌دهد و دوست و دشمن خود را از قیافه آن‌ها می‌شناسد. خداوند سبحان می‌فرماید: «به‌یقین در این برای نشانه شناسان نشانه‌هاست».

امام صادق (ع): إِنْ قَانِمْنَا إِذَا قَامَ لِبَسَ لِبَاسَ عَلِيٍّ وَ سَارَ بِسِيرَتِهِ (وسائل الشيعة، ج ۳، ص ۳۴۸):

همانا چون قائم ما قیام کند، لباس علی را بپوشد و بر اساس شیوه و سیره او رفتار نماید.

منابع مطالعاتی برای مخاطب:

سجادی، عبداللطیف، ویژگی‌های حکومت جهانی حضرت مهدی (عج)، قم: چهارده معصوم b،

❖ علل و فلسفه غیبت ❖

❖ موضوع: علل و فلسفه غیبت

❖ پیام: غیبت، آزمونی برای شناخت ایمان ها

❖ سوالات اساسی و چالش های فکری مخاطب:

❖ اگر امام زمان (عج) برای هدایت بشر است، چرا باید پنهان باشد و از مردم دور بماند؟

❖ تبیین موضوع و پیام:

آیه الله جعفر سبحانی:

حضرت مهدی (عج) آخرین وصی از اوصیای الهی است که برای تکامل همه جانبه بشر و ایجاد حکومت الهی آفریده شده است. این ایده و آرزو هنگامی تحقق می پذیرد که در جامعه بشری، آمادگی برای پذیرش چنین حجتی وجود داشته باشد و در غیر این صورت، ظهور جز کشته شدن و نابودی نتیجه ای نخواهد داشت و آن هدف عالی تحقق نخواهد یافت. از این جهت وجود حضرت، در پس پرده غیبت به سر می برد و در حالی که در میان مردم زندگی می کند و مردم او را می بینند، ولی او را نمی شناسند و از این طریق از گزند دشمنان حق و عدالت مصون می ماند.

(برگرفته از کتاب «راهنمای حقیقت»)

غیبت امام مهدی (عج) بر اساس آموزه‌های رضوی و اکثر امامان، بخشی از سنت پایدار الهی در حفظ حجت است. عقل دینی می‌پذیرد که ضرورت وجود «راهنمای معصوم» تا پایان تاریخ همچنان باقی است، اما ظهور و حضور ظاهری او تابع شرایط انسانی و اجتماعی است. در تاریخ نبوت، نمونه‌هایی از این سنت دیده می‌شود؛ نوح، یوسف و موسی (ع) در مقاطع خاصی از دید عمومی پنهان شدند تا مسیر هدایت محفوظ بماند و مأموریتشان از آسیب اراده‌های باطل در امان باشد. در همین چارچوب، روایات نیز علل مختلفی برای غیبت حجت الهی بیان کرده‌اند؛ از جمله حفظ جان امام از خطر، راز نهفته الهی در تدبیر تاریخ، آزمایش مؤمنان در عصر حیرت و نبودن بیعت کسی برگردن امام تا ولایت الهی بی‌واسطه بماند. این علل نه توجیه زمانی بلکه بیان جایگاه حکیمانه غیبت در نظم هدایت‌اند.

در نگاه روایی، غیبت صرفاً فاصله فیزیکی امام از مردم نیست، بلکه مرحله‌ای از تداوم هدایت در قالب‌های دیگر است؛ هدایت عقلانی، فقهاتی و معرفتی که جلوه‌ای از ولایت باطنی امام محسوب می‌شود. این دوران، فرصت تربیتی بشر برای رشد عقلانیت ایمانی و اصلاح بنیادهای اجتماعی پیش از پذیرش حکومت عدل حقیقی است. در واقع، غیبت، مکانیسم پالایش جامعه است تا حقیقت دین از وابستگی‌های سطحی و تقلیدی رها شود و مردم با اراده آگاه، ارزش عدالت مهدوی را طلب کنند. از این منظر، غیبت نه انقطاع از ولایت، بلکه استمرار هدایت در سطح باطنی و معرفتی تاریخ است؛ هدایت امامی که حاضر است، هرچند پنهان از دیده‌ها و در امتداد عقل و اجتهاد فعال فقه‌ها، زمینه ظهور و شکوفایی عدالت الهی را فراهم می‌سازد.

مستندات

سوره مبارکه طارق/ ۱۵-۱۷: **إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا وَأَكِيدُ كَيْدًا فَمَهْلُ الْكَافِرِينَ أَهْمُ لَهُمْ زُؤِيدًا**

سوره مبارکه توبه/ ۳۳: **هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ**

عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِهِ تَعَالَى إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا قَالَ كَادُوا رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) وَ كَادُوا عَلِيًّا (عليه السلام) وَ كَادُوا فَاطِمَةَ (عليه السلام) فَقَالَ اللَّهُ يَا مُحَمَّدُ (صلى الله عليه وآله) إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا وَأَكِيدُ كَيْدًا فَمَهْلُ الْكَافِرِينَ يَا مُحَمَّدُ (صلى الله عليه وآله) أَهْمُ لَهُمْ زُؤِيدًا لَوْ قَدْ بَعَثَ الْقَائِمُ (عجل الله تعالى فرجه الشريف) فَيَنْتَقِمَ لِي مِنَ الْجَبَّارِينَ وَ الطَّوَاعِثِ مِنْ قُرَيْشٍ وَ بَنِي أُمَيَّةٍ وَ سَائِرِ النَّاسِ.

امام صادق (ع): إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا بِهِ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و علی بن ابی طالب (علیه السلام) و فاطمه زهرا (سلام الله علیها) نیرنگ زدند. خداوند می فرماید: ای محمد (صلی الله علیه و آله)! إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا. وَ أَكِيدُ كَيْدًا فَمَهْلِلُ الْكَافِرِينَ أَمَهُلُهُمْ رُوَيْدًا؛ من نیز به آن ها مقابله به مثل می کنم ایشان را مهلت بده تا وقتی ظهور حضرت قائم (عج) خداوند به وسیله ای او از ستمگران و جباران قریش و بنی امیه و سایر مردم انتقام می گیرد.

امام باقر (ع): در تفسیر آیه ۳۰ سوره ملک: نَزَلَتْ فِي الْإِمَامِ الْقَائِمِ يَقُولُ إِنْ أَصْبَحَ إِمَامُكُمْ غَايِبًا عَنْكُمْ، لَا تَذَرُونِ أَيْنَ هُوَ؟ فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِإِمَامٍ ظَاهِرٍ يَأْتِيكُمْ بِأَخْبَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَ حَلَالِ اللَّهِ وَ حَرَامِهِ، ثُمَّ قَالَ: وَ اللَّهُ مَا جَاءَ تَأْوِيلُ هَذِهِ الْآيَةِ، وَ لَا بُدَّ أَنْ يَجِيءَ تَأْوِيلُهُ (نور الثقلين، ج ۵، ص ۳۸۷)؛ این آیه درباره امامی نازل شده است که قیام به عدل الهی می کند، اگر امام شما پنهان گردد و ندانید کجاست؛ چه کسی برای شما امامی می فرستد که اخبار آسمان ها و زمین و حلال و حرام خدا را برای شما شرح دهد؟ سپس فرمود: به خدا سوگند، تأویل این آیه هنوز نیامده و سرانجام خواهد آمد.

امام صادق (ع): إِنَّ لِصَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ غَيْبَةً لَا بَدَّ مِنْهَا يَرْتَابُ فِيهَا كُلُّ مُبْطِلٍ فَقُلْتُ لَهُ وَ لِمَ جُعِلَتْ فِدَاكَ قَالَ لَا أَمْرٌ لَمْ يُؤَدَّنْ لَنَا فِي كَشْفِهِ لَكُمْ قُلْتُ فَمَا وَجْهُ الْحِكْمَةِ فِي غَيْبَتِهِ قَالَ وَجْهُ الْحِكْمَةِ فِي غَيْبَتِهِ وَجْهُ الْحِكْمَةِ فِي غَيْبَاتٍ مَنْ تَقَدَّمَ مَنْ حُجِّجَ اللَّهُ تَعَالَى ذِكْرُهُ إِنَّ وَجْهُ الْحِكْمَةِ فِي ذَلِكَ لَا يَنْكَشِفُ إِلَّا بَعْدَ ظُهُورِهِ كَمَا لَا يَنْكَشِفُ وَجْهُ الْحِكْمَةِ لَمَّا أَتَاهُ الْخَضِرُ مِنْ حَزَقِ السَّفِينَةِ وَ قَتَلَ الْغُلَامَ وَ إِقَامَةَ الْجِدَارِ لِمُوسَى إِلَّا وَفَّتَ افْتِرَاقَهُمَا يَا ابْنَ الْفَضْلِ إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ وَ سِرٌّ مِنْ سِرِّ اللَّهِ وَ غَيْبٌ مِنْ غَيْبِ اللَّهِ وَ مَتَى عَلِمْنَا أَنَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ حَكِيمٌ صَدَقْنَا بِأَنَّ أَعْمَالَهُ كُلَّهَا حِكْمَةٌ وَ إِنْ كَانَ وَجْهَهَا غَيْرَ مُنْكَشِفٍ لَنَا (علل الشرائع، ج ۱، ص ۲۴۵)

صاحب امر غیبتی دارد که چاره ای از آن نیست، هر گمراه و باطلی در آن تردید و شک می کند. محضرش عرض کردم: فدایت شوم چرا؟ فرمودند: به خاطر امری که در بیانش مأذون نیست. عرض کردم: حکمت در غیبت آن حضرت چیست؟ فرمودند: حکمت در غیبت آن جناب همان حکمت در غیبت حجت های گذشته حق تعالی است که بعد از ظهورش آشکار خواهد شد چنانچه حکمت افعالی را که خضر مرتکب شد که عبارت بودند از شکستن و شکافتن کشتی و کشتن جوان و بیا داشتن دیوار برای موسی بعد از جدا شدنش از خضر ظاهر گشت. ای پسر

فضل، این امر، امری است از امور خدا و سزی است از اسرار الهی و غیبی است از غیب‌های ربوبی و وقتی خدای عز و جل را حکیم دانستیم، باید تمام افعالش را تصدیق نموده و معتقد باشیم کلاً از روی حکمت صورت می‌گیرند اگرچه وجه آن‌ها را ما ندانیم.

امام صادق (ع): *إِنَّ لِلْقَائِمِ مَنَّا غَيْبَةً يَطُولُ أَمْدُهَا فَقُلْتُ لَهُ وَلِمَ ذَاكَ يَا إِبْنِ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَمَرَنِي أَنْ يُجْرِيَ فِيهِ سُنَنَ الْأَنْبِيَاءِ فِي غَيْبَاتِهِمْ وَأَنَّهُ لَا بُدَّ لَهُ يَا سَدِيرُ مِنْ إِسْتِيفَاءِ مَدَدِ غَيْبَاتِهِمْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَتَرْكَبَنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ أَيْ سُنَنًا عَلَى سُنَنِ مَنْ كَانَ قَبْلُكُمْ (علل الشرائع، ج ۱، ص ۲۴۵)؛* قائم ما غیبتی می‌کند که مدت‌ش طولانی است. عرض کردم: ای فرزند رسول خدا! چرا؟ فرمودند: خداوند عز و جل مصمم است که در غیبت امام عصر سنن انبیاء در غیبتشان را جاری فرماید، بنابراین ای سدید لازم است به پایان رساند مدت‌های غیبت‌های ایشان را، حق تعالی می‌فرماید: «لَتَرْكَبَنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ؛ محققاً جاری می‌کند سنن و احکامی را بر طبق سنن امت‌هایی که پیش از شما بودند.»

امام صادق (ع): *إِنَّ لِلْعَلَامِ غَيْبَةً قَبْلَ أَنْ يَقُومَ قَالَ قُلْتُ وَلِمَ قَالَ يَخَافُ وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى بَطْنِهِ ثُمَّ قَالَ يَا زُرَّارَةُ وَهُوَ الْمُنْتَظَرُ وَهُوَ الَّذِي يُشَكُّ فِي وَلَادَتِهِ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ مَاتَ أَبُوهُ بَلَا خَلْفٍ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ حُمِلَ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ إِنَّهُ وَلَدَ قَبْلَ مَوْتِ أَبِيهِ بِسَنَتَيْنِ وَهُوَ الْمُنْتَظَرُ غَيْرَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُحِبُّ أَنْ يَمْتَحِنَ الشَّيْعَةَ فَعِنْدَ ذَلِكَ يَرْتَابُ الْمُبْطِلُونَ (کافی، ج ۱، ص ۳۳۷)؛*

برای آن جوان پیش از آنکه قیام کند، غیبتی است. عرض کردم: چرا؟ فرمود: می‌ترسد - و با دست اشاره به شکم خود کرد - (یعنی می‌ترسد شکمش را پاره کنند). سپس فرمود: ای زراره! اوست که چشم‌به‌راهش باشند و اوست که در ولادتش تردید شود. برخی گویند پدرش بدون فرزند مرد و برخی گویند در شکم مادر بود (که پدرش وفات یافت و سپس هم به دنیا نیامد) و برخی گویند دو سال پیش از وفات پدرش متولد شد و اوست که در انتظارش باشند، ولی خدای عزوجل دوست دارد شیعه را بیازماید. ای زراره! در زمان (غیبت) است که اهل باطل شک می‌کنند.

منابع مطالعاتی بیشتر برای مخاطب:

صافی گلپایگانی، لطف الله، اسرار و فلسفه غیبت، قم: دفتر حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ علی صافی گلپایگانی، ۱۳۸۶.